T. C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DİN SOSYOLOJİSİ BİLİM DALI

2000-2010 ARASI MEDYADA KADIN CİNAYETLERİ VE DİN İLİŞKİSİ: HÜRRİYET VE ZAMAN GAZETELERİ ÖRNEĞİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Risalet TURAK

Danışman

Doç. Dr. Kemal ATAMAN

Bursa – 2015

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

.....Felsefe ve Din Bilimleri..................................... Anabilim/Anasanat Dalı, ...Din Sosyolojisi.................................... Bilim Dalı'nda ..701021012....... numaralı ....Risalet............ ....TURAK.....................................'nın hazırladığı "2000-2010 Yılları Arası Medyada Kadın Cinayetleri-Din İlişkisi: Hürriyet ve Zaman Gazeteleri Örneği ..." konulu ......Yüksek Lisans............ (Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik Tezi/Çalışması) ile ilgili tez savunma sınavı, 06/05/ 2015 günü ..15:00.... - 16:30.......saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının ....başarılı............... (başarılı/başarısız) olduğuna ..oybirliği..................... (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Doç. Dr. Kemal Ataman
Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Prof. Dr. İzzet Er
Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Zeynep Gaplıyan İçener
Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

06../05.../ 20.15

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Risalet TURAK
Üniversite	: Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Felsefe Ve Din Bilimleri
Bilim Dalı	: Din Sosyolojisi
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: 109
Mezuniyet Tarihi	: …. / …. / 20……..
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. Kemal ATAMAN

2000-2010 YILLARI ARASI MEDYADA KADIN CİNAYETLERİ-DİN İLİŞKİSİ HÜRRİYET VE ZAMAN GAZETELERİ ÖRNEĞİ

Geleneksel Türk toplumunun yapı olarak ataerkil bir sisteme sahip olması, erkeklere toplumda öncelik tanımış ve kadınların ikinci plana itilmesine sebep olmuştur. Bu olgunun dışına çıkıldığı geleneksel yapıdan modern yapıya geçişte ailede başlayan rol değişimini ve kadınların sosyo-ekonomik ve kültürel hayatta aktif hale gelmesini erkeğin prestij kaybı olarak görmesi çalışmanın konusu olan kadın cinayetlerinin oluşumundaki önemli faktörlerden biri olmaktadır. Bunun yanında İslamî geleneğin egemen olduğu Türk toplumunda kadınların kendilerinden beklenen davranışların dışına çıktıklarında öldürülmeleri meşru görülerek bir yönüyle de dine dayandırılabilmektedir.

Türk toplumunda birtakım gerekçelerle meydana gelen ve cinayetle sonuçlanan kadına şiddet olaylarının birçok sebebi bulunmaktadır. Kimi zaman haklı gerekçelere dayandırılarak şiddet gören ve öldürülen kadınlar kimi zaman da bir anlık öfkenin kurbanı olmaktadır. Bununla birlikte Türkiye'nin bazı bölgelerinde coğrafi farklılıklarla birlikte yaşam tarzındaki farklılıklar da toplumda kadının konumunu ve kadına bakışı etkilemekte ve cinayetlerin meşruiyetinin yaygınlaşmasına sebep olmaktadır. Töre, namus ve ahlak olgularının etiketi altında meşrulaştırılan kadın cinayetlerinin yanında kıskançlık, cinnet ve psikolojik rahatsızlık sebebiyle işlenen cinayetler de bulunmaktadır. Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinde benzer veya farklı sebeplerle işlenen cinayetlerin sayıları da farklılık göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Kadın, Cinayet, Şiddet, Töre, Din, Geleneksel, Modern.

Name and Surname : Risalet TURAK

University : Uludag University

Institution : Social Science Institution

Field : Sciences of Philosophy and Religion

Branch : Sociology of Religion

Degree Awarded : Master

Page Number : 109

Degree Date : …. / …. / 20……..

Supervisor : Doc. Dr. Kemal ATAMAN

THE RELATIONSHİP BETWEEN FEMİCİDE AND RELİGİON IN THE HURRIYET AND THE ZAMAN NEWSPAPERS FROM 2000 TO 2010

The patriarchal structure of traditional Turkish society has given priority to men and led to the subordination of women within the community. The shifting paradigms of this phenomenon, with the transition from traditional to modern systems, has transformed women into active members in their socio-economic and cultural life and altered gender roles beginning with the family structure. These developments have been interpreted as contributing to the loss of male prestige and this plays a crucial role in the reasons for femicide. Hence, this research aims to highlight the connection. Indeed, when women go beyond the scope of expected behaviours, killing them is accepted as a legitimate action depending on the interpretation of religious sources under the dominant Islamic tradition within the Turkish society.

There are various reasons for violence against women in Turkish society which result in femicide. The justifications for these deaths sometimes deemed reasonable and in other instances, these women were victims of a sudden outburst of anger. In some parts of Turkey, local conditions and mind-sets have influenced a view that legitimizes femicide. These factors, alongside beliefs about the position, appearance and role of women in Turkish society have contributed to this problem. Rationales behind the instances of femicide to be explored include honour killings, feud murder, customary rules, jealousy, insanity and other psychological disorders. The number of murder cases demonstrates differences according to the geographical location and the contributing factors.

Key words: Women, femicide, violence, honour, religion, patriarchal, traditional, modern.

ABSTRACT

Name and Surname	: Risalet TURAK
University	: Uludag University
Institution	: Social Science Institution
Field	: Sciences of Philosophy and Religion
Branch	: Sociology of Religion
Degree Awarded	: Master
Page Number	: 109
Degree Date	: …. / …. / 20……..
Supervisor	: Doc. Dr. Kemal ATAMAN

THE RELATIONSHİP BETWEEN FEMİCİDE AND RELİGİON IN THE HURRIYET AND THE ZAMAN NEWSPAPERS FROM 2000 TO 2010

The patriarchal structure of traditional Turkish society has given priority to men and led to the subordination of women within the community. The shifting paradigms of this phenomenon, with the transition from traditional to modern systems, has transformed women into active members in their socio-economic and cultural life and altered gender roles beginning with the family structure. These developments have been interpreted as contributing to the loss of male prestige and this plays a crucial role in the reasons for femicide. Hence, this research aims to highlight the connection. Indeed, when women go beyond the scope of expected behaviours, killing them is accepted as a legitimate action depending on the interpretation of religious sources under the dominant Islamic tradition within the Turkish society.

There are various reasons for violence against women in Turkish society which result in femicide. The justifications for these deaths sometimes deemed reasonable and in other instances, these women were victims of a sudden outburst of anger. In some parts of Turkey, local conditions and mind-sets have influenced a view that legitimizes femicide. These factors, alongside beliefs about the position, appearance and role of women in Turkish society have contributed to this problem. Rationales behind the instances of femicide to be explored include honour killings, feud murder, customary rules, jealousy, insanity and other psychological disorders. The number of murder cases demonstrates differences according to the geographical location and the contributing factors.

Key words: Women, femicide, violence, honour, religion, patriarchal, traditional, modern.

ÖNSÖZ

“2000-2010 Yılları Arası Medyada Kadın Cinayetleri-Din İlişkisi: *Hürriyet* ve *Zaman* Gazeteleri Örneği” adlı bu çalışmada, kadın cinayetlerinin genel sebepleri ve din ile ilişkili olup olmadığının, basının bu olguyu ele alırken kullandığı sunuş biçimi ve özelliklerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Töre ve namus cinayetlerinin bir yönüyle de dine dayandırılması bu konunun araştırılması gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma ile bir yandan cinayetlerin basında sunumu ile ilgili bir durum tespiti yapılmaya, diğer yandan da seçilen iki gazetenin benzer ve farklı bakış açıları sunulmaya çalışılmıştır. Cinayetlerin oluşumunda, töre, din, ahlak ve namus anlayışı, aile özellikleri, şiddet eğilimli olma, kıskançlık gibi birçok faktör etkili olmaktadır. Bu sebeple çalışmada öncelikle bu kavramlar ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve bu olguların kişilerin cinayet işlemesine sebebiyet veren aktarılmaya çalışılmıştır. İkinci aşamada ise örneklem olarak ele alınan iki gazetenin on yıllık arşivlerinin taraması yapılarak kadın cinayetleri haberleri çıkarılmış ve bu haberler sebeplerine ve coğrafi bölgelerine göre tasnif edilmiştir. Daha sonra bu veriler yorumlanarak iki gazetenin benzer ve farklı sunumlarıyla ayrıntılı bir şekilde işlenmiştir.

Çalışmanın başında kaynak taraması yapılırken başlı başına kadın cinayetleri ile ilgili yayınların yeterli sayıda olmaması çalışmanın süresinin uzamasına neden olmuştur. Bundan dolayı birtakım kelime ve kavramlar ile –örneğin; şiddet, cinayet, kadın gibi kavramlar- yardımcı terimlerden yararlanılarak kaynaklara ulaşılmaya çalışılmış ve ilgili yerlerden aktarmalar yapılmıştır. Konuyla ilgili makale, yayınlanmamış yüksek lisans ve doktora tezleri ile resmi raporlardan da istifade edilmiştir. Haberlerin analiz aşamasında, *Hürriyet* ve *Zaman* gazetelerinde on yıl içerisinde yayınlanmış bütün kadın cinayeti haberlerinin katil, maktul, zaman, mekân, haber başlığı ve ayrıntılarının tasnifi yapılarak bu haberler kronolojik olarak sıralanmıştır. Bu sıralamada tüm yılların gazete arşivlerine ulaşmanın güçlüğü sebebiyle gazetelerin internet arşivleri oldukça faydalı olmuştur. Bu çalışmayı yaparken, konu seçimimde yardımcı olan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Abdurrahman KURT’a, çalışmam boyunca fikir ve yardımlarını benden esirgemeyerek danışmanlığımı yapan değerli hocam Doç. Dr. Kemal ATAMAN’a, arşiv taramasında bana çok büyük destekte bulunan sevgili dostum ve meslektaşım Özge ERDAĞI’ya, arkadaşım Hümeyra GÜLEÇYÜZ’e ve Milli Kütüphane arşiv çalışanlarına teşekkürü bir borç bilirim.

Risalet TURAK

İÇİNDEKİLER

II. BÖLÜM

BULGULAR

III.BÖLÜM

MEDYADA KADIN CİNAYETLERİ-DİN İLİŞKİSİ

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.r.	: Adı geçen rapor
bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
çev.	: Çeviren
der.	: Derleyen
haz.	: Hazırlayan
Hz.	: Hazreti
KSSGM	: Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfalar
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
yay.	: Yayınları, yayınevi

TABLOLAR

GİRİŞ

Bireyin içinde yaşadığı toplumun kültürü; kadının ve erkeğin nasıl davranacağı, nasıl düşüneceği ve nasıl hareket edeceğine ilişkin beklentileri ortaya koyan, yani kadın ve erkeği sosyal olarak yapılandıran özellikleri belirlemektedir. Türkiye, coğrafi konumu ve bölgeleri itibariyle çok sayıda farklı kültürü içinde barındırmaktadır. Buna bağlı olarak her bölgenin kendine ait örf, adet ve gelenekleri vardır. Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinde kadınlar farklı statü ve haklara sahip olarak hayatlarını sürdürmektedir. Kimi yerlerde kadınlar sosyo-ekonomik hayatta söz sahibidir ve toplumsal hayatın merkezinde kendi ekonomik özgürlüklerini kendilerine ait toplumsal statüler çerçevesinde yaşamaktadır. Kimi yerlerde ise kadınların kendilerine ait söz haklarının dahi bulunmadığı, erkeğin boyunduruğu altında ve toplumun gerisinde yaşadıkları görülmektedir. Bu ayrım Türkiye'nin daha çok doğu ve batı bölgeleri arasında kendini göstermektedir.

Yaygın kanaate göre bir toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı, o toplumun içerisinde yaşayan bireylerin konum ve statüleri üzerinde etkilidir. Din ve geleneğin de etkisiyle toplumun uzun bir zaman diliminde oluşturduğu kolektif değerler sistemi, kadına ve erkeğe birtakım roller yüklemektedir. Bu rollerin zaman zaman değişmesi durumunda toplumda da gözle görülür bir farklılaşma meydana gelmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında genel olarak her toplumda geleneksel yapılardan modern yapılara geçiş süreci gözlemlenebilir. Bu geçiş sürecinde toplumun hemen hemen her ögesinde gözle görülür değişimler yaşanmaktadır. Bu değişimler sosyo-kültürel ve ekonomik hayatla birlikte aileyi de kapsamaktadır. Aile içerisinde başlangıçta sadece erkeğe ait olan ve onun yapmakla yükümlü tutulduğu birtakım görev ve sorumluluklardan bir kısmının zaman içerisinde kadının sorumluluk alanına dahil olduğu, aynı şekilde yalnızca kadına ait görülen görevlerden bazılarında da erkeğin kadına yardım ettiği gözlemlenmektedir. Bu durum Türk toplumunun geleneksel ataerkil yapısının zamanla modern bir yapıya dönüşmeye başlamasından kaynaklanmaktadır.

Din, geleneksel toplumun hayat sınırlarını büyük ölçüde belirlemiş ve kuşatmış durumdadır. Bununla birlikte dinin şemsiyesi altında oluşan ve gelişen kültürel unsurlar da topluma kendine ait bir yaşam tarzı kazandırmıştır. Fakat dinin içerisinde yer alan ve tamamen ona aitmiş gibi görünen bu kültürel unsurlar bazen dinin karşısında yer alabilmektedir. Bu sebeple din toplumun kurgusunda tek otoriteye sahip olarak düşünülemez ve buna dayalı olarak da tek başına işleyen bir meşrulaştırma sistemi değildir. Temel değerlerini dini kutsallıklardan alan geleneksel toplum, kendine özgü kültürü ile bir bütün oluşturmakta ve kişi bu kültürü almakla toplumla bütünleşmiş olmaktadır. Bu bağlamda değerlendirilecek olursa Türk toplumu İslami gelenek ve kültür içerisinde birtakım kurallara göre yaşayan insanlardan oluşmaktadır.

İslâmiyet'in ilk zamanlarından beri konulan birtakım toplumsal kural ve yaptırımların toplumun geleneksel kesimi tarafından daha fazla benimsendiği ve hassasiyetle uygulanmaya çalışıldığı, buna karşın modern kesimin bu kuralları daha çok çağın şartlarına uyarlamaya çalıştığı ve toplumsal değişime göre uyguladığı görülmektedir. Bu durumda dini geleneğin koyduğu birtakım toplumsal kurallar bir toplumda gayet tabii karşılanırken bir diğer toplum bu kuralların günümüzde geçerli olmaması veya şartlara göre değiştirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu da aynı dinin farklı kültüre sahip toplumlarda farklı bir şekilde uygulandığını göstermektedir. Örneğin; kadınların sosyal hayata aktif katılımlarının artması Batı toplumlarında olması gereken bir olgu olarak algılanırken Doğu toplumları bu durumu benimsememekte ve kadınların sosyal hayata katılımlarına karşı bir tutum sergilemektedir. Diğer taraftan bakıldığında örneğin, kız çocuklarının okumaması doğu toplumlarında olması gereken bir olgu iken Batı toplumlarında bu durum şiddetli bir şekilde eleştirilmektedir. Görüldüğü gibi aynı ülke sınırları içerisinde yaşayan farklı fikir ve yaşam tarzına sahip topluluklar arasında değişim ve gelişim açısından gözle görülür farklılıklar bulunmaktadır. Burada şunu ifade edebiliriz ki bu örnekler gelenek ve örf kavramlarına ait örneklerdir. Bu ve benzer durumlar dinin içerisinde var olan kurallar olarak algılanmamalıdır.

Toplumların gelenekselden moderne geçiş süreci bazı bölgelerde hızlı, bazı bölgelerde oldukça yavaştır. Dolayısıyla birtakım geleneksel ögeler toplumların bunları benimseme hızına göre sürekli değişime uğramaktadır. Dinin de çoğu zaman bu değişime ayak uydurduğu görülmektedir. Dinin içerisinde ibadete ve ahlaka ait değişmeyen ve değişmeyecek olan kurallar olmakla birlikte sosyal hayata dair kurallar zaman zaman

güncellenebilmektedir. Bu değişimi kabul edemeyen toplumlarda geleneğin modernle çatışması durumu ortaya çıkmakta ve bu da oldukça önemli sosyal problemler teşkil etmektedir. Çalışmamızın konusu olan kadın cinayetleri de bu problemlerden bir tanesidir.

Günümüze gelinceye kadar, Türkiye'de yaşayan kadınlar ile ilgili çok sayıda ve oldukça kapsamlı araştırmalar yapılmıştır. Fakat özel olarak kadınlara uygulanan ve cinayetle sonuçlanan şiddetin sebepleri ile ilgili araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada kadın cinayetlerinin sebepleri ortaya konulmakla birlikte daha ayrıntılı olarak bu sebepler arasında dinin yer alıp almadığı ve örneklem olarak alınan gazetelerin dini görünümlü cinayetlere bakış tarzı açıklanmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda meslekleri, yaşları, konumları, yaşantıları ile birlikte kadınların şiddete ve neticesinde cinayete maruz kalma sebepleri ile ilgili bazı tespitlerde bulunulacaktır. Çalışmada kadın cinayetlerinin temelini teşkil eden sosyo-kültürel faktörler değerlendirilerek Türkiye'de köklü kabul edilen ve örneklem olarak ele alınan basın ve yayın organlarında yer alan cinayet haberlerinin sunumu ve habere konu olan cinayetlerin okuyucuya aktarılma biçimi incelenecektir. Kadın cinayetlerinin farklı kesimden iki gazete ölçüt alınarak incelenmesinin nedeni, toplumun bir gerçeği olarak kabul edilen ve toplumun geneli tarafından kınanan bu olgunun, iki taraflı ele alınarak olayların okuyucuya aktarılması arasındaki ilişkiyi açığa çıkarmaktır. Çalışmanın asıl amacı, din ile ilişkilendirilen cinayet haberlerinin analizlerinin yapılarak, haberlerin başlıkları, ayrıntıları, haberler hakkında yazılan çeşitli yazılar ve yapılan yorumlar çerçevesinde kadın cinayetleri-din ilişkisini farklı bakış açılarıyla açıklamaya çalışmaktır.

Bu çalışma için örneklem olarak, *Hürriyet* ve *Zaman* gazetelerinde 2000–2010 yılları arasında yayınlanan kadın cinayeti haberleri alınacaktır. *Hürriyet*, muhafazakar görüşe uzak ve sol kesimin gazetesi olarak kabul edilmesi, yetmiş yıla yakın bir yayın tecrübesine sahip ve en çok satan gazetelerin başında olması sebebiyle, *Zaman* ise, diğerlerine göre genel yayın çizgisi ve politik yaklaşımı bakımından muhafazakâr ve sağ görüşlü bir gazete olması sebebiyle çalışmanın örneklemi olarak seçilmiştir. Çalışmada farklı yayın politikasına sahip bu iki gazetenin, meydana gelen cinayet olaylarının haberlerini aktarırken benzer ve farklı sunumları yansıtılmaya çalışılacaktır.

Çalışmanın 2000-2010 yıllarını kapsama nedeni, daha güncel olması ve son yıllarda kadın cinayetleri konusunda tepkilerin artması neticesinde bu konunun gündemde daha sık yer almasıdır. Bununla birlikte özellikle 2000 yılı ve sonrasında TBMM İnsan Hakları

Komisyonu, kadın hakları dernekleri ve T.C Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, kadın cinayetleri, kadına şiddet ve kadın hakları konularında açıklamalar yaptıkları görülmektedir. Bu açıklamalar, çalışmanın ortaya koymayı amaçladığı kadın cinayetleri-din ilişkisinin analizine çok önemli katkılar sağlayacaktır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde, "Türkiye'de Kadın Algısı ve Bu Algıyı Şekillendiren Kavramlar" ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bu kavramlar incelenirken bu kavramların içeriği ve kadınların öldürülmesiyle nasıl bir ilişki içerisinde oldukları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmanın ikinci bölümünde "Bulgular ve Yorumlar" analiz edilerek sebeplerine göre cinayetler, bölgelerine göre cinayetler gibi başlıklarla haberler tasnif edilmiştir. Bu bölümde ayrıca (grafikler kullanılarak) Türkiye İstatistik Kurumu'nun verileri aktarılmış ve yorumlanmıştır. Çeşitli kurum ve kuruluşların kadın cinayetlerine yönelik açıklama ve çalışmalarına da bu bölümde yer verilmiştir. Araştırmanın üçüncü ve son bölümünde; "Kadın Cinayetleri-Din İlişkisi" açıklanmaya çalışılmış, çeşitli açıklamalar, deliller, haber başlıkları ve yorumlar ile bu bölüm sonlandırılmıştır. Bunun için iki ayrı gazetenin (*Hürriyet, Zaman*) 2000–2010 yılları arasında çıkan kadın cinayeti haberleri kapsama alınmıştır. Çalışmanın başlıca kavramsal çerçevesi; "din", "töre", "namus", "kadın", "şiddet", "ahlak", "cinayet", "medya", "boşanma" ve "aile", terimlerinden oluşmaktadır.

I.BÖLÜM

TÜRKİYE'DEKİ KADIN ALGISI VE BU ALGIYI ŞEKİLLENDİREN KAVRAMLAR

I. MODERN TÜRK TOPLUMUNDA KADIN ALGISI VE BU ALGIYI ŞEKİLLENDİREN BAŞLICA KAVRAMLAR

Her bilimsel araştırmanın konusu ve kapsamı itibariyle sınırlılıkları vardır. Aile konusunun birçok değişik konuyla doğrudan veya dolaylı ilişkili olması, aileyle ilgili yapılan çalışmaların sınırlarının çizilmesinde çeşitli zorlukları da beraberinde getirmektedir. Çünkü bir yandan birçok konu ve problem aileyle doğrudan ilgili iken, diğer yandan aileyle ilgili her bir konunun veya problemin ayrı bir araştırma ile detaylı ve derinlemesine incelenmesini gerektiren özellikleri bulunmaktadır. Dolayısıyla, aile yapısını ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırmalar aile ile ilgili temel bilgileri elde etmekle sınırlı iken, birçok araştırma aile ile ilgili bazı konuları veya sorunları her boyutuyla derinlemesine incelemeye dönük bir çalışma olabilmektedir. Bu ayrım bir tercih olmaktan öte bir zorunluluktur.[1]

Türk toplumunda geleneksel yapıdan günümüze gelinceye kadar kadının ailedeki konumunda birçok değişiklik meydana gelmiştir. Eskiden yalnızca evin düzenini sağlamakla ve çocukların bakımıyla mükellef tutulan kadın, günümüzde sosyo-ekonomik hayatta önemli bir yer edinmiştir. Kadının evin dışında ve özellikle iş hayatında bu derece söz sahibi olması Türk toplumunda uzun bir zaman dilimi içerisinde ve peyderpey olmuştur. Toplumun böyle bir değişime hazır hale gelmesinde teknolojik gelişmelerin yanı sıra kültürel gelişme ve değişmelerin, göçlerin ve medyanın da büyük etkileri vardır. Bu başlık altında Türkiye'de kadın algısının oluşumunu şekillendiren bazı anahtar kavramların bir analizini sunmak, takip eden bölümleri yorumlamada yardımcı olacaktır.

A. ANNELİK

Annelik, toplum içerisinde ve toplum tarafından belirlenmiş hukuk kuralları çerçevesinde varlığını sürdüren bir kurumdur. Biyolojik olarak söylenecek olursa annelik,

---

[1] Mustafa Nuruan, Tacettin Güneş, Rahime Güneş, Tacettin Kalaycı, A. Rasim, *Federal Almanya'da Yaşayan Türklerin Aile Yapısı Ve Sorunları Araştırması*, Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2005, s.10.

doğumla başlayan bir süreçtir; doğumdan sonra çocuğun yetiştirilmeye başlanması ise toplumsallaşma sürecidir. Bu yüzden annelik, hem doğuştan gelen bir içgüdü hem de toplumsal bir olgudur. Annelik rolünü üstlenen kadının yaşadığı sosyal çevrenin şartlarına göre özel olarak aile, genel olarak ise toplum içerisinde sorumlulukları değişmektedir. Anne olmadan önce evin düzeni ve kendi iş hayatıyla ilgilenen kadının anne olduktan sonra sorumluluk alanı genişlemektedir. Modernleşme, sanayileşme ve kentleşme gibi insan hayatı üzerinde etkili olan faktörler, aile hayatında ve toplumsal alanda kadının yükünü artırmakta, kadın sadece "ev hanımı" değil; anne, eş ve iş kadını olarak hayattaki rolünü almaktadır.[2]

Konuyu kadının, olması gereken yer açısından değerlendirecek olursak iki farklı perspektiften bahsedebiliriz. Konuyla ilgili değişik mülahazalara geçmeden önce çalışmamız açısından oldukça önemli olan "toplumsal cinsiyet" kavramına değinmemiz gerekmektedir. Her toplum, bir erkek veya kadını, farklı nitelikleri, davranış modelleri, rolleri, sorumlulukları, hakları ve beklentileri olan bir erkek ve kadına, eril ve dişile yavaş yavaş dönüştürür. Biyolojik olan cinsiyetten farklı olarak erkeklerin ve kadınların toplumsal cinsiyet kimlikleri psikolojik ve sosyolojik yani tarihsel ve kültürel olarak belirlenmiştir. Bu kavramını ilk kullanan birkaç feminist akademisyen arasında yer alan Ann Oakley'e göre "cinsiyet" (sex) biyolojik olarak kadın-erkek ayrımını anlatırken; "toplumsal cinsiyet" (gender) kadınlık ile erkeklik arasında ve toplumsal bakımdan eşitsiz bölünmeyi ifade etmektedir. Yine Oakley'e göre, toplumsal cinsiyet bir kültür meselesidir ve kadınlar ile erkeklerin "dişil" ve "eril" olarak sosyal sınıflandırılmasına işaret etmektedir. İnsanların eril veya dişil olduğu ise aynı şekilde anlaşılamaz; ölçütler kültüreldir, yere ve zamana göre değişiklik gösterir. Cinsiyetin değişmezliğini kabul etmek zorunludur ama toplumsal cinsiyetin değişkenliği de kabul edilmelidir. Oakley şöyle bir sonuca varmaktadır: Toplumsal cinsiyet rolünün biyolojik kökeni yoktur, cinsiyet ile toplumsal cinsiyet arasındaki bağlantılar gerçekte hiç de doğal değildir.[3] Toplumsal cinsiyet kadınlarla erkekler arasındaki toplumsal ilişkileri düzenlemek için kullanılan bir kavramdır. Kadınlar ve erkeklere ilişkin uygun rollerin tamamen toplumsal olarak üretildiğini ifade eden "kültürel inşalara işaret etmenin bir yoludur.[4]

---

[2] İbrahim Balcıoğlu, *Şiddet ve Toplum*, Bilge Yayınları, İstanbul, 2011, s.23

[3] Gordon Marshall, *Sosyoloji Sözlüğü*, Çev: Osman Akınhay, Derya Kömürcü, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1999, s. 98.

[4] Kamla Bhasin, *Toplumsal Cinsiyet: "Bize Yüklenen Roller",* Dayanışma Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003, s.2.

Cinsiyet kelimesinin kavramsal çerçevesi açıklandıktan sonra Türkiye'de kadına karşı tutumun farklı görüşler çerçevesinde ele alınması gerekmektedir. Bu bağlamda iki farklı fikirden bahsedilebilir. İlk görüşün sahipleri toplumda fikir ve faaliyet bakımından kariyer sahibi olma yolunda ilerleyen kadının toplumsal işbölümü dağılımında eksik olan parçaları tamamladığını savunmuştur. Bu görüşü savunanlara göre toplumda ve aile içinde rol ve sorumlulukların dağılımında toplumsal cinsiyet bakış açısının ortadan kaldırılması gerekmektedir. Ayrıca eşitlikçi bir yaklaşımın desteklenmesi amacıyla siyasi alanda da eşitlikçi politikaların oluşturulması ve yaygınlaştırılması büyük önem taşımaktadır. Çünkü kadını göz ardı eden toplumsal normların değiştirilmesi, kadın haklarının desteklenmesi ile sağlanabilir. Doğumun kadın bedeninde gerçekleşmesi, toplumsal örgütlenmenin bazı gözlenen biçimlerinin ve özellikle cinsiyet rolleri farklılaşmasının ve cinsler arası eşit olmayan ilişkilerin ilk gerekçesi olmuştur. Bu nedenle kadının statüsünü ve doğurganlığını birbirinden bağımsız olarak düşünmek olanaksızdır.[5] İkinci kuşak olarak nitelenen günümüze daha yakın söylemde ise feminizm olgusunun biraz daha yumuşamaya başladığı görülmektedir. Onlara göre çocuk doğurduğu andan itibaren evine ve çocuğuna bağımlı yaşamak zorunda kalan kadınların aksine ev ve çocuk sorumluluğunu eşleriyle paylaşabilen kadınların anneliğe karşı bakış acısı daha olumlu bir noktaya ulaşabilecektir.[6]

Yukarıda feminist bakış açısının savunucularından alıntıladığımız pasajlardan sonra bir de cümlenin ikinci kısmını oluşturan, kadının evine vakit ayırmadığını ve aile içinde yaşanan problemlerin bu sebeple ortaya çıktığını savunan görüşe değinmemiz gerekmektedir.

Kadının özgürlüğü, ailesinden bağımsız olarak değerlendirilecek bir olgu değildir. İslâm'ın, kadını aile kurumu perspektifinde takdir etmesi de bu bağlamda değerlendirilmelidir. Eğer kadın bu hakikati böylece kabul edemiyor, aile müessesesini, özgürlüğüne mani, çocuğu da ayak bağı olarak görüyorsa, gelenekler dışında aileye bir mânâ veremiyor, bir tür can sıkıntısı ile bu mevzulara yaklaşıyorsa, problemin kaynağını her şeyden önce Müslüman kadında aramamız gerekmektedir. Günümüzde tüm dünyada bir buhran halinde yaşanan aile krizlerine maruz kalıyorsak, bu durum kadının en temel insanî vazife ve mükellefiyetlerinin şuuruna varamadığını göstermektedir. Dolayısıyla

[5] Ferhunde Özbay, *Kadının Statüsü ve Doğurganlık*, Hazırlayan: Necla Arat, Say Yayınları, İstanbul, 1992, ss. 151-167.
[6] Zeynep Direk, *Cinsiyetli Olmak*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2007, s.54

toplumda bulunan muhtelif görüşlerin ve hayat şekillerinin esiri olarak, asıl özgürlük sahasını çiğnediğini göstermektedir.[7]

Yukarıdaki alıntılarda da görüldüğü gibi kadının toplumda ya da aile içerisindeki konumu uzun süredir tartışılmakta ve tartışılmaya da devam edecek gibi görünmektedir. Bizim ortaya koymaya çalıştığımız problem tam da bu tartışmalardan kaynaklanmaktadır. Kadının, erkeğin olmasını istediği yerde olmaması ve kendisinin egemenliğinden sıyrılması erkeği öfkelendirmektedir. Bununla birlikte kadının evine ve çocuklarına ayırdığı zamanın da azalması bu öfkeyi katlayıp erkeğin problemin konuşularak çözülmeyeceğini düşündüğü zamanlarda şiddete başvurmasına sebep olmaktadır.

B. NAMUS

Namus kelimesinin Türkçe'ye, Arapça'dan veya Farsça'dan geçtiği düşünülmektedir. Arapça'ya Eski Yunan'dan geçtiği kabul edilmekte ve kökü Eski Yunanca'da Nomos kelimesinden gelmektedir. Eril bir kelime olduğu belirtilen Nomos'un aslı "nemo"ya dayanmaktadır. "Nemo" kısımlara bölmek anlamına gelmektedir. Nomos'un tanımı ise; yerleşik hale getirilmiş herhangi bir şey, kullanım, gelenek, yasa, yorum yoluyla kazanılan herhangi bir şey şeklindedir.[8] Namus, Türkçe sözlükte; 1. Bir toplum içinde ahlak kurallarına karşı beslenen bağlılık, 2. Dürüstlük, doğruluk, 3. Sililik, iffet şeklinde tanımlanmaktadır.[9]

Namus, bireylerin toplumsal cinsiyeti, yaşı, yaşamını geçirdiği yerleşim yeri, eğitimi, aşiret ve akrabalık ilişkileri gibi çeşitli faktörlerin etkisi altında algılanıp, yaşamlarının bir yerine oturtulmaktadır. Özellikle kırsal kökenli, akrabalık ilişkileri güçlü, kente göç etmiş olsalar bile çevreleri büyük ölçüde değişmemiş, ait oldukları aile ve topluluğun yaşamlarında öncelikli bir yere sahip olduğu gözlenen kişilerde namusun, uğruna cinayet işlenebilecek kadar önemli bir olgu olduğu görülmektedir. Bu anlayışa göre namus hayatın anlamı, onu korumak ise kutsal bir vazifedir. Bu çerçevede namus, bir erkeğin karısı, yani "helâl"idir, kız kardeşidir, annesidir, ailedeki diğer kadınlar, hatta yakın çevredeki kadınlardır. Erkek, bunların hepsine göz kulak olmak durumundadır.

---

[7] Gültekin Avcı, *Kıyamet Kadınları, İslamcı ve Modern Kadının Yozlaşması,* Metropol Yayınları, İstanbul, 2007, s.281.

[8] Leyla Pervizat, "Namus Cinayetlerinin Kavramsal Tartışması", *Ankara Barosu Hukuk Kurultayı,* Ankara, 2006, s.240.

[9] *Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğü,* 2. cilt, K-Z.

Böyle bir anlayış, kadınları, sadece kendi babaları, ağabeyleri ve eşlerinin değil; aynı zamanda yakın çevredeki erkeklerin de gözetimi altına almaktadır. Erkeklerin sorumluluk alanları genişlerken, kadınlar üzerindeki baskı da artmaktadır. Özellikle aşiret ve akrabalık bağlarının güçlü olduğu koşullarda ya da toplumsal baskının daha fazla hissedildiği daha dar ve yüz yüze ilişkiler içinde yaşanan çevreler de bu baskı daha da yoğunlaşmaktadır.[10]

En yaygın namus anlayışı, kadınların hayatına sıkı bir kontrol getirerek ve ailedeki erkeklere onları bir obje gibi kullanma hakkını vererek kadınların ezilmesine neden olmaktadır. Bunun sonucu olarak kadınlar okula gönderilmemekte, erken yaşta evlenmeye zorlanmakta (çoğunlukla tanımadıkları erkeklerle ve resmi nikah olmadan), bazen aileler arasındaki anlaşmazlıkların çözümünde değişim aracı (berdel) olarak başka bir aileye verilmekte ve kocalarının ikinci eşlerini (kuma) kabul etmek zorunda kalmaktadırlar.

Sosyalizasyon süreçlerinin ilk yıllarından itibaren kendi topluluklarında geçerli olan namuslu kadın davranışı normlarını öğrenen kadınların, bu kurallara uymadıkları veya biraz dışına çıktıkları koşullarda cezalandırılmayı hak ettikleri düşünülmektedir. Namus adına öldürülmeseler bile, yaşadıkları köy ve kasabayı terk etmeye veya kendilerine uygun olmayan kişilerle evlenmeye zorlanabilmektedirler. Kadınlar üzerinde ağır bir baskı kurulmasına yol açan namus anlayışı, erkeklerin de yaşamlarının odağına kadınların "namus bekçileri" olma görevini yerleştirmektedir. Erkekler bu görevi, içinde yaşadıkları topluluğun beklentilerine uygun bir şekilde yerine getirmedikleri ya da getiremedikleri durumlarda ağır baskı altına girmekte, hatta mağdur konumuna düşebilmektedirler. Namusun kadınların bedeni üzerinden kurulması ve kadın cinselliğinin erkekler tarafından kontrolü, özellikle kadının zina yaptığının bilindiği durumlarda, insanların kafasında namus cinayetlerini bir anlamda meşrulaştırmaktadır.[11]

Gazeteci yazar Ayşe Önal, Türkiye'de işlenen namus cinayetlerinin sebeplerini incelediği ve cinayet işleyenlerle detaylı mülakatlar yaptığı *Namus Cinayetleri* adlı kitabında bu cinayetlerin ne durumda olduğunu, nelerden kaynaklandığını şöyle açıklamaktadır: *"*Aşiretlerde kız çocuk sahibi olmak biraz utanç verici, biraz bela getiricidir. Kızlar çoğunlukla kocaya kaçtıklarından, aşiretler arasındaki kan davalarının toprak anlaşmazlıklarından sonra gelen en önemli nedenidirler. Kız çocukların gözü açılmadan evlendirilmesi, ailenin erkek evlatlarını beladan uzak

---

[10] "Türkiye'deki Namus Cinayetlerinin Dinamikleri Eylem Programı İçin Öneriler Sonuç Raporu," *Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu,* Ankara, 2005, ss.62-63.
[11] *Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu*, a.g.r, Ankara, 2005, s.25.

tutmak için yerleşmiş bir gelenektir."[12] Yine erkeklerin kadınları öldürme sebeplerine yönelik birtakım tespitlerde bulunarak, feodal bir yapı içerisinde yaşayan erkeğin namus uğruna cinayet işlemesinde mahalle baskısının etkisinin olduğunu ifade etmiştir.[13]

C. TÖRE

Töre, bir toplulukta benimsenmiş, yazılı olmayan, teamül ve adetlerin temelini oluşturduğu, yerleşmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kuralların, gelenek ve göreneklerin, ortaklaşa alışkanlıkların, tutulan yolların bütünü olarak tanımlanmakla birlikte bir toplumdaki ahlaki davranış biçimleri de "töre" başlığı altında incelenebilir.[14]

Toplumsal normların bir bölümü, hukukî normların, yani resmi ve yazılı kuralların aksine, zamanla ve aşama aşama oluşarak toplum hayatında güç kazanır ve otoritelerini toplumsal baskının sağladığı yaptırımlarla elde ederler. Bunlar genellikle yetkili ve kurumsallaşmış bir otorite tarafından değil, toplumun büyük bir bölümü tarafından uzun süreden beri kullanılarak gelişen, gelenekselleşen, yaygınlaşan ve günlük hayatta uygulanan resmi olmayan yazısız normlardan oluşurlar. İşte bu tür yazısız normların tümü o toplumun töresini oluşturur. Törenin kapsamı içinde yer alan gelenek, bir toplumun üyeleri arasında zamanla gelişerek sosyal ve kültürel dayanışmayı artıran ve nesilden nesile intikal ederek devam eden değerler ve kurallardır. Görenek ise, toplum içinde alışkanlık haline getirilen ve uygulanagelen davranış tarzlarıdır. Resmî (hukukî) normlardan sapma halinde verilecek cezalar belirlenmiş ve hangi durumlarda hangi cezaların verileceği yazılı olarak açıklanmış olduğu halde törelerde cezalar açıkça belirlenmemiştir.

İnsanların farklı alanlardaki yaşayış tarzlarını düzenleyen, çok uzun zamandan beri yerleşmiş bulunan değişmez davranış kuralları olan törenin diğer toplumsal kurallardan farkı; hayli baskıcı, zorlayıcı bir niteliğe sahip olması, sert yaptırımlar içermesidir. Esasen töre kavramından yola çıkılarak belirtilmek istenen husus; birden çok anlamı içinde barındıran, aslında her bir anlamı birbiriyle yakından ilişkili bu kavramın, nasıl olup da bir noktadan sonra cinayetlerin konuşulmasına neden olduğudur. Hangi sınırın geçilmesinden

---

[12] Ayşe Önal, *Namus Cinayetleri*, İstanbul Kültür Yayınları, İstanbul, 2012, s. 32.
[13] Önal, a.g.e., s.33.
[14] Zeynep Burcu Akbaba, Töre, "Namus ve Töre Saikiyle Kasten Öldürme", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 75* Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2008, s.335.

sonra töre, ölümlere, ağıtlara, yaşamların kaybedilmesine, gencecik insanların silinip gitmesine, isimsiz mezarlara sebebiyet vermektedir?[15]

Toplumun geneli üzerinde birtakım yaptırımlara sahip olan töreler toplumsal gelişimin önündeki en büyük engellerden biri olagelmiştir. Sosyo-ekonomik ve kültürel gelişimini henüz tamamlayamamış ülkelerde bu durum daha açık bir şekilde görülmektedir. Bu durumdan dolayısıyla en büyük zararı yine kadınlar görmektedir. Töre adı altında ölümle sonuçlanacak kadar ciddi bir baskı ve şiddet altında kalan kadınlar, başta aile olmak üzere toplumda da susturularak haksızlıklara maruz kalmaktadırlar. Özellikle ataerkil toplumsal yapı törelerin kadınlar üzerindeki baskısını arttırıcı bir rol üstlenmektedir.

Ataerkil iktidar kendini yalnızca erkeklerin kadınlara yönelik ev içi ve ev dışı saldırılarında ve istismarlarında değil, geniş akrabalık ağları gibi daha geniş topluluk grupları tarafından uygulanan ve kadınlara yönelik ihlallerin kültürel olarak onaylanıp teşvik edilen biçimlerinde de göstermektedir. Namus adına uygulanan şiddet, kadınlara yönelik evrensel şiddet fenomeninin en açık gösterimlerinden biridir. Kadınlar, özel ikametgâhlardan uluslar üstü arenaya kadar her yerde, gece gündüz şiddet tehdidi altında yaşamaktadırlar.[16]

D. DİN

Özellikle Yahudilik, Hristiyanlık ve İslâm gibi "Kitaplı Dinler" dikkate alındığında, dinde birbirine bağlı üç yön bulmak mümkündür: İnançla ilgili hususlar, ibadetle ilgili hususlar ve ahlakla ilgili hususlar. Bu bağlamda din, ne sadece düşünce ve fikir halindeki inançtan, ne de sadece bağlılıktan ve bunu ifade eden davranış sisteminden, ibadetten ibarettir.[17] Diğer dinler açısından olduğu kadar bilhassa yukarıda adı geçen dinler zaviyesinden bakıldığında, "din, ferdî ve içtimaî yanı bulunan fikir ve tatbikat açısından

---

[15] Akbaba, a.g.m., s, 350.
[16] Yakın Ertürk, "Uluslararası Rejimler Bağlamında Namus Adına Uygulana Şiddet" *Namus Adına Şiddet Kuramsal ve Siyasal Yaklaşımlar.* Derleyenler: Shahrzad Mojab ve Nahla Abdo, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006, s.176.
[17] Muhammed İkbal**,** *İslâm'da Dini Tefekkürün Yeniden Teşekkülü,* Tercüme: Sofi Huri, Kırkambar Yayınları, İstanbul, 2002 ss.18-19.

sistemleşmiş olan, inananlara bir yaşam tarzı sunan, onları belli bir dünya görüşü etrafında toplayan bir kurumdur.” [18]

Din, bir değerdir; insana, ona kılavuzluk edecek prensipler temin eder, insan için hayatı anlamlı kılar, eşyayı ve olayları anlamlandırır. Toplumsal bir fenomen olarak din, toplumsal değerler noktasında önemli bir yere sahiptir. Bizatihi kendisi bir değer olan din, toplumda değerler üretebildiği gibi değerlere değer katabilmekte, değerlerin toplum katında kabulünde meşrulaştırıcılık işlevi görmektedir. Denilebilir ki, birçok değerin toplumsal kabulünde, bir değer sistemi olarak din rol sahibidir. Toplumsal ve kültürel yaşamın bütün alanlarında, inanç, düşünce, bilgi, ibadet, grup, organizasyon gibi boyutlarda birey, grup ve toplum üzerinde yönlendirici, düzenleyici, kontrol edici, motive edici, takviye edici ve engelleyici etkileri olan din, değer üreten bir yaşam gerçekliğidir. Dinin ürettiği veya dinin kapsamında bulunan değerlerin bir kısmı toplumsal hayatta dinle bağını sürekli olarak korurken, bir kısmı da zaman içinde dinden bağımsız hale gelebilmektedir.[19]

Toplumda uygulanan ve dini kuralların dışına çıkan birtakım yaptırımlar için toplum, dini bir meşrulaştırma yöntemi olarak kullanmaktadır. Berger’in deyimiyle din, meşrulaştırımın tarihî bakımdan en yaygın, en derinlikli ve en etkin aracı olagelmiştir.[20]

Din istismarı yapanlar veya dini kötüye kullananlar, maddî veya manevî çıkarları uğruna sergiledikleri davranışları, insanlar katında iyi ve meşru göstermek, haklılaştırmak veya izah etmek için bu davranışlara bir takım kılıflar veya gerekçeler uydurmaktadırlar. Kılıf uydurma veya iyi gerekçeler bulma; insanları onların yaptıklarının doğruluğuna ve geçerliliğine inandırma ve böylece istismarlarını gerçekleştirmede etkili bir yol olarak görülmektedir.[21]

Genelde dinlere, özelde İslam’a göre, Allah insanların dinin özünden uzaklaşmaması için peygamberler göndererek dinin özüne dönüşü sağlamıştır. Öte yandan, İslam toplumlarında körü körüne inanışlarla, adet ve töreler dinin önüne geçirilerek

---

[18] Mehmet S. Aydın, *Din Felsefesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 1990, ss.5-6.
[19] Ejder Okumuş, “Değer ve Din İstismarı”, Düzenleyen: Çiğdem Şahin, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Number: 24, France, 2014, p. 13-31.
[20] Peter L. Berger, *Dinin Sosyal Gerçekliği*, Çeviren: Ali Coşkun, İnsan Yayınları, İstanbul, 1993, s.65.
[21] Okumuş, a.g.m., s.28.

'ahlaksal' dogmalar oluşturulduğu ve bu dogmalar ışığında çeşitli yaptırımlar ve hukuk dışı cezaların uygulandığı gözlemlenmektedir.[22]

Geleneksel Türk toplumunda bu uygulamalar töre haline dönüştürüldüğü zamanlardan bugüne gelinceye kadar birçok kadın haksız yere öldürülmüş, istemediği kişilerle evlendirilmiş yahut baskı altında olduğu için kendi canına kıymıştır. Günümüze gelinceye kadar bu haksız uygulamaların ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi için çalışmalar yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Ama kadınlara uygulanan ölüm cezaları ortadan kaldırılamamıştır. Türkiye'de işlenen bu cinayetlerin bir kısmı da medyaya yansıtılamamaktadır. Bununla birlikte şunu da ifade etmek gerekir ki son yıllarda sayıları ve faaliyet alanları artan sivil toplum örgütleri, kadın haklarını savunan dernekler, devletin kadınları korumaya yönelik politikaları ile daha bilinçli hale gelen kadınlar, eskiye oranla daha az şiddet görmekte ve haklarını daha iyi savunabilmektedirler.

II. KADININ AİLEDEKİ ROLÜ

Geleneksel olarak ailede cinsiyet rolüne göre erkeğin görevi ekmek parasını kazanmak iken, kadının en önemli sorumluluğu çocukları büyütmek ve aile yaşamını sürdürmektir. Bununla birlikte kadınlar, var oluşlarından itibaren doğurganlıkları ile insan neslinin devamını sağlamış, aynı zamanda da üretkenlikleri ile çalışma yaşamında yer alarak ekonomiye katkıda bulunmuşlardır. Bu nedenle kadının özelde aile içinde, genelde ise toplumda sahip olduğu yerin önemi elbette ki tartışılmazdır. Kadın, toplum içerisinde bir birey olmanın yanında; evde anne olmak, eş olmak, ev kadını olmak gibi sorumluluk gerektiren zor görevlere sahiptir. Genelde ataerkil bir yapıya sahip olduğu düşünülen geleneksel Türk aile yapısında kadının görevi tek yönlü olarak aile düzeniyle sınırlandırılmışken; modern Türk aile yapısında kadının iş hayatına girmesi ve sosyal çevreye adaptasyon sürecine katılması onun çift yönlü olarak hem aile hem de sosyal çevresine karşı sorumluluklarını artırmıştır. Bunun neticesinde de kadın, ailenin düzenini sağlamada tek başınalıktan sıyrılıp ailede iş bölümünün ilk unsuru haline gelmiştir. Geleneksel geniş aile tipinde kadın-erkek ilişkileri, kadının giyim ve kuşamı, kadının davranışları modern çekirdek aileden farklılık göstermektedir. Aynı zamanda kadının görev ve sorumluluklarında da değişimin olduğu görülmektedir. Geleneksel geniş ailede kadın daha ziyade aile içi işleri yerine getirirken, günümüz modern ailede kadının ön plana

---

[22] Mojab Shahrzad, Abdo Nahla, a.g.e., s.6.

çıktığı, hayatın tüm alanlarında çeşitli işlerde görev aldığı söz konusu olmaktadır.[23] Başlangıçta "evinin kadını çocuklarının annesi" olan kadın, bu sıfatının yanı sıra kendine ait sosyal yaşamı ve iş hayatı olan kadına dönüşmüştür. Bu dönüşümde Cumhuriyet rejimiyle birlikte gelen kadın-erkek eşitliği, seçme ve seçilme hakkı vb. kazanımlar büyük rol oynamıştır. Yine bu değişim ve dönüşümde 2002 yılında yürürlüğe giren Medeni Kanun'un getirmiş olduğu birtakım temel hak ve özgürlükler de kadının geleneksel yapının ötesine geçmesine büyük bir katkı sağlamıştır. Medeni Kanun'da kadınların zorla ve genç yaşta evlendirilmesini ve başlık parası ile değersizleştirilmesini yasaklayan maddelerin yanında,[24] kadınların çalışma hayatına girebilmesi yönünde de önemli kararlar yer almaktadır.[25] Bununla birlikte aile hayatının sürdürülemeyeceği durumlarda, boşanmak isteyen kadının hukukî haklarını arama hakkı da Medeni Kanun'un birçok maddesinde yer almaktadır. Çalışan kadına ev düzeninde yardım eden eşler, kadınları iş hayatına atılmaya teşvik etmiş ve cesaretlendirmiştir. Dolayısıyla çalışan kadın sayısı günden güne büyük bir artış göstermiştir.

Yine burada değinilmesi gereken önemli bir husus da çocukların bakımı ve büyütülmesinde meydana gelen değişimlerdir. Önceden çocukların bakımında ve yetiştirilmesinde en büyük sorumluluğun sahibi olan kadın, çalışma hayatına geçişinden itibaren bu sorumluluğu zaman zaman eşiyle zaman zaman da çocuk bakıcıları yahut anaokulları ve kreşlerle paylaşmak durumunda kalmıştır. Sabahtan akşama kadar çocuğun bütün ihtiyaçlarını bizzat karşılayan anne artık çocuğunu uzaktan kontrol etmeye başlamıştır. Yani zaman içerisinde annenin evi ve çocuğu ile iletişimi azalmıştır. Bu durum zamanla aile içerisindeki bireyler arasında iletişim kopukluğuna neden olmaktadır. Anne, çocuğuna yabancılaşmaya; çocuk, büyüdükçe ailesinden bağımsız hareket etmeye başlamakta ve baba da ailesinin dağılmasının sebebi olarak eşinin çalışmasını, bu sebeple de ailesine vakit ayıramamasını göstermektedir. Bunun neticesinde de aile içerisinde tartışma, şiddet, boşanma veya büyük kavgalar sonucunda cinayetler meydana gelmektedir.

III. KADININ TOPLUMDAKİ ROLÜ

Kadın, sağlıklı, huzurlu, bilgili ve eğitimli bir neslin yetişmesinde en önemli kişidir. Bununla birlikte, genel olarak kadına ilişkin görevler ya da işler söz konusu olduğunda, ilk

---

[23] Önal Sayın, "Aile İçi İlişkilerin Toplum ve Birey Boyutunda Çözümlenmesi", *Aile Yazıları 4*, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, Ankara, 1991, s. 538.
[24] *Türk Medeni Kanunu*, TBMM, Ankara, 2001, madde 149, 150, 151.
[25] *Türk Medeni Kanunu*, madde 192.

akla gelen olgular onun geleneksel görevleri olan annelik ve ev kadınlığı olmaktadır.[26] Fakat değişen dünyada sanayileşme ve modernleşmenin hızlı ilerlemesi ve beraberinde meydana gelen toplumsal değişme, kadının toplum içerisindeki konumunda da değişikliklere yol açmıştır. Bu değişikliklerin en önemlisi de toplum içerisinde cinsiyet rollerinin sosyalleşmesidir. Bu sosyalleşme kadının toplumsal hayata aktif katılımı ve üretim faaliyetlerine destekte bulunması şeklinde ortaya çıkmaktadır. [27]

Türk toplumu da diğer toplumlar gibi modernleşme şemsiyesi altında değişimine devam etmektedir. Modernleşmek, toplumsal kalkınma ve çağdaşlaşma demektir. Çağdaşlaşmak ise toplumun kültüründen teknolojisine ve üretim biçimlerine kadar bütün yönlerini içine alan toplumsal bir yapı değişimidir. [28] Berkes'e göre modernleşme, bazı kurumların aynı şekilde kalması, bazılarının değişmesi şeklinde olamaz. Toplumda toptan bir değişim söz konusudur. Bu bağlamda "geleneksel alana dokunmadan modernleşelim" türünden bir önerme geçersiz olacaktır. Toplumsal değişim süreci içinde geleneğin gücüne bir dokunmazlık tanınamaz.[29]

Modernleşmenin ilerlemeye başlamasıyla birlikte her alanda olduğu gibi geleneksel grupların kadına bakış açısında da önemli değişimler meydana gelmiştir. Çekirdek ailenin iki temel unsurundan biri olan kadın, toplum mekanizmasının da önemli bir parçası haline gelmiştir. Önceleri sadece erkekler tarafından yerine getirilmesi beklenen birçok işi kadınların da yapmaya başlaması ve toplumun bunu içselleştirmesi de kadınların toplumdaki statülerini yükseltmiştir. Trafikte kadın şoförlerin oranının artması; hakimlik, avukatlık, mühendislik gibi mesleklerde çalışan, şirketlerde sekreterliğin yanı sıra genel müdürlük görevlerine kadar yükselen kadınların sayılarının artması yukarıdaki savı güçlendirmektedir.

Kırsal toplumdan kentsel topluma, bir başka deyişle geleneksel toplumdan modern topluma geçişte kadının sosyal hayata katılımının artması süreci Durkheim'in toplumsal dayanışma şekilleri ve Tönnies'in cemaat-cemiyet sınıflandırması kapsamında daha iyi anlaşılacaktır. Durkheim, toplumsal düzenin, mekanik dayanışma ve organik dayanışma olmak üzere iki ideal şeklinden söz etmektedir. Mekanik dayanışma, basit sosyal yapıları olan geleneksel toplumları ifade ederken, organik dayanışma karmaşık yapıları olan

[26] Bennur Koca, "Çalışma Hayatında Kadının Önemi", *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi,* Malatya, ss.33-53.
[27] Halil İbrahim Bahar, *Sosyoloji*, Karınca Yayınları, Ankara, s.167
[28] Niyazi Berkes, *Batıcılık, Ulusçuluk, Toplumsal Devrimler,* Kaynak Yayınları, İstanbul, 2002, s.98.
[29] Niyazi Berkes, *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1973, s.20.

modern toplumları ifade etmektedir. Mekanik dayanışma benzerlikten kaynaklanırken; organik dayanışma farklılıktan kaynaklanmaktadır. Mekanik toplumlarda ortak bilinç bireyler üzerinde egemendir. Basit sosyal sistemde uyum, sosyalleşme, aile ve din gibi temel kurumlar aracılığıyla doğal ve kolay bir şekilde sağlanmaktadır. Toplumlar büyüyüp modernleştikçe sanayi ekonomisi ve karmaşık işbölümü uygulanmaya başlamıştır. Homojenlik yerini heterojenliğe bırakmış, farklılıklar ve bireycilik ön plana çıkmıştır.[30] Durkheim'in mekanik dayanışmalı toplum diye adlandırdığı basit ve kapalı gruplara Tönnies "cemaat" adını vermiştir. Tıpkı Durkheim'de olduğu gibi o da bu tür toplumların değişime ve farklılıklara daha kapalı olduğunu vurgulamıştır. Buna mukabil Durkheim'in organik dayanışmalı toplumuna da Tönnies, "cemiyet" demiştir. Cemiyet, değişme ve gelişmeyi kolaylıkla benimseyen, bireyci ve açık topluluklardır.[31] Kadının toplumsal hayata katılımı, gelenekselden moderne, kırsaldan kentsele, mekanikten organiğe, cemaatten cemiyete geçiş süreçleri çerçevesinde düşünüldüğünde zaman içerisinde büyük ölçüde artmıştır ve artmaya devam etmektedir.

Kırsal kesim aile yapısında, kadınlar erkeklere kıyasla daha sıkı kontrol altındadırlar ve ev dışındaki problemlerden büyük ölçüde uzakta tutularak korunmaktadırlar. Kadından beklenen, her şeyden önce iyi bir eş ve anne olmasıdır. Gerek eğitim düzeyinin yükselmesi ve meslek sahibi olması sonucu, gerekse ekonomik zaruretler dolayısıyla, kadının da ev dışında ücretli çalışması durumu aile içi ilişkileri büyük ölçüde etkilemiştir. Kadının, ev ve aile sınırlarının dışına çıkarak, iş hayatında aktif hale gelmesi, onu aynı zamanda daha önce mümkün olduğunca uzak kaldığı sosyal problemlerle, katı bir rekabet ortamı içinde, yüz yüze getirmiştir. Çalışan kadın, ekonomik yönden güçlenip aile bütçesine katkıda bulunurken, bir yandan da sosyal hayat içinde yeni statü ve roller kazanmakta, diğer bir deyişle kadının toplumdaki konumu değişmektedir. Aslında, insanların birlikte yaşamaya başlamaları ile birlikte, kadınların üretim faaliyeti içinde yer aldığı görülmektedir.[32]

Kadınlar toplumsal üretim süreçlerinin birçok alanına aktif olarak katılmaktadır. Buna karşın bu üretimin çok küçük bir bölümü ekonomik faaliyet olarak değerlendirilmektedir. Kabul edilen faaliyetlerin dışındakiler ise annelik rolü, iyi eş olma rolü ile değerlendirilmektedir. Öncelikle kadınlar kendilerine biçilen bu roller içinde

---

[30] Emile Durkheim, *Toplumsal İşbölümü,* Çeviren: Özer Ozankaya, Cem Yayınevi, İstanbul, 2006, s.121.
[31] Ferdinand Tönnies, *Cemaat ve Cemiyet Nazariyesi*, Çeviren: Z. Fındıkoğlu, İstanbul, 1944, s.76.
[32] Tülin İçli, "Sosyal Değişme Sürecinde Kadının Suçluluğu", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* Cilt no: 5, Ankara, 1988, s.17.

eğitimlerini tamamlayıp meslek sahibi olsalar bile onların mevcut konumlarından sıyrılmaları oldukça güçtür. Bütün bu olumsuzluklar altında evle iş arasında koşturmaktadırlar. Hemen her işkolunda çalıştığı sektörde kadınlara yönelik özel düzenlemeler yapılmadığından kreş sorunundan doğum iznine kadar tüm sorunlarla kadınlar tek başlarına savaşmak zorundadır.[33] Ancak son yıllarda kadınların çalışma hayatına aktif katılım oranının büyük bir hızla artmasıyla birlikte, aile içi ve aile dışı sorumluluklarını hafifletecek çalışmalar da yoğunlaşmaktadır. Aktif işgücü politikaları vasıtasıyla istihdamın artırılması son dönemlerde oldukça önem kazanmıştır. İşgücünün beceri ve yeterliliğini geliştirerek istihdam edilebilirliğin artırılmasını amaçlayan aktif işgücü politikaları, işgücü yetiştirme, (mesleki) eğitim ve işgücü uyum programlarını, mesleğe yöneltme, mesleki danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin sunulmasını, iş arama stratejilerinin geliştirilmesini, işsizler, özürlüler, kadınlar ve gençler gibi dezavantajlı grupların iş bulmasını, girişimcilik eğitimlerini ve istihdam garantili eğitim programlarını kapsamaktadır.[34]

Türkiye'de kadınların eğitim seviyesinin yükselmesiyle iş hayatına dahil olması arasında bir paralellik görülmektedir. Cumhuriyetin kurulduğu andan itibaren kadınların pek çok alana ilişkin haklarının tanınmasında etkili kararlar alınmıştır; ancak kadınların bu hakları kullanabilmesinde gerekli fikri anlayış sağlanamamıştır. Erkek egemen zihniyetin baskın olması neticesinde kadın, sorgulanmadan ve kendisine söz hakkı tanınmadan kendisi hakkında verilen kararlarda edilgen bir durumda kalarak toplumun kolektif yapısında eritilmiştir. Ülkemizde kadınların daha çok evde yaşamlarını sürdürmek zorunda kalmaları ve iş hayatına atılmak istediklerini söylediklerinde sözlü ya da fiziksel şiddete maruz kalmalarının altında yatan en önemli neden de budur. Bununla birlikte Türkiye'de önceki yıllara oranla kadının, erkek egemen zihniyetin kontrolünden sıyrılmaya başladığı görülmektedir. Bu durum üzerinde birçok faktör etkili olmaktadır. Türkiye'de gelişim ve ilerleme devam ettiği müddetçe kadınların sosyal hayata katılım oranı da artmaktadır.

Gelişim ve ilerlemede eğitimin, özellikle de kadın eğitiminin oldukça önemli bir yerinin olduğu bilinmektedir. Kadınların eğitimi genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak gelişmiş ülkelerin eğitim sistemleri içinde önemli bir yer tutmaktadır. Fakat bu olgunun

---

[33] Meryem Koray, *Çalışma Yaşamında Kadın Gerçekleri,* BASİSEN Eğitim ve Kültür Yayınları, İzmir, 1993, *ss.*19-20.

[34] KSSGM (T.C Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü) www.ksgm.gov.tr/Pdf/tr_de_kadinin_durumu_temmuz_2011.pdf.

medyada sürekli gündeme getirilmesine ve bu konu üzerine birçok çalışma yapılmasına rağmen günümüzde hala bazı çevrelerde ikinci sınıf insan muamelesi gören kadınlar özellikle eğitim açısından erkeklerle eşit haklara sahip olamamaktadır. Bunun en büyük göstergesi okur-yazarlık alanlarındaki dengesizliklerdir. Bu dengesizlikler Cumhuriyet Devrimleri ile çözülmeye çalışılmış ve oldukça önemli adımlar atılmıştır; ancak günümüzde hala eğitim alanında kadın erkek eşitsizliğinin devam ettiği görülmektedir. Ekonomik kalkınmadaki payları yansımayan ve nüfusun yarısını oluşturan kadınlara her bakımdan olduğu gibi eğitim açısından da fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanması hem onların niteliklerini, hem de verimliliklerini artıracak ve bu sayede sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınma hızlı bir şekilde gerçekleşebilecektir.

IV. KADININ ROLÜNÜN DEĞİŞİMİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER

Kadın ve erkeğe yüklenen toplumsal roller küreselleşme ve kentleşme gibi güçlerin etkisiyle büyük bir hızla değişmektedir. Bu değişim ev ve iş yaşamında da rol değişimleri ve uyumlarını beraberinde getirmektedir. [35] Türkiye'deki kentsel aile çekirdek yapıya sahiptir. Kent ailesi büyük kenti oluşturan farklılaşmış, uzmanlaşmış ve örgütlenmiş bir çevrede çok daha etkin bir teknolojinin oluşturduğu kurumlarla çevrili yaşamaktadır ve hepsi az veya çok koşulların etkisiyle değişmektedir.[36] Ancak bugün ülkemizde kentleşme ve ekonomik gelişmenin doğal bir sonucu olarak yoğun bir şekilde yaşanan sosyal değişme süreci, geleneksel görev dağılımında, kadına ve erkeğe özgü rollere ilişkin tutumları ya değiştirmiş ya da modernleştirmiştir.[37] Bugün kent ailesinde geleneksel roller çeşitlenmiş, özellikle kadının rolü değişmemiş görünse de eskisine oranla farklılaşmıştır.[38] Bu nedenle kır ve kent ailesinde zaten farklı olan görev dağılımı daha da farklılaşmıştır. Kırda geleneksel olarak kadına ait olan ev işleri ve annelik rolü, kentte özellikle çalışma yaşamına katılan kadınların sahip olduğu ailelerde eşler arasında paylaşılmış ve kadının yeni roller alması söz konusu olmuştur. [39] Buna bağlı olarak da aile içi ilişkiler daha

[35] WHO (World Health Organization), *Gender and Health,* Technical Paper, Geneva, 1998, pp., 98.16.
[36] Emre Kongar, *İmparatorluktan Günümüze Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*, Cilt 1-2, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1995, s.434.
[37] A.R. Başaran, "Kırsal Kesimde: Aile Kurma Çözme, Aile İçi Etkileşim ve İlişkiler", *Türkiye'de Ailenin Değişimi Toplumbilimsel İncelemeler*, Maya Matbaacılık, Ankara, 1984, s.159.
[38] M. Kıray, "Büyük Kent ve Değişen Aile" *Türkiye'de Ailenin Değişimi - Toplumbilimsel İncelemeler*, Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayını, Ankara, 1984, s.72.
[39] Ü. Onat, "Gecekondu Kadının Kente Özgü Düşünce ve Davranışlar Geliştirme Süreci" Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı, Kılıçaslan Matbaacılık, Yayın No:73, Ankara, 1993, s.23.

demokratikleşmiş, kadın ve erkek arasında önemli bir rol farklılaşması ortaya çıkmıştır.[40] Şimdi çalışmamızın bu kısmında kadının toplumdaki rolünün değişmesine etki eden faktörlerden birkaçını daha detaylı ele alacağız.

A. KADININ EĞİTİMİ

Bir toplum varlığını sürdürebilmek için, toplumu oluşturan tüm bireyleri, amaçlarına göre yetiştirmek zorundadır. Bu zorunluluk; bireyin topluma uyumunu sağlama, toplumun moral değerlerini yükseltme, bireyin kişiliğini geliştirme ve bireyin mesleki yeterliliklerinin arttırılması vb. içermektedir.[41]

Genelde eğitim; ekonomik büyümenin ve kalkınmanın temel taşıdır. Çünkü eğitim, temel üretim etmenlerinden emeğe nitelik kazandırarak yoksullarca ya da dar gelirlilerce sunulan işgücünün ekonomik değerini ve etkililiğini artırır. Eğitimin sonunda halk bilinçlenerek, sağlıklı bir yasam sürdürülmesine, beslenme yetersizliklerin en düşük düzeye indirilmesine, dolayısıyla daha nitelikli bir yaşam düzeyi sağlanmasına da büyük ölçüde katkıda bulunur.[42] Bütün insanlar yaşadıkları toplumda var olan fırsatlardan eşit yararlanma hakkına sahiptir. Eşitlik ve özgürlük tüm insanlar için en önemli ereklerdir. Ancak, toplumsal fırsatlardan toplumun bütün kesimleri her zaman eşit yararlanmamaktadır. Yasalarda eşitlik herkesin yararlanabileceği bir hak iken en çok da "eğitim" alanında eşit olanaklara sahip olunamadığından var olan fırsat ve olanaklardan yararlanılamadığı görülmektedir. Kadınların birey olarak kendilerini geliştirmeleri eğitimden ve eğitim yoluyla edindikleri kazanımlar (iş yaşamı, ücretli çalışma, kendi hayatı ile ilgili kararları alabilme yeteneği ve hakkı) sayesinde gerçekleşmektedir.

Eğitimin özelde bireylerin genelde de toplumun gelişmesine olan katkısı açıkça bilinmektedir. Burada üzerinde durulması gereken nokta eğitimin kadınların aile ve toplumdaki statülerinin üzerinde nasıl bir değişim meydana getirmiş olduğudur. Kadınların eğitim seviyelerinin artmasıyla çalışma hayatına katılımlarının doğru orantılı olduğu düşünülürse, ülkemizde farklı sektörlerde çalışan kadınların hem sayı hem de statü olarak arttığı söylenebilir. Diğer taraftan eğitim görmemiş ya da eğitim seviyesi daha düşük

---

[40] "2001 Yılı Aile Raporu Aile İçi İlişkiler Komisyonu", *Ailede Rol ve Sorumluluklar*, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara, Yayın No:120, s.17.
[41] Mahmut Adem, "Atatürkçü Düşünce Işığında Eğitim Politikamız", *Cumhuriyet Kitapları*, Çağdaş Matbaacılık, Ankara, 2000, s.38.
[42] Adem, a.g.e, s.43.

düzeylerde olan kadınların çalışma hayatında daha az sayıda ve daha düşük statülerde yer aldıkları görülmektedir.

Türkiye'de Cumhuriyet'in ilanından sonraki dönemde kadınların eğitimi ile ilgili son derece önemli kararlar alınmış ve son yıllarda da oldukça yoğun birtakım çalışmalar yapılmıştır. Kadın örgütleri, sendikalar, basın-yayın organları, Milli Eğitim Bakanlığı ve Halk Eğitim Merkezleri ortaklaşa birçok proje düzenleyerek kadınların eğitim-öğretime katılımlarını büyük ölçüde artırmışlardır.[43] Yukarıda saydıklarımız ve benzeri çalışmalar kadınların çoğunu iş hayatına yönlendirerek onların kendi ekonomik özgürlüklerine kavuşmalarına olanak sağlarken, bundan çok daha önemli bir faktör olan kadınların kendilerine güvenmeleri ve kendi söz haklarına sahip çıkabilmeleri konusunda onları bilinçlendirmiştir. Bununla birlikte çalışma hayatına giren kadınların meslek seçimleri dikkatle ele alındığında önceleri sınırlı meslek dalları üzerinde yoğunlaşan kadınların özellikle II.Dünya Savaşından sonra çalıştıkları dalların çeşitlendiği görülmektedir. Burada birkaç istatistikî bilgi aktarmak yerinde olacaktır. Ayşe Öncü, Türk kadınlarının uzman mesleklerde çalışma olanağının Batıdaki birçok endüstrileşmiş toplumunkinden daha geniş olduğuna dikkat çekerek şu belirlemelerde bulunmuştur:

> Türkiye'de kadınlara yakıştırılan mesleklerin başında öğretmenlik ilk sırayı alırken seçkin mesleklerde de kadınların oranı gittikçe artmıştır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra, başta hukuk ve tıp olmak üzere pek çok önemli meslek içinde yer alan kadınların oranı hızla yükselmiştir. 1960'lara kadar Türkiye'de kadın avukatların sayısı %10 civarında iken, bu tarihten itibaren tam bir patlama yaşanmıştır. 1960 yılında erkeklere göre %12.72 olan kadın avukat oranı 1978 yılında %28.54'e tırmanmıştır. Tıp mesleğinde de buna benzer bir paralellik görülmektedir. 1940'lara kadar İstanbul Üniversitesine bağlı yalnız bir tıp fakültesi vardı. 1950'de Ankara'da ikinci tıp fakültesi açılmış olmasına karşın, bu dönemde tıp alanında okuyup mezun olmuş kadınların erkeklere oranı %10'ları geçmiyordu. 1970'lere gelindiğinde ise bu oran %25'lere kadar çıkmıştır.[44]

Yukarıdaki istatistiki bilgilerin ışığında, Türkiye'de eğitim alanında kadınların oranı her yıl biraz daha artış göstererek günümüzdeki düzeye ulaşmıştır. Bugün Türkiye'de

---

[43] "Kadın İstihdamının Artırılması Operasyonu" Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı AB Koordinasyon Dairesi Başkanlığı Projeleri, 2010-2011.

[44] Ayşe Öncü, "Uzman Mesleklerde Türk Kadını", *Türk Toplumunda Kadın*, Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, Ankara, 1979, ss.254-255.

kadınların eğitime katılımına baktığımızda yukarıdaki rakamlardan daha yüksek oranlar karşımıza çıkmaktadır. Genel anlamda gelişmekte olan ve modern dünyaya ayak uydurma çabası içerisinde olan ülkemiz, kadınların okuması ve çalışması yönündeki tabuları büyük ölçüde yıkmayı başarabilmiştir. Bununla birlikte Türkiye'nin bölgelerine göre de kadınların eğitim düzeylerinin ve kariyerlerinin değişim gösterdiklerini belirtmek gerekmektedir. Ülkemizin batısında bulunan ve diğer bölgelere göre daha gelişmiş sayılan kentlerde kadınların okuma-yazma, çalışma ve kariyer basamaklarında yükselme oranları daha yüksektir. Bu farklılığa etki eden sebepleri ayrıntılı bir şekilde ele almayacağımızı belirtmekle birlikte bu duruma yol açan etkenlerin bilindik bir tabirle batıda olanakların doğuya göre daha gelişmiş, yaşam standartlarının daha yüksek ve insanlar arasındaki kariyer rekabetinin daha fazla olmasıyla açıklanabileceğini ifade edebiliriz.

Tüm bu anlatılanlardan hareketle kadınların eğitim görmesinin onların aile ve toplumdaki rollerinin değişmesine nasıl bir etkisi olduğunu rahatlıkla anlayabiliriz. Her şeyden önce eğitim almış bir kadının özgüveniyle okuma yazma dahi bilmeyen bir kadının özgüveni arasında büyük farklılıklar vardır. Kendi haklarına sahip çıkabilme, nerede ne yapılacağı konusunda fikir sahibi olabilme, kendi ayakları üzerinde durabilme, çocuğun geleceği konusunda planlar yapılacağı zaman ailede fikir sahibi olabilme gibi daha birçok durumda kadının hak sahibi olabilmesi büyük ölçüde onun eğitim durumuyla alakalı olmaktadır. Yükseköğrenim görmüş ve çalışma hayatı olan bir kadının üniversiteye hazırlanan çocuğuna olan fikrî ve tecrübî desteğiyle ilköğretimden mezun olan ve çalışmayan bir kadının çocuğa yaklaşımı farklı olacaktır. Çalışan bir kadının sosyal yaşamıyla çalışmayan bir kadının sosyal yaşamı arasında da büyük farklılıklar görülmektedir.[45] İş hayatındaki kadın zaman zaman çalıştığı kurumun davetlerine, yemeklerine, seminerlerine, gezilerine katılıp çok farklı yaşam tarzına sahip insanlarla bir arada bulunarak sosyal çevresini genişletebilir ve yeni tanıştığı insanlarla karşılıklı olarak etkileşimde bulunarak kendini geliştirebilir. İş hayatına sahip olmayan kadının sosyal çevresi ise akrabaları, komşuları, kadın günlerinde tanıştığı insanlar ve ailece görüşülen kişilerle sınırlıdır. Bu insanların da hemen hemen birbirinin aynı yaşam tarzına ve kültürel seviyelere sahip olmaları kaçınılmazdır. Dolayısıyla yine kendisi gibi bir hayata sahip olan, aynı yaşam standartları ve kültürel birikimlere sahip olan insanlarla bir arada bulunmak kadının kendisini geliştirmesi için yeterli olmayacaktır. Sürekli aynı çevreden insanlarla ve

[45] Birgül Bilgin, "Çalışma Yaşamında Kadın ve Yasal Düzenlemeler", *TBB Dergisi,* İstanbul, 2012, s.315.

sürekli aynı şeyleri yaparak vakit geçiren kadın, bunların dışında başka bir ortama girdiğinde ne yapacağını bilemeyip yeni topluma adaptasyon sorunuyla karşı karşıya kalabilmektedir. Bu durum da özgüvenle alakalı büyük problemleri beraberinde getirebilir ve onun rol karmaşasına girmesine sebep olabilir.

B. GÖÇ

Göç, (az veya çok) bireylerin ya da grupların sembolik veya siyasal sınırların ötesine, yeni yerleşim alanlarına ve toplumlara doğru kalıcı hareketidir.[46] Bir diğer tanıma göre ise göç; kişilerin hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir parçasını geçici bir süre için bir iskân ünitesinden (şehir, köy gibi) diğerine yerleşmek kaydı ile yaptıkları coğrafi yer değiştirme olayıdır.[47] Sosyoloji biliminin göç konusundaki yaklaşımı, sosyal hareketlilik kavramından kaynaklanmaktadır. Sosyal hareketlilik kavramı tam olarak kişilerin, ailelerin, değişik nitelikteki sosyal grupların, toplum içinde sahip oldukları bir statüden diğer statüye doğru hareketleridir.[48] Bu bağlamda Fichter göç olgusunu 'hareketlilik' başlığı ile ele almaktadır. Zaman ve mekânda geçen hareketliliğin, fizik hareketlilik ve sosyal hareketlilik olarak iki farklı yönünü belirtmektedir. Ona göre sosyal hareketlilik bir kişi veya grubun sosyal statüsünün değişmesine işaret eder. Yani sosyal pozisyonlar arasındaki aşağı ve yukarı doğru olan devinimler sosyal hareketliliktir. Fizik hareket ise toplumsal olarak yer değiştirme diye tanımladığı göç hareketidir.[49]

Göçün ne anlama geldiği kavranırken dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta da göçün bir anda gerçekleşip bitmeyen ve belirli bir zaman dilimini kapsayan bir süreç olduğu gerçeğidir. Bununla birlikte göçler; içgöç, dışgöç, zorunlu göç gibi kısımlara da ayrılmaktadır fakat bizim burada göçün kadınlar üzerindeki etkilerine daha fazla yer vermemiz yerinde olacaktır.

Göç süreci, göç edenlerin hayatında köklü değişikliklere yol açmaktadır. Göç eden kişilerin sosyal ve fiziki çevrelerinin değişmesi, bu yeniliklere uyum sorununu da beraberinde getirmektedir. "Zamanda ve mekânda toplulaştırma, yarattığı filitrasyon tesiriyle kişileri yaşayacağı topluluğa yeniden uyuma zorlayan ya da zorlamayan yer değiştirmeleri ayrıştırma olanağı yaratmaktadır. Böylece göç, kişileri yeni bir topluluğa

---

[46] Gordon Marshall, *Sosyoloji Sözlügü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1999.
[47] Taylan Akkayan, *Göç ve Değişme*, İ.Ü.Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1998, s.21.
[48] Mustafa Erkal, *Sosyoloji,* Der Yayınları, İstanbul, 2011, s.223.
[49] Joseph Fitcher, *Sosyoloji Nedir,* Çeviren. Nilgün Çelebi, Selçuk Üniversitesi Yayınları, Konya, 1990, s.68.

götüren dolayısıyla yeniden uyum sağlama sorunlarıyla karşı karsıya bırakan bir yer değiştirme olmaktadır." [50]

Doksanlı yıllarda Türkiye'de göç hareketlerinde önemli değişiklikler olmuş, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nden batıya ve şehir merkezlerine doğru zorunlu iç göç yaşanmıştır. Çeşitli kaynaklara göre 4000'in üzerinde köy, güvenlik gerekçeleri veya çatışmalar nedeniyle boşaltılmış, yaklaşık 2.5 milyon insan göç etmek zorunda kalmıştır.[51] Bu durum pek çok insanın hayatını etkilemiştir. Büyük kentlerde de ciddi ekonomik, kültürel ve alt yapı sorunlarına yol açmıştır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ülkemizin diğer bölgelerine göre sosyo-ekonomik açıdan daha fazla geri kalmış iki bölgemizdir. Tütengil'in bir toplumun az gelişmişliğinin nedenleri olarak saydığı faktörlerin birçoğu, bu bölgenin az gelişmişliği için de geçerlidir. Tütengil'e göre: "doğadan gelen güçlükler ve engeller, sosyo-kültürel güçlükler, kaynakların kıtlığı ya da yeterince kullanılmaması, gelişme hızını kesen bir nüfus artısı veya gelişme için yeterli olmayan bir nüfus yoğunluğu, toplumları derinden etkileyen büyük dönüşümlerin dışında kalınması, teknolojide ve organizasyonda gecikmişlik, dış güçlerin yararına işleyen bir ilişkiler düzeni, gelişmede yer alan insan ve madde kaynaklarının kötü kullanılması" azgelişmişlik nedenleridir. [52]

Bu bölgelerde sadece tarım ve hayvancılığa dayalı bir üretim yapılmasına rağmen, tarım yapılabilecek arazilerin azlığı, iklimin tarımsal üretimi çeşitlendirmeye olanak sağlamaması, doğadan gelen güçlükler olarak sıralanabilir. Ancak bu bölgelerimizde tarımsal üretimin önünde tek engel doğa değildir. "Bölgenin toprak dağılımında büyük adaletsizlikler vardır. Toprak dağılımındaki dengesizliğin giderilememesi, yer yer hâkim olan feodal yapı kurumlarını da ayakta tutmuştur. Toprak dağılımında bu durum, sömürüyü de devam ettirerek siyasi alanda da özellikle kırsal kesimde kişilerin bağımlılıktan kurtulmasını engellemektedir."[53] Kırsal kesimde geçimini topraktan sağlayan insanlar için emek istismarı son derece önemli bir problemdir. Toprak sahiplerinin çok fazla çalışmaları

---

[50] İlhan Tekeli, "Türkiye'de İçgöç Sorunsalı Yeniden Tanımlanma Aşamasına Geldi", *Türkiye'de İçgöç*, İstanbul Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998, ss.9-10.
[51] Ahmet. İçduygu, T. Ünalan, Türkiye'de İç Göç: Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri. *Türkiye'de İç Göç Konferansı: Bolu-Gerede*, İstanbul Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998.
[52] Yelda Sevim, "Terör Nedeniyle Elazığ'a Göç Edenlerin Sorunları Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma", (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Elazığ, 2000, s.66.
[53] Gülay Kayacan, "Kızıltepe'den İstanbul'a Kemerburgaz 'Çadır Köyü'", *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999, s.335.

ve buna rağmen çalışmalarının karşılığını alamamaları onları daha gelişmiş bölgelere göç etmeye zorlamaktadır.

Göç süreci göçe katılan bireylerin her biri için farklı sonuçlara neden olmaktadır. Süreci yaşayan insanların sosyoekonomik durumları, etnik ve dini kimlikleri, kültürel özellikleri, süreçten nasıl etkileneceklerini belirleyen olgulardır. Bunların yanı sıra göç literatürü bize, göç edenin cinsiyetinin de göç sürecinin yaşanmasında ve anlamlandırılmasında oldukça etkili olduğunu gösteriyor. "Göç nedenleri, göçün etkileri, göç edenlerin tutumları açısından kadınlar ve erkekler arasında önemli farklılıklar vardır. Bu farklılıkların temelinde aile içi işbölümü, buna paralel olarak gelenekler ve görenekler tarafından tanımlanan toplumsal kadın-erkek rolleri yatmaktadır. Kadınların göçe ilişkin yaşantıları genellikle, bir eş, anne ya da evlenmek üzere olan genç kız olarak aile içindeki konumlarıyla yakından ilişkilidir. Gerek ayrıldıkları, gerekse göçle geldikleri yeni mekânla olan ilişkileri de bu temelde belirlenmektedir."[54]

Bir de kadınların göç ettikten sonraki psiko-sosyal durumları ile ilgili ve yeni geldikleri toplumda kendilerini nasıl konumlandıracaklarına ilişkin birtakım belirlemelerde bulunmak gerekmektedir. Göç sürecinde yer alan kadın çoğu zaman yeni ortamına ayak uydurarak kendine ait bir sosyal çevre oluşturmaktadır. Kadın çalışmıyorsa komşuluk ilişkilerini geliştirmek ve ailesinin düzenini sağlamakla meşgul olarak mevcut düzeni benimsemekte, çalışıyorsa da işyeri, arkadaşları ve ailesi arasında bir denge kurup bunun sürekliliğini sağlamaktadır. Bununla birlikte göç ettikten sonra yeni sosyal ortama ayak uyduramayan kadınlar, kendilerini bu ortamdan soyutlama eğilimi gösterebilmektedir. Yeni geldiği sosyal ortamda farklı sebeplerle veya toplumdan soyutlanmamak için çalışmak zorunda kalan kadın doğanın ritmine değil, şehir hayatının ritmine uyum sağlamak zorunda kalmaktadır. Yani hareketleri emek süreçlerine bağlı olarak geçekleşmemekte, farklı değişkenlerce belirlenmektedir.[55] Bu değişkenler sebebiyle kadınların ve ailelerinin çevrelerine duydukları güvensizlik, yeni geldikleri yerlere olan yabancılıkları onların kendi içlerine kapanmalarına ve kendi aralarında denetim kurmalarına neden olmaktadır. Böylesi bir durumda denetim, öncelikli olarak, namus üzerinden sağlanmaktadır. Çalışmasında bu tür bir denetimden bahseden Wedel, "mahallenin dışına çıkan kadınlar ve kızlar, nasıl giyindikleri kiminle konuştukları vb.

---

[54] Pınar İlkkaracan ve İpek İlkkaracan, "1990'lar Türkiye'sinde Kadın ve Göç", *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999, s.305.
[55] Tülay Tekin Yılmaz, "Göç'ün Kadın Yaşamı Üzerindeki etkileri", Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2005, s.32.

konularda çok dikkatle izleniyorlar. Doğru bulunmayan bir davranış, komsular arasında dedikoduya ve kocanın tepkisine yol açıyor. Böylece mahalledeki yeni toplumsal denetim, yeni kentsel davranış biçimlerinin gelişmesini zora sokmaktadır." [56]Tüm bu nedenlerle kadınlar eskiden doğayla baş başa, güven içinde ve birçok şeyi anlamlandırarak kontrol edebildikleri bir hayat sürerken, göç etmek zorunda kaldıkları bu yeni yerlerinde tam tersi bir yaşam sürmek zorunda kalmışlardır. Köyde yaşamın kapalı bir çevre içinde geçiyor olması, kadınların emek süreçlerine aktif katılımları nedeniyle bir kimlik kazanmaları, birbirleriyle iletişimlerinin kenttekinden oldukça farklı olması onların ev içerisinde yaptıkları bu işlere bir anlam yüklemelerine de neden olmaktadır. Kadınların kocaları gibi köyden getirdikleri birçok becerileri bu yeni yerlerde kullanamamaları, burada gerekli olan beceriler için de belli donanımlarının olmaması, onların daha da çok içlerine kapanmasına neden olmaktadır.

Yukarıda anlatılanlardan da görüldüğü üzere kadınlar kırsal kesimde yaşarken çok çeşitli işlerle uğraşmaktadırlar. Ancak şehir merkezine göç ettikten sonra orada yapılan işlerin birçoğunu yapmalarına gerek kalmamıştır. Bu durum da kadınların öncelikli olarak zamanlarını nasıl geçireceklerini yeni baştan organize etmelerini zorunlu kılmaktadır. Ayrıca kadınların önceleri yaptıkları işlerin evin maddi üretimine ciddi katkısı varken, göç ettikten sonra artık bu katkı sınırlı bir hale gelmiştir. Bu durumda da kadınlar yapılan işlerden arta kalan boş zamanlar nedeniyle, çalışmak ve evin bütçesine katkı sağlamak istemektedirler.[57]

C. KADININ İŞ HAYATINA GİRMESİ

Ekonomik hayata katılma, kadınlar için yeni bir olgu değildir. Kadın dünya kurulduğundan bu yana çalışmaktadır. İlkel toplumlardan gelişmiş toplumlara kadar uzanan toplumsal gelişim süreci içinde kadın gerek evin içinde, gerekse evin dışında ekonomik hayata aktif olarak katılmıştır. Çalışma yaşamı içerisinde kadın özellikle elli yıl öncesine kadar eşi veya erkeklere nispetle ikincil nitelikte ve genelde düşük ücretle istihdam edilen insanların çalıştığı yarı zamanlı işlerde istihdam edilmekteydi. Bu dönemde kadınların çoğunluğu esas rollerinin evinde eşi ve çocuklarına bakmak olarak algılamaya devam etmekteydiler. İlerleyen süreç içerisinde ücret karşılığı çalışmak kadının

---

[56] Heidi Wedel, *İstanbul Gecekondularında Kadınların Siyasal Katılımı*, Metis Yayınları, İstanbul 2001, s.108.
[57] İlkkaracan ve İlkkaracan, a.g.e., s.321.

yaşamını büyük ölçüde değiştirmiştir. Kadın açısından ücretli bir işte çalışmak erkeklerle teorik anlamda eşitlik, ekonomik yönden bağımsızlık ve yaşantısına daha geniş bir bakış açısı sağlamıştır. Çalışılan işin statüsü ne kadar düşük olursa olsun, bir eş ve anne olma kimliği yanında, çalışan kadın kimliği, kadın için oldukça önemli olmuştur.[58]

II. Dünya Savaşı toplumlar üzerinde siyasi, ekonomik ve sosyal yönden değişiklikler meydana getirmiş, bu değişimler kadının toplumdaki düşük statüsü, toplumsal rolü ve cinsiyet ayrımcılığını sorgulanır hale getirmiştir. [59] Özellikle Cumhuriyet sonrası hızlanan sanayileşme ve onun getirdiği kentleşme ve göç etkenlerinin yanı sıra cumhuriyetin getirmiş olduğu hukuk sisteminin kadına tanıdığı kadın-erkek eşitliği, istediği alanda öğrenim görme ve meslek edinme hakları, kadınlar için yeni iş alanlarının açılmasına neden olmuştur. [60]

Günümüzde dünyadaki nüfusun yaklaşık yarısını (%49.7) kadınlar oluşturmaktadır. Dolayısıyla tarihin her döneminde ekonomik ve toplumsal yaşamın bir yanını kadınlar, diğer yanını da erkekler teşkil etmişlerdir. Ancak kadınların ekonomik yaşama katılımları ile toplumsal ve ekonomik kalkınmadan yararlanma düzeyleri, doğru orantılı değildir. Bu durum her ne kadar ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle ilişkilendirilse de genelde kadınların tüm toplumlarda erkeklerin gerisinde kaldıkları bir gerçektir.[61]

Günümüzde kadınlar pek çok sektörde çalışma imkânı bulabilmektedir. Öte yandan beden gücünü gerekli kılan inşaat gibi erkeklerin egemenliği altında olan iş kollarında ise kadınlar düşük düzeylerde de olsa, teknik ve yönetimsel açıdan istihdam edilebilmektedirler.

1. Çalışma Sebepleri

Çalışma yaşamına giren kadının, çalışma nedenleri ile çalışma yaşamındaki konumu ve değerleri arasında karşılıklı bir ilişkiden söz edilebilir. Bu bakımdan kadınların çalışma nedenlerinin neler olduğunun ortaya konulması önem arz etmektedir. 2000 yılında yapılmış olan bir araştırmaya göre ülkemizde çalışan kadınların % 43,7'si istedikleri için,

---

[58] Mehmet Ali Gürol, *Türkiye'de Kadın Girişimci ve Küçük İşletmesi*, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2000, s.211.
[59] G.M. Gerni, *Yönetimde Kadınlar,* Beta Yayınları, İstanbul, 2001, s.6.
[60] G.A. Ersöz, "Yönetici Kadınların ve Eşlerinin Ev İçi İş Bölümü Konusundaki Tutum ve Davranışlarına İlişkin Sosyolojik Bir Araştırma" *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi*, Ankara 1993, s.42.
[61] Pınar F. Barbara, "Frischmuth'ta Çalışan Kadının Sorunları ve Kültürel İlişkiler". (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 2008, s.25.

% 31,9'u ekonomik nedenlerden dolayı mecbur oldukları için çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında hem istedikleri için hem de gereksinim belirtenlerin oranı da % 24,4'tür.[62] Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2012 yılına ait verilerine göre ücretli veya yevmiyeli olarak çalışan kadınların oranı %54,3 iken kendi hesabına çalışan kadınların oranı %10,8'dir.[63] Bu verilerin yanında genel olarak kadınlar, iktisadi nedenler, sosyal nedenler, çalışma hayatından kaynaklanan nedenler ve kadınlık bilincine bağlı nedenler ile çalışma hayatında rol oynamaktadırlar.

1.1. İktisadî sebepler

Kadınların çalışmasının iktisadi nedenlerinin başında geçim sıkıntısı gelmektedir. Günümüzün ekonomik koşulları, bir ailenin geçimi için sadece erkeğin çalışması yeterli olmamaktadır. Ailenin geçimini sağlayabilmesi için kadınların da çalışması gerekmektedir. Diğer taraftan kadın kendi ihtiyaçlarını ekonomik olarak karşılayabilmek için de çalışmaktadır. Eskiyle kıyaslandığında günümüzde çalışma yaşamında kadınlara uygun iş kollarının sayısı ve çeşitliliği artmıştır ve artmaya da devam etmektedir. Daha önceki yıllarda kadınların iş hayatında oldukça zorlandıklarını, mecbur kaldıkları için çalıştıklarını ifade etmiştik. Ülkemizde bu olgu günden güne değişmekte ve özellikle teknolojik alandaki gelişmeler iş kollarında rahat çalışma koşullarının oluşmasını sağlamaktadır. İş koşullarının kolaylaşması, beden gücüne dayalı işlerin dışında çeşitli iş alanlarının ortaya çıkması, kadınları iş yaşamına katılmaları konusunda cesaretlendirmiştir.

1.2. Sosyal Çevre ve Kadınlık Bilincine Bağlı Sebepler

Kadınlar genel olarak eğitim görmek ve bir meslek sahibi olmayı sıklıkla dile getirmektedirler. Toplum içerisinde bir meslek sahibi olarak kadın, kendine daha fazla güven duygusu taşımaktadır. Kadınlar kendilerini gerek iş yaşamında gerekse sosyal hayatlarında söz sahibi yapacağını düşündükleri için çalışmak ve yükselmek istemektedirler. Kadınlar kendilerinin de erkekler gibi birçok alanda yetenek sahibi olduklarını ve edindikleri nitelikleri kullanarak başarılı olabileceklerini göstermek istemektedirler. Diğer taraftan kadınların para veya belirli bir statü kazanarak toplum

---

[62] KSSGM(Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü), *"Kadın İstihdamı İçin Yeni Perspektifler ve Kadın İşgücüne Muhtemel Talep"*, KSSGM Yayınları, Ankara 2000, s.62.
[63] *Türkiye İstatistik Kurumu,* sayı: 13458, Mart, 2013.

içerisinde güç sahibi olma istekleri de bulunmaktadır. Bu bağlamda kadınların bu istekleri onların çalışma yaşamında etkin olarak rol oynamalarına ve içinde bulundukları sektörde yükselmek istemelerine neden olmaktadır. Kadınlar bu arzularına ulaşamadıkları durumlarda kendilerinde zaman zaman eksiklik, mağlup olmuşluk duygusu hissetmektedirler.[64]

2. İş Hayatındaki Olumsuzluklar

2.1. Meslekî olumsuzluklar

Kadının çalışma hayatına dahil olması pozitif ve işlevsel olmanın yanında birtakım olumsuzlukları ve zorlukları da beraberinde getirmektedir. Örneğin işteki durumları açısından bakıldığında yapılan istatistiklere göre; 100 kadından sadece 14.1'i kendi hesabına ve işveren konumunda çalışmakta, 50.7'si herhangi bir ücret ya da yevmiye karşılığında çalışmakta ve 35.2'si ücretsiz aile işçisi olarak çalışma yaşamında yer almaktadır. Ayrıca, köyden kente göçü yoğun olarak yaşayan ülkemizde, köyde işgücü içinde görülen kadın kente geldiğinde yeterli eğitim ve mesleki bilgi-beceriye sahip olmaması nedeniyle kent işgücü piyasasına girememekte, işgücü dışında kalarak genellikle ev kadını olmaktadır. İşgücüne katılmayan 100 kadından 61.5'i işgücüne katılmama nedeni olarak "ev kadını" olmalarını göstermektedir. Bu olgu hem kırda hem de kentte kadının işgücüne katılımını azaltmaktadır. Gelir azlığı nedeniyle çalışmak zorunda olan kadın, sosyal güvencesiz düşük statülü-gelirli işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır.[65]

2.2. Aile yaşamındaki olumsuzluklar

Çalışma yaşamına girebilen kadınların çalışma yaşamlarını kısa bir dönemde bitirmesi ve/veya kariyerde yükselme doğrultusunda tüm potansiyelini ortaya koyamaması da bir diğer problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun temel nedeni ise, ev ve iş yaşamını uzlaştırma konusunda yaşadıkları sorunlardır. Kadın aile yaşamında çocuk bakımı yaşlı ve hasta bakımı gibi yükümlülükleri kocası ile ve/veya devletle paylaşmak durumundadır. Ancak ülkemizde kreş gündüz bakımevi gibi sosyal destek kurumları tüm

---

[64] Gilles Lipovetsky, *Üçüncü Kadın- Kadında Süreklilik ve Yenilik*, Çeviren: Filiz Nayır ve Deniz Tekin, Varlık/Deneme Yayınları, İstanbul, 1999, s.167.
[65] Koca, a.g.m, s.6.

çabalara karşın yeterli sayıya ulaşamamıştır.[66] Bu sebeple kadın psikolojik anlamda evi ile kariyeri arasında bir seçim yapmak zorunluluğu hissetmekte ve çoğunlukla ev yaşamını iş yaşamına tercih etmektedir. Bununla birlikte evi ile kariyerini bir arada yürütebilen kadınların sayısı da azımsanmayacak ölçüdedir. Fakat görülmektedir ki evine, eşine ve çocuklarına ayırdığı zamanla işine ayırdığı zamanı dengelemek oldukça güç olmakla birlikte bu düşünce tarzına sahip olan kadınların sosyal hayatlarında da önemli değişimler yaşanmaktadır. Çalışan kadınlardan bir kısmı sosyal hayatını ve evin dışında birtakım etkinlikleri devam ettirebilmekte, bir kısmı ise sosyal hayatın hareketliliğini ve faaliyetleri asgari seviyeye indirmek zorunda kalmaktadır.

D. GELENEKSEL GENİŞ AİLEDEN MODERN ÇEKİRDEK AİLEYE GEÇİŞ

İnsan, başkaları ile yaşadığı sosyalliklere ihtiyaç duyar. Bu açıdan bakıldığında aile, ihtiyaç duyulan ilk kurumdur. Aile, insan için kabul edilebilir normları kazandıran bir ortam sağlar. Bu işlev, insanın içinde yaşadığı sosyalliğe uyumunu kolaylaştırır. İnsanın birey olarak şekillenmesi aile ortamı içerisinde gerçekleştiğinden, aile birçok bilimsel disiplinin, ideolojilerin, dinlerin, politik akımların, devlet aygıtının, sivil toplum örgütlerinin, hukukun özel ilgi alanına girmektedir. Değişime mahkum dünya tarihi, haliyle toplum yapısında değişikliklere sahne olmaktadır. Bu değişimlerden aile kavramı da nasibini almaktadır. Toplumu oluşturan temel yapı taşı olması ve belirtildiği gibi insanın şekillenmesi üzerine etkisi nedeniyle ailedeki değişimin kişilere etki etmemesi beklenemez. Bu süreç kimilerince 'dejenerasyon' olarak, kimilerince 'gelişim' ya da 'değişim' olarak nitelendirilmekte, kimileri ise daha temkinli ve yansız değerlendirmelerde bulunmaktadır. Bu nitelemeler aileye yaklaşım bakımından önemli sonuçlar doğurmaktadır. [67] Sanayi toplumuna geçiş ve modernleşme sürecinin aileye de önemli ölçüde yansıdığını ifade eden Giddens, ailede ortaya çıkan değişimlerin en dikkat çekici olanlarını şu şekilde sıralamıştır:

- Geniş aileler ve öteki aile gruplarının etkileri azalmaktadır.
- Eşin özgürce seçilmesi yönünde genel bir eğilim bulunmaktadır.

---

[66] KSSGM (T.C Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü) "www.ksgm. gov.tr/Pdf/tr_de_kadinin_durumu_temmuz_2011.pdf."

[67] Altan Eşsizoğlu, "*Aile Yapısı ve İlişkileri*" *1-7. ünite*, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eskişehir, 2012, s.3.

- Hem evliliğin başlatılması hem de aile içindeki kararların verilmesi bakımından kadın hakları daha çok tanınır olmuştur.
- Akraba evlilikleri yaygınlığını yitirmektedir.[68]

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak aile tipleri de değişmektedir. Geleneksel geniş ailelerin yerini modern çekirdek aileler almakta, çeşitli geleneklerin etkisi ile oluşan aile tiplerine giderek daha az rastlanmaktadır. Bu değişim ve dönüşümde ekonomik alt yapının değişmesinin, üretim araçlarının değişmesinin, bir başka deyişle sanayi toplumuna geçilmesinin ve kentli nüfusun giderek artmasının rolü büyüktür. Günümüzde aileler genelde anne, baba ve çocuklardan oluşan modern çekirdek aileler şeklinde görünseler bile, büyük aile bağları çeşitli biçimlerde varlığını sürdürmektedir. Büyük kentlere taşınılmış, yaşanılan konutlar ayrılmış, aile işinde çalışılmıyor olsa dahi aile bağları, ailenin büyüklerinin, küçüklerin kurduğu aileler üzerine müdahalelerini beraberinde getirmektedir. Boşanma da yeni ve karmaşık aile tiplerinin oluşmasına katkıda bulunan faktörlerden birisidir. Boşanmalar nedeniyle kendisine has özellikleri ve sorunları bulunan tek anne veya babalı, boşanma ve yeniden evlenme nedeni ile üvey anne veya babanın bulunduğu aile yapıları artmaya başlamıştır. Ayrıca kadın haklarındaki ilerlemeler, kadının toplumda edindiği yerin değişmeye başlaması, muhalif kadın hareketlerinin etkisi, aile ile ilgili değişimlerin önemli nedenlerinden birisidir. [69] Çalışmamızın bu kısmında geleneksel geniş aile ve çekirdek aile kavramlarını biraz daha detaylandırmakta fayda mülahaza etmekteyiz.

1. Geniş Aile

Geleneksel geniş aile, aralarında kan bağı bulunan birçok üyenin oluşturduğu aile tipidir. Kırsal bölgelerde ve daha küçük nüfusa sahip köy, kasaba ve küçük şehir gibi yerleşim yerlerinde bu tip aileler yaygındır. Özellikle tarımla uğraşan toplumlarda aile içi yardımlaşma ve dayanışmanın yaygın olması ve işlerin ortaklaşa yapılması sebebiyle geleneksel geniş aileler varlığını sürdürmektedir. Cinsiyete, yaşa ve tecrübeye göre yapılan görev bölüşümü toprağa dayalı üretim tarzını destekler nitelikte olduğu için kırsal kesime en uygun aile tipi geleneksel geniş aile tipidir. Kongar, geleneksel geniş aile ile ilgili:

[68] Anthony Giddens, *Sosyoloji*, Ayraç Yayınevi, Ankara, 2000, s.151.
[69] Deniz Kandiyoti, "Aile Yapısında Değişim ve Süreklilik: Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım", *Türkiye'de Ailenin Değişimi, Toplumbilimsel İncelemeler*, Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, İstanbul, 2011, s.31.

“Geniş aile genellikle köysel, veya geleneksel toplumların bir kurumudur ve ekonomik ve siyasi bir birlik olarak düşünülür. Aileye karşı yöneltilen kişinin özgürlüğünü kısıtlama ve toplumsal gelişmeyi önleme suçlamaları daha çok bu tip aileyi hedef almıştır.” tespitinde bulunarak geleneksel geniş aileyi sahip olduğu fonksiyonlara göre açıklamıştır. Biz de burada bu açıklamayı maddeler halinde alıntılayarak konuyu daha anlaşılır hale getirmeye çalışacağız:

1. Ekonomik Fonksiyon: Ekonomik olarak bir bütün olan bu ailede gelir tek elde toplanır ve masraf tek elden yapılır. Ayrıca özellikle tarımda görüldüğü gibi bu ailede oldukça gelişmiş bir ekonomik iş bölümü ve işbirliği vardır.
2. Prestij Fonksiyonu: Üyeler toplumdaki statülerini ailelerinden alırlar. Soyluluk, rençberlik gibi kanla veya meslekle ilgili sosyal statünün kaynağı ailedir.
3. Eğitim Fonksiyonu: Aile, üyelerinin her türlü eğitiminden (mesleki, dini, vs.) sorumludur ve bu fonksiyonu yerine getirmeye çalışır.
4. Koruyucu Fonksiyon: Aile, üyelerini korur. Bu koruma maddi veya manevi olabilir. Ailenin sosyal sigorta fonksiyonu burada belirmektedir.(Kan davası maddi korumaya bir örnektir.)
5. Dinî Fonksiyon: Aile, üyelerine sadece dinî eğitim vermekle kalmaz, tam bir dinî birlik olmak üzere üyelerinin ibadetlerini de denetler.
6. Eğlenme ve Dinlenme Fonksiyonu: Aile, üyelerinin dinlenme ve eğlenme fonksiyonunun en iyi şekilde sağlandığı yerdir.
7. Eşler Arasında Sevgiyi Sağlama ve Çocuk Yapma Fonksiyonu: Bu fonksiyon ailenin en eski belki de değişmemiş tek fonksiyonudur. [70]

Kongar bu sınıflandırmadan sonra geleneksel geniş ailenin, kişisel özgürlükleri ve girişimleri kısıtlaması, iş sahasında coğrafi hareketliliği engellemesi, aileye bağlı olma zorunluluğunun ve birtakım değerlerin aile tarafından belirleniyor olmasının değişmeyi önlemesi gibi birçok özelliğinin endüstriyel gelişimi engelleyen bir görünüş arz ettiğini; ama bununla birlikte sermaye sağlama ve üretim konusunda geniş ailenin toplum için vazgeçilmez olduğunu da belirtmektedir.

[70] Emre Kongar, “Türkiye’de Aile Yapısı Evrimi ve Bürokratik Örgütlerle İlişkisi”, *Hacettepe Üniversitesi Dergisi*, Ankara, ss.63-64.

2. Çekirdek Aile

Modern çekirdek aile tipi sanayileşmiş toplumların başat sosyolojik özelliklerinden birisidir. Modern çekirdek aile ekonomik ve coğrafi anlamda yer değiştirme esnekliğine sahiptir ve ailenin üyeleri geleneksel geniş ailede olduğu gibi statülerini ailelerinden değil kişisel beceri ve yetenekleri sayesinde kazanırlar. Çekirdek ailenin, üretim yapmaya uygun bir yapı olmaması, onu, üretimin fabrikalar veya küçük ve orta boy işletmelerde yapıldığı sanayi toplumuna uygun hale getirir. Çekirdek aile yapısı, kişilerin feodal ilişkiler üzerinden ortak kural ve ilkeleri çiğnemesini engelleme gibi bir özelliğe de sahiptir. İşte tam da bu noktada meslek örgütleri, sendikalar, dernekler gibi başka 'aileler' ortaya çıkmaktadır. Bu tür örgütlenmeler adına konuşan kişilerin, tüm üyelerini kastederek zaman zaman 'biz bir aileyiz' gibi metaforlara başvurması boşuna değildir. Çekirdek ailenin sadece üretim anlamında değil belki de daha önemlisi yapısının sanayi toplumunun tüketim alışkanlıklarına son derece uygun olmasıdır. Kendi içerisinde üretme, bu üretim üzerinden kendi ihtiyaçlarını karşılama gibi yetenekleri olmayan modern çekirdek aile yapısı, tahmin edilebileceği gibi bu tüketim alışkanlıklarına son derece uygun bir yapıdır.[71]

Modern çekirdek ailenin bir diğer önemli özelliği, beklenildiği gibi, kentli veya kent ailesi olmasıdır. Modern çekirdek aile üyelerinin birbirleri ve diğer insanlarla kurdukları iletişim, çalışma koşulları, ikamet edilen konutun iç ve dış düzeni tamamen kentli özellikler göstermektedir. Modern çekirdek aile kadın erkek ilişkileri bakımından önemli değişikliklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kentlerde yaşayan modern çekirdek aileler içerisindeki hem kadın hem erkek eş, endüstrileşmiş ekonominin ihtiyaçları doğrultusunda çalışmaya, aileye ekonomik girdi yaratmaya başlamışlardır. Bu durum kadının erkek karşısındaki konumunu güçlendirmiş, ikisi arasındaki ilişkinin daha simetrik olmasına neden olmuştur. Kadının daha önce erkeğe atfedilen ailenin geçimini sağlama sorumluluğunu üstlenmesinin yanı sıra daha önce kadına atfedilen çocukların bakımı, ev işlerinin yapılması gibi sorumlulukları konusunda da erkek görevler almaya başlamıştır. Tüm bunlara rağmen halen yaygın olarak kadın ekonomik girdi sağlayan bir işte çalışıyor olmasına rağmen ev ve çocuklar gibi konularda daha fazla sorumluluk üstlenmektedir.[72]

---

[71] Altan Eşsizoğlu, "Aile Yapısı ve İlişkileri", *Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Dergisi,* Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eskişehir, 2012, s.9.
[72] Eşsizoğlu, a.g.m, s.10.

Geleneksel geniş aile hakkında önemli tespitlerde bulunan Kongar, Parsons[73]'tan yararlanarak modern çekirdek aile ile ilgili de iki temel fonksiyonun olduğunu ifade etmektedir. Bu fonksiyonlardan birincisi üreme ve çocukların küçük yaşlardaki sosyalizasyonu, ikincisi ise eşler arasında psikolojik dengenin sağlanmasıdır.[74]

Kongar çalışmasının devamında tıpkı geniş ailede olduğu gibi çekirdek ailenin de endüstrileşme ile ilişkilerini sıralamıştır. O, modern çekirdek ailenin, yeni konut yerini seçerken bağlarından kurtulduğuna ve bunun özgürleşmeyi sağladığına, akraba sayısının azlığı sebebiyle birey kendi yatırımına kendisi karar verdiği için bireysel düşünce sisteminin geliştiğine, bireyin karar alırken baskı altında kalmadan hür iradesiyle ve bağlayıcılık olmadan karar verdiğine, çekirdek ailenin duygusal oluşu sebebiyle modern teknolojinin ve endüstriyel zorlukların yarattığı psikolojik dengesizlikleri telafi ettiğine ve evlenecek kişilerin eşlerini kendileri seçecekleri için bu seçimi yaptıkları sırada ekonomik bağımsızlıklarını kazanmış olmaları gerektiğinin bilincinde olan bireylerin varlığına yer vermektedir.

Günümüzde Türkiye'nin batı şehirlerine baktığımızda yaygın olan aile tipinin çekirdek aile tipi olduğunu görmekteyiz. Geniş aile ise ülkenin doğu kısımlarında varlığını devam ettirmektedir. Bundan biraz geriye gittiğimizde modern çekirdek aile sayısının bugüne göre daha az olduğunu buna karşın geleneksel geniş aile tipinin ülkemizde daha yaygın olduğunu söyleyebiliriz. Ama günümüzde Türkiye; gelişen teknoloji, artan endüstriyel faaliyetler, kadınların iş hayatına atılması, ailelerin birtakım faaliyetler ve medya vasıtasıyla bilinçlendirilmesi, kültürel gelişim ve ilerleme ve buna bağlı olarak toplumun gün geçtikçe daha modern hale gelmesi neticesinde geniş aile prototipinden yavaş yavaş sıyrılarak çekirdek aile modeline dönüşmektedir. Yani toplum ekonominin, endüstrinin ve kültürün yanı sıra aile hayatı bakımından da gelenekselden moderne doğru evrilmektedir.

Yeni aile modelinde kadınlar daha aktif hale gelmiştir. Kadının en önemli görevi olan evin düzenini sağlamak, artık yalnızca onun değil eşinin de görevi olmuş ve geniş ailede kadının tek başına yaptığı işler çekirdek ailede işbölümüyle yapılır hale gelmiştir. Evin temizliğinden çocuk bakmaya ve hatta yemek yapmaya kadar bütün işler eşler arasında paylaşılmıştır. Bununla birlikte erkeğin yaptığı işlerin bir kısmını da kadın

[73] Talcott Parsons, *The Social System*, Routledge, England, 1951.
[74] Emre Kongar, a.g.m, s.65.

yüklenmiştir. Geniş ailede eve ekmek getirmekle ve birtakım teknik işleri yapmakla yükümlü olan erkek, bu işleri de zaman zaman kadınla paylaşarak kendi yükünü hafifletmiştir. Artık eve ekmek getiren yalnızca erkek değildir. Kadın da çalışarak ev ekonomisine katkı sağlamaktadır.

E- BOŞANMANIN ARTIŞI

Boşanma evlilik birliğini sona erdiren hukuki bir olaydır.[75] Bu yüzden boşanma, "eşler hayatta iken kanunda düzenlenmiş bir sebebe dayanarak, eşlerden birinin açacağı dava neticesinde evlilik birliğine hâkim kararı ile son verilmesi" şeklinde tanımlanabilir.[76] Boşanma; ayrılık, değişim, belirsizlik, düzenin yitirilmesi gibi sonuçları itibari ile umutsuzluk, acı, üzüntü, yalnızlık gibi duygulara yol açan bir süreçtir.[77] Bir bakıma sıkıntılı bir yaşamın sonlandırılması olarak anlam kazansa da özelikle boşanan kadınlara yönelen bakış açısı yeni bir sıkıntılı sürecin başlangıcı olmaktadır. Kadın açısından boşanma süreci, onun bu olayı nasıl algıladığı ve bu süreçte kendini nasıl hissettiği, olaydan nasıl etkilendiği açısından çok önemlidir. Çünkü boşanma erkeklere oranla kadınları toplum içerisinde daha zor şartlar altına sokmaktadır. Toplumun değer yargıları boşanmış kadını birçok yönden farklı nitelemektedir. Özellikle iş ortamı ve sosyal yaşamda boşanmış kadının kimliği kadına çoklu ve farklı yükümlülükler getirmektedir. Boşanma neticesinde toplumda yeni bir sosyal kimlik sahibi olan kadınlar, halk nazarındaki olumsuz algıyla yaşamlarını sürdürmek konusunda büyük bir mücadele içerisindedirler.

Boşanmanın ardından kadınların çalışma hayatındaki pozisyonları iki farklı biçimde kendisini gösterir. Birincisi evlilik döneminde çalışıyor olmak ve boşanmanın ardından çalışmaya devam etmek. Bu pozisyondaki kadının önemli sorunlarla karşılaşacağı iddia edilemez fakat iş çevresinde kendisine yönelen bakışların değişmesi kaçınılmazdır. İkinci pozisyon ise daha önce çalışmamış herhangi bir iş tecrübesine sahip olmayan kadınların boşanmanın ardından iş piyasasına çıkmasıdır. Bu grubun daha ciddi sorunlarla karşılaşacağı açıktır. İşi öğrenmek, yeni bir çevre edinmek, kendisini ispat etmek

---

[75] Erol Cansel, " Boşanmanın Dayandığı Esaslar", *Boşanma Hukuku Haftası, Ankara Hukuk Fakültesi 50. Yıl Armağanı*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1977, s.72.
[76] Turgut Akıntürk, "Türk Medeni Hukuku, II. Cilt – Aile Hukuku", Yenilenmiş 11. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2008, s.235.
[77] Tuncay Yılmaz ve Fatma Fidan, "Kadın Açısından Boşanma; Yeni Bir Başlangıç mı? Ya Da Son Mu?", *Tabuları Aşmak Temalı II. Uluslararası Kadın Araştırmaları Konferansı,* Kıbrıs, 2006, s.8.

bunlardan daha da önemlisi boşanmış kadın kimliği ile işyerindeki varlığını sürdürebilmek başa çıkılması çok zor bir durumdur.[78]

Boşanma kararı her ne kadar eşlerin ortak kararı gibi görünse de kadının ailesinin boşanma olgusunu "ailenin onuru ve şerefi" ile ilişkilendirmesi kadınları daha da sıkıntıya düşürmektedir. Evliliğin, özellikle de kötü giden evliliğin sonlandırılması ile kadının bağlarından ve bağlılıklarından kurtularak bireyselleştiği ve özgürleştiği düşünülebilir. Ancak çoğu zaman ters yönlü bir sürecin işlerlik kazandığı ve bu bağlılıklardan kurtulmanın her zaman olumlu sonuçlar doğurmadığı da görülmektedir.

Boşanma ile birlikte gündelik yaşam pratiklerinin değişmesi, aidiyet duygusunu yitiren kadının kendisini hayata bağlayacak yeni dayanaklara ihtiyaç duymasını gerektirmiştir. Boşanma sonrasında kadınların büyük bir kısmı, önceleri büyük bir boşluk yaşadığını sonrasında ise özellikle çocuk sahibi olanlarda "çocuğum için yaşama sarıldım" biçiminde ifade edilen güdülerle yaşamı anlamlandırmaya çalışmaktadır. Özellikle çocuğun, umut ve yaşama direnci verdiği belirtilmiştir. [79]

"Evliliği sonlandırınca daha özgür olunacağı düşünülür, oysa hal ve hareketlerime o kadar dikkat etmek zorunda kalıyorum ki, istediğimi giyemiyorum bile." "Eşim bireysel özgürlüğümü kısıtlıyordu şimdi kendim kısıtlamak zorunda kalıyorum."[80] gibi ifadelerden de anlaşıldığı üzere kadın boşanmayla birlikte kendini kısıtlamaktadır. Aslında bunun kendini koruma amacını taşıdığı söylenebilir. Farklı kaynaklardan kadının yaşamına yönelen müdahale ve baskılar bir ölçüde kadını buna yöneltmektedir. Dolayısıyla boşanmış kadın kimliği ile bireysel özgürlüğünü en fazla kadının kendisi sınırlandırmaktadır. Boşanma sonucunda kendini nasıl hissettiği sorgulandığında; % 30 güçlü ve kararlı, % 20 ne istediğini bilen, % 10 çaresiz, % 10 üzgün, % 10 her şey düzelecek diye kendini teselli ettiği, % 10 ne yapacağını bilemeyen, % 10 boşlukta olduğunu belirtmiştir. Çoğunluğun olumlu duygular yansıttığı görülmüştür. Eğitim düzeyi yüksek, statü sunan bir işe sahip ve çevresinden sosyal destek alan kadınların boşanma sonrası yaşam kurmada ve sürdürmede istekli ve başarılı olduğu görülmüştür.[81]

Kadının boşanmış olmasının çalışma yaşamını nasıl etkilediği de önemli bir konudur. Boşanma ile birlikte işin kazandığı anlam, iş çevresinin kadını algılayışı ve

[78] Yılmaz ve Fidan, a.g.m, s.8.
[79] Yılmaz ve Fidan, a.g.m, ss.5-6.
[80] Yılmaz ve Fidan, a.g.m, ss.5-6.
[81] Yılmaz ve Fidan, a.g.m, s.7.

kadının verdiği tepkiler farklılık arz etmektedir. Boşanma, kadına yönelik belli bir kavrayışa yol açması nedeniyle çalışma yaşamında zaman zaman rahatsız edici durumlarla karşılaşılmasına neden olmaktadır. Kadınlar, boşandıktan sonra iş yaşamında zaman zaman ürkütücü, saldırgan veya aşağılayıcı davranışlara maruz kalabilmektedir. Bu da onların iş başarısı ve sorumluluğunu olumsuz etkilemektedir. Bu durumda da kadınlar farklı bir işyerine geçme arzusunu taşıdıklarını dile getirmişlerdir.

Boşanmanın artışına paralel olarak kadınların sosyal hayata bireysel katılımları da oldukça artmıştır. Bu sebeple kadın gerek iş hayatında gerek sosyal yaşamında “kendi ayakları üzerinde durabilen” bir birey olarak yeni hayatında başarılı ve mutlu bir şekilde yaşamını idame ettirmektedir. Genellikle boşanma sonrası daha güçlü bir imaj sahibi olan kadınlar da iş hayatlarında ve sosyal yaşamlarında birçok yönden kendilerini daha değerli hissetmektedirler.

Türk toplumunda kadın algısının ve bu algının değişimine neden olan faktörlerin kavramsal bir çerçeve dahilinde ele alındığı bu bölümde, annelik, namus, töre ve din olgularının kadın cinayetleri üzerinde nasıl bir etkiye sahip oldukları açıklanmaya çalışılmıştır. Değişen sosyal ve ekonomik şartlara ayak uydurmaya çalışan ailelerde kadın ve erkeklere ait rollerin farklılaşması ile birlikte kadınların iş hayatına girmelerinin meydana getirdiği değişimler ortaya konmuştur. Geleneksel ataerkil aile yapısının zamanla modern çekirdek aile yapısına dönüşmesinin de ayrıntılı olarak ele alındığı bu bölümde, anlatılan faktörlerin kadın cinayetlerine olan etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise örneklem olarak alınan ve belirlenen tarihler arasındaki arşivleri taranan *Hürriyet* ve *Zaman* gazetelerinin ilgili haberleri ayrıntılı bir şekilde aktarılacaktır. Haberlerde yer alan cinayetlerin zanlıları, maktulleri, sebepleri, benzerlikleri ve farklılıkları da yorumlarla birlikte ele alınacaktır. Bununla birlikte cinayetlerin işlendiği coğrafi bölgeler de çalışmanın ikinci bölümünde sayısal, istatistiki ve grafiksel verilerle sunulacaktır.

II. BÖLÜM

BULGULAR

I. ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

Araştırmada 2000-2010 yılları arasında Türkiye'de işlenen kadın cinayetlerinin *Hürriyet* ve *Zaman* gazeteleri çerçevesinde medyada ele alınışı incelenmiştir. Bu gazetelerde yer alan haberler internet arşiv taraması yoluyla incelenmiş, haberlerin araştırılmasında "kadın, cinayet, namus, töre, öldürüldü" kelimeleri anahtar kelimeler olarak kullanılmıştır. Bu anahtar sözcükler çerçevesinde yapılan tarama sonucunda tüm gazetelerden toplam 940 habere ulaşılmıştır. Bu haberler sebeplerine, bölgelere ve gazetelerin olayların tanımlanışında kullandıkları ifadelere göre sınıflandırılmıştır. Cinayet sayısının fazla olması sebebiyle gazetelerin ve medyanın üzerinde daha fazla durduğu cinayetler ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

II. NEDENLERİNE GÖRE KADIN CİNAYETLERİ

A. TÖRE VE NAMUS ADINA İŞLENEN CİNAYETLER VE MEDYADA ELE ALINIŞI

Töre ve namus cinayetleri ele alınıp değerlendirilirken karşılaşılan güçlüklerden biri benzer kelimeler arasında yaşanan kavram kargaşasıdır. Özellikle literatürde farklı anlamları ifade etmelerine rağmen "töre" ve "namus", iç içe geçmiş kavramlardır. Töre, toplumsal düzenin daha çok tamamına yönelik iken, namus biraz daha dar anlamda toplumun ahlak kurallarına yönelik bir bağlılıktır.[82] Töre cinayetleri, önceden tasarlanmış, planlanmış ve kasıtlı cinayetlerdir. Töre cinayetleri genelde aşiret ve aile meclisi kararlarıyla gerçekleşmektedir. Namus cinayetlerini bazen töre cinayetlerinden ayıran, şahsi ve/veya toplum baskısıyla işlenen cinayetler olmasıdır. Bu durumda kişiyi töre değil, namus suça yöneltmektedir.[83] Namus cinayetlerinde söz konusu olan, sert ve acımasız törelerdir. Töre, sosyolojik bir kavram olan "toplumsal norm" içinde yer alır. Toplumsal değerlerden, normlardan sapmalar genellikle sert ve acımasız yaptırımları içerir. Ataerkil toplumlarda kadının iffeti, erkeğin namus ve şerefi sayılır. Aile büyüğünün sözünü dinlememe, ona karşı gelme, kız-erkek ilişkisi, kızın istediği erkekle evlenmesi gibi yasaların suç saymadığı davranışlar törelerce yasaklanmıştır. Bunlar, aile ve toplum tarafından suç sayılarak cezalandırılırlar.[84]

---

[82] Mazhar Bağlı, Ertan Özensel, *Türkiye'de Töre ve Namus Cinayetleri*, Destek Yayınları, İstanbul, 2011, s.45.

[83] Bkz. TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, T.C Başbakanlık Kadının Statüsü Derneği, Ankara, 2006, s.111.

[84] Mahmut Tezcan, a.g.e., ss.16-17.

Toplumdaki dedikodu, ayıplama ve dışlamanın tesiriyle gerçekleşebilen töre cinayetlerinin belirli bir zamanı ve yeri olmamakla birlikte insanlar da dedikodu, kışkırtıcı söz ve davranışlarıyla cinayetlerin gizli azmettiricisi olabilmektedir. Yani sadece akrabalar değil çevredeki herhangi bir insanın bir cümlesi bile infaz kararının verilmesinde rol oynamaktadır. Aile bireyleri de kadın masum olsa bile sırf dedikoduların önünü kesmek ve kendilerini temize çıkarmak için kadını kurban etmektedir. Bu cinayetler toplum vicdanını son derece rahatsız eden, kadına yönelik şiddetin uç noktasını oluşturan, her canlının en temel hakkı olan yaşama hakkını elinden alan, namus gerekçesi ile işlenen cinayetlerdir.

Türkiye'de töre cinayetleriyle, kan davası ve namus cinayeti arasında çok ince bir ayrım söz konusudur. Ancak toplumumuzda genellikle namus cinayetleri ve kan davası da töre cinayeti olarak adlandırılmaktadır. Kişilerin namus, şeref ve intikam gerekçeleriyle işledikleri cinayetler olarak kabul gören töre cinayetleri kimi zaman kan davası olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda kan davası ya da namus bahane gösterilerek işlenen cinayetlerin hemen hepsi törelerle meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır.[85] Töre cinayetlerinden olan kan davaları, erkeklerin; namus cinayetleri ise kadınların öldürülmesine yönelik işlenen ve ikisi de törelere dayalı olan suçlardır.[86] Çoğu töre cinayetinde cinayete gerekçe olarak "namusu temizlemek" gösterilmektedir.

İnsan Hakları Derneği raporlarına göre 2003 yılında 40, 2004 yılında 43, 2007 yılında 36, 2008 yılında 11, 2009 yılında 25, 2010 17 kadın töre ve namus cinayetlerine kurban gitmiştir. Bunların dışında yaralanmalar da bulunmaktadır.[87] 2010 yılında mahkemeye intikal eden rakamlara göre, 228 kadın öldürülürken 281 kadın tecavüze, 182 kadın da tacize uğramıştır. Değişik sebeplerle üstü örtülerek basına yansımayan ve mahkemelere intikal etmeyen cinayetlerin sayısı bilinmemekle birlikte bu sayının hayli yüksek olduğu tahmin edilmektedir.

İnsan ve özellikle de kadın varlığına yönelik en ağır insan hakkı ihlallerini oluşturan töre ve namus cinayetleri toplumumuzda maalesef halen varlığını korumakta ve ciddi bir toplumsal yara olmaya devam etmektedir. Her yıl yaklaşık 200'ü aşkın insanımız bu cinayetlere kurban gitmektedir. 81 İl İnsan Hakları Kurulundan alınan raporlar dikkate alındığında bu konuda, 2006 yılına göre 2007 yılında töre ve namus cinayetlerinde artış

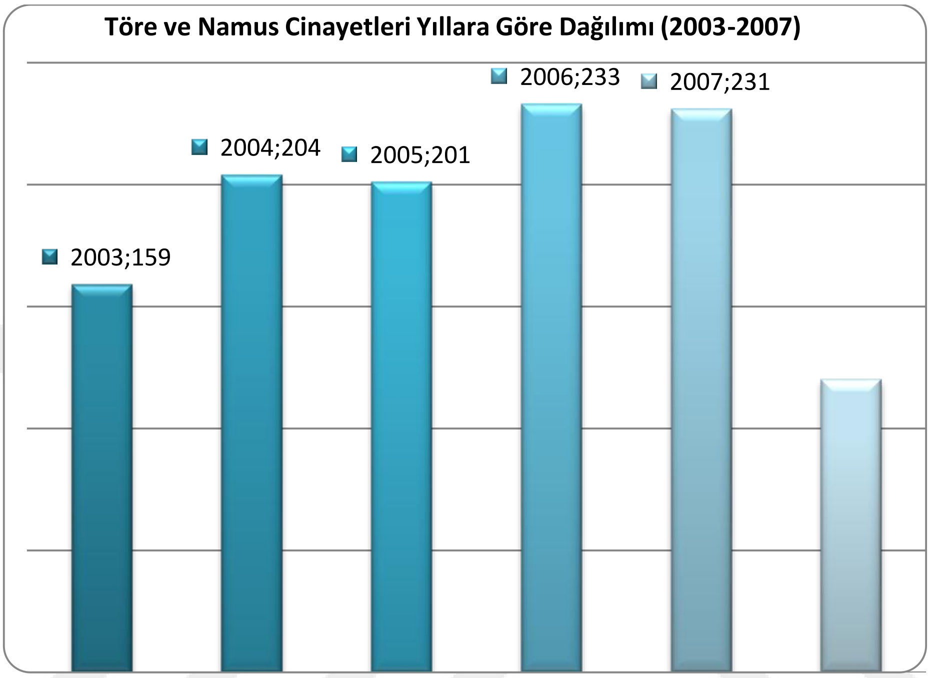
85 Berrin Oktay Yılmaz, "Geleneklerin Ardındaki Ölümler": *Töre Cinayetleri, Kadın Araştırmaları Dergisi*, 2003, Sayı:8, s.70.

86 Tezcan, *Türkiye'de Töre (Namus) Cinayetleri*, Ankara,2003, s.1.

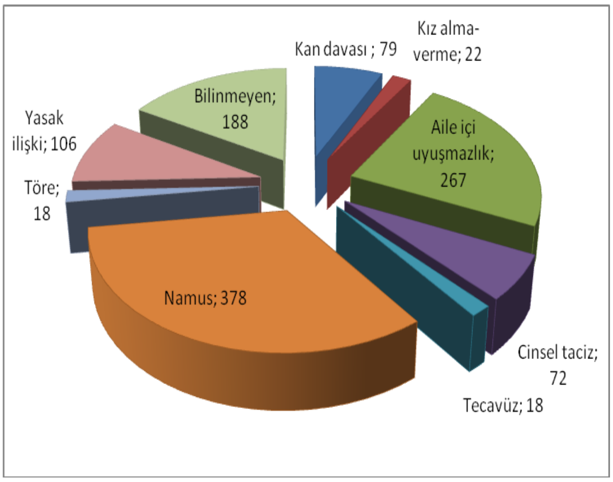
87 Türkiye İnsan Hakları Derneği Töre ve Namus Cinayetleri Raporu, (http://ihd.org.tr/index.php/raporlar-mainmenu-86.html)

gözlenmemektedir. Şöyle ki; 2003 yılında töre ve namus cinayetine kurban gidenlerin sayısı 159 iken 2006 yılında bu sayı 233, 2007 yılında ise 231 olmuştur. Son beş yılda töre ve namus cinayetlerinden ölenlerin sayısı 1100'ü aşmış durumdadır.[88]

Tablo 1

Tablo 2

Töre ve namus cinayetlerinin faktörü olarak, kadının ataerkil geleneksel yapıdan kaynaklanan, özellikle namus kavramıyla tanımlanan, cinselliğe ilişkin kendisinden beklenen rollere aykırı davranmasıyla veya başka bir ifadeyle cinselliğe ilişkin geleneksel toplumsal normlardan ciddi sapmalar durumunda ortaya çıkan nedenler sayılabilir. Örneğin; 2008 yılının verilerine göre (dar anlamda) namus sebebiyle işlenen cinayet sayısı 370'i geçmektedir. Bu, toplam sayının % 30'unu aşkın bir orana tekabül etmektedir. Yasak ilişki sebebiyle ölenlerin sayısı 106, cinsel taciz sebebiyle öldürülenlerin sayısı 72 ve tecavüz nedeniyle öldürülenlerin sayısı ise 18'dir. Yasak ilişki, tecavüz, cinsel

---

[88] Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı, *Töre ve Namus Cinayetleri Raporu*, Ankara, 2008, s.3.

taciz gibi sebeplerin de namusla ilgili sebepler sayılması durumunda (geniş anlamda namus kavramı) ise sayının çok daha fazla olacağı ve oransal olarak % 50' yi aşacağı aşikârdır. Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı Töre ve Namus Cinayetleri Raporunun verilerine göre oluşturulan tablolarda görüldüğü gibi töre ve namus sebebiyle işlenen kadın cinayetlerinin sayısı yıllara göre artış göstermiştir. Bununla birlikte ikinci grafikte yer alan rakamlara bakıldığında namus cinayetlerinin sayısının diğerlerinden fazla olmasına karşın töre cinayetlerinin sayısı oldukça azdır. Bunun sebeplerine ilişkin açıklamalar çalışmamızın farklı yerlerinde yer aldığı için burada ayrıntıya girilmemektedir. Töre ve namus kaynaklı cinayetlerin psiko-sosyolojik sebepleri olarak şu hususlar ön plana çıkmaktadır:

1. Evli kadının kocası harici bir başka kişi ile cinsel ilişki yaşaması ve birlikte yaşaması.
2. Çok evlilikten kaynaklanan sorunlar.
3. Boşanmış dul bir kadının eski kocasının akrabası veya yakın komşusu ile evlenmesi.
4. Bekâr bayanın evlilik öncesi cinsel ilişki yaşaması.
5. Kadına rızası dışında aile baskısı ile evlilik yaptırılması.
6. Evli kadının zorla kaçırılıp tecavüze uğraması.
7. Erkeğe yönelik sosyo-kültürel baskılar.[89]

Töre adına işlenmiş cinayetlerin işlenmeye devam etmesi son yıllarda toplumun -özellikle kadın derneklerinin- bu konuda ayaklanmasına sebebiyet vermiş ve gerek meydanlarda gerekse sosyal medyada oldukça büyük tepkiler göstermesine neden olmuştur. Medyada yer alan haberler ve çeşitli kurumların yaptığı araştırmalar göstermektedir ki, kızın evlilik dışı ilişki sonucu bekâretini yitirmesi, tecavüze uğraması, ailenin onaylamadığı kişiyle kaçması ve evlenmesi, evlilik dışı hamile kalması, yasak ilişkiye girmesi, çevre ve toplum baskısı, toplumda ve çevrede kabul görme isteği vb. etkenler töre cinayetlerinin işlenmesinin ortak sebepleridir. Töre ve namus cinayeti haberlerinde, sanıkların 'Aile şerefini lekeledi', 'Namusunu kirletti', 'Adı kötüye

[89] Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı, *Töre ve Namus Cinayetleri Raporu* 2008, Ankara, s.4.

çıkmıştı', 'İnsan yüzüne bakamaz hale geldik' türünden utanç ve nefret içeren ifadelerine sıklıkla rastlanmaktadır.

Bu tür cinayetlerin gazetelere yansıması, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün ve diğer kurumların açıkladıkları verilerle bütünüyle örtüşmemektedir. Yazılı medyada yayınlanan cinayet haberleri ile gerçekte meydana gelen olayların özellikle gerçekleştikleri bölgeler bakımından sınıflandırmalarında uyumsuzluk görülmektedir. Bu uyumsuzluk basın kuruluşunun muhabirlerinin bütün olaylara yetişememeleri ve bazı haberleri yerel medya haberleri olarak görmelerinden kaynaklanabilmektedir.

Örneklem olarak aldığımız gazetelerden *Zaman* gazetesi, bazı haberleri bölgesel olarak vermeyi tercih ederken *Hürriyet* gazetesi ise, Ankara'da gerçekleşen bir töre cinayeti haberini, Ankara ekinde sunmayı tercih etmiştir. Gazetelerden çıkan sonuca göre töre cinayetleri sadece doğu bölgelerinde gerçekleşiyormuş gibi algılansa da kentleşmenin etkisiyle artan kırsal bölgeden, kente olan göçler nedeniyle Türkiye'nin kuzeybatı ve batı bölgelerinde daha sık görülmektedir. Gazeteler genelde bu sorunu, daha çok Doğu Bölgeleri'ne aitmiş gibi görmekte ve göstermektedir.[90]

Şimdi bu tespite en isabetli örnek olabilecek birkaç töre cinayetini ayrıntılarıyla, *Hürriyet* ve *Zaman* gazetelerinin de olaylara özel yaklaşımlarıyla ele alacağız. Daha sonra her iki gazetede de araştırmamızın kapsadığı tarihlerde ele alınan ortak olaylardan haber başlıklarını naklederek töre cinayetleri bölümünü sonlandıracağız.

Olay 1:

Bitlis'te bir akrabasıyla girdiği ilişki sonucu hamile kalan Güldünya Tören (22), karnı büyümeye başlayınca ailesinin tepkisinden korkarak İstanbul'a kaçtı. Küçükçekmece Kanarya Mahallesinde 66 yaşındaki bir kişinin evinde kalmaya başladı. Genç kadın 2 ay önce çocuğunu hastanede dünyaya getirdi. Bebek bir yetimhaneye yerleştirildi. Aile meclisi genç kızın öldürülmesini kararlaştırdı. Bitlis'ten gelen 2 ağabeyi tarafından önceki gün izi bulunan Tören, Bursa'ya götürüleceği bahanesiyle evden çıkartıldı. Otomobile aldıkları Güldünya Tören'i Kanarya Mahallesi Güvercin Caddesi üzerinde bacaklarından vurarak cadde kenarına atan 2 ağabey, araçla olay yerinden uzaklaştı. Vatandaşlarca önce yakınlardaki Dr. Sadık Ahmet Hastanesi'ne kaldırılan genç kadın, hastane yetkililerine "Polise haber verin beni öldürecekler. Ziyaret için gelenlerin üzerini arayın" dedi. Tören,

---

[90] Canay Umunç, "*Töre Cinayetlerinin Basına Yansımaları: Hürriyet, Radikal, Zaman Gazeteleri 2000-2006 Yılları Arası*", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara, 2008, s.55.

daha sonra Bakırköy Devlet Hastanesine nakledildi. Güldünya Tören, hastanenin acil servisinde tedavi altına alındı. Kardeşleri, “Güldünya Tören’in ziyaretçisiyiz” diyerek içeri girdi. Tören, iki ağabeyi tarafından gece 03.45 sırasında başından iki kurşunla tekrar vuruldu. Tören, bitkisel hayata girdi, ağabeyleri ise kaçtı. Olayın ardından Güldünya Tören hayata gözlerini kapadı.[91] Bu hazin olay günlerce Türkiye gündeminde tartışılmıştır ve birçok sosyal dayanışma dernekleri, kadın grupları, yazılı ve sözlü medya bu olaya tepkilerini sert bir şekilde göstermişlerdir. Bu olayın cehalet sebebiyle meydana geldiğini ifade edenlerin yanı sıra Türkiye’de kadına hak ettiği saygının gösterilmemesini savunanlar da çoğunluktadır.

Olayın ayrıntılarını *Hürriyet* ve *Zaman* gazetesinde yer aldığı şekilde aktardıktan sonra olaya bir de gazetelerde yer alan haber başlıkları ve yorumlar çerçevesinden yaklaşmamız gerekmektedir.

Hürriyet Gazetesi Haber Başlıkları

-Töreniz Batsın (27 Şubat 2004)

-Ölmeden önce bebeğini sakladı (28 Şubat 2004)

-Töre katilleri artık kolay kurtulamayacak (28 şubat 2004)

-Güldünya’nın oğlu Umut’u polis emzirdi (29 Şubat 2004)

-60 araçla karşıladılar (1 Mart 2004)

- Güldünya’nın dirisini değil ölüsünü bağırlarına bastılar (1 Mart 2004)

- Polise soruşturma açılmalı (3 Mart 2004)

-Umut Bebek Dünya’ya Gülüyor (4 Mart 2004)

Hürriyet gazetesinin haber başlıklarından olayın daha çok duygusal yönüne vurgu yapılarak töre cinayetleri üzerinde durulduğu görülmektedir. Dramatize edici bu başlıklar gazetenin töre cinayetlerine eleştirel yaklaştığını göstermektedir. Başlıklardan ve haberin işlenişinden anladığımız kadarıyla töre ve namus saikiyle işlenen cinayetlere eleştirel bir karşı duruş görülmektedir. Burada bu tür cinayetleri “olumsuzlama” söz konusudur. *Hürriyet* gazetesi cinayeti, özellikle töre yanına dikkat çekerek kamuoyunu harekete

[91] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=205465
http://www.zaman.com.tr/gundem_guldunya-torenin-cocugunun-babasi-olduruldu_1201911.html

geçirecek başlıklar ve haber içerikleri ile sunmuştur. Gazetenin başlıklarından cinayette polisin ihmalinin olduğunun düşünüldüğünü de görmekteyiz. Güldünya'nın bebeği Umut da haber başlıklarına dahil edilerek bir duygusallaştırma yapılmıştır.

Zaman Gazetesi Haber Başlıkları

-Vurdukları kız kardeşleri ölmeyince hastanede tekrar ateş ettiler (27 Şubat 2004)

-Hastanede işlenen cinayetle ilgi polise soruşturma açılmayacak (28 Şubat 2004)

-Bakan Akşit: Güldünya Tören'in çocuğuna sahip çıkacağız (29 Şubat 2004)

-Güldünya'nın cenazesine devlet erkânı da katıldı (1 Mart 2004)

-Vali Güler: "Töre cinayetinde polisin kusuru yok" (04 Mart 2004)

-Ali Bardakoğlu: "Töreyi din olarak görmek yanlış" (05 Mart 2004)

Zaman gazetesinin kullandığı tüm başlıklarda Güldünya'nın öldürülüşünün sıradan bir cinayet olduğu vurgusu hakimdir. Cinayete dair herhangi bir niteleme kullanılmamıştır. Başlıkta ve haberde "namus" kavramlarına hiç değinilmemiştir. Bununla birlikte yapılan basın açıklamalarında Türkiye Cumhuriyeti'nin dini kurumu olan Diyanet İşleri Başkanlığı, "töre" kavramının dinin içerisinde yer almaması gerektiğini ifade ederek din ve törenin birbirinden farklı iki kavram olduğunu vurgulamıştır. Vali ise DİB' den farklı bir yaklaşım ortaya koyarak olayın sorumlularına yönelik konuşmuştur. *Zaman* gazetesi bu olayı ele alırken büyük ölçüde olayı töre cinayeti olarak görmeyip daha soğukkanlı bir yaklaşımla cinayetin sonuçlarına odaklanmıştır. Bununla birlikte olayın seyrinde yapılan birtakım açıklamalara ve bunların gazetede yer alışına da dikkat çekmek gerekmektedir. Örneğin dönemin İstanbul valisi Muammer Güler'in olayın ardından yaptığı açıklamada cinayette polisin kusurunun olmadığını vurgulaması korumacı bir tavırda olunduğunu göstermektedir. Gazetede yer alan bu açıklamada töre kavramına cinayet sebebi olarak yer verilmemiştir. Aynı şekilde yukarıda bahsi geçtiği gibi Ali Bardakoğlu da töre cinayetlerinin din ile ilgisinin olmadığını vurgulamak suretiyle töre ile dini birbirinden ayırmanın gerekliliğine ve dinin içerisinde törenin yerinin olmadığına dikkat çekmiştir. Sonuç itibariyle *Zaman* gazetesi diğer gazetelerin aksine yani karşıt bir söylemle cinayetin töreyle ilgisinin olmadığı üzerinde durmuştur.

Yorumlar

Güldünya Tören cinayetinin ardından Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Bitlis'te bir araştırma yaparak şu bulguları elde etmiştir:

> Yakın akrabası tarafından hamile bırakıldıktan sonra aile meclisi kararıyla öldürülen Güldünya Tören'in memleketinde yapılan araştırmadan çarpıcı sonuçlar çıktı. Buna göre, Bitlis'te kadınların namus olgusuna bakış açıları çoğu kez erkeklere göre daha katı. Bunun sebepleri arasında kadının eğitimsizliği ön planda. Raporda, Güldünya olayında ailenin kızlarını kurtarmak istediği; ancak töre baskısına karşı koyamadığı belirtildi. Aile, namusunu temizlemediği için aşiret tarafından dışlanıp hakir görülmüş. Cenazenin teslim alınması ve karşılanmasında jandarma komutanlığı ve kaymakamlık etkili olmuş.[92]

Yukarıda ele aldığımız Güldünya Tören cinayeti günlerce gündemden düşmediği için çalışmamızın gazetelerin yaklaşımı bölümünde ilk olarak bu olayı inceledik. Bu cinayet ile ilgili zaman içerisinde çok sayıda makale yazılmış, birçok kampanya başlatılmış ve örgütlenmeler Türkiye'nin töre cinayetlerine karşı tepkisiz kalmaması için çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar bir taraftan bazı toplumların töre cinayetleri konusunda bilinçlenmesini sağlarken diğer taraftan geleneklerine bağnazlık derecesinde bağlı toplumlarda pek işe yaramamıştır.

Yine bir başka töre cinayeti de Avcılar'da 30 Mart 2004 yılında meydana gelmiştir.

Olay2:

Nuran Halitoğulları, 30 Mart'ta Avcılar Mustafa Kemalpaşa Mahallesi'ndeki evinden markete alışverişe giderken kaçırıldı ve tecavüze uğradı. 30 Mart 2004'te meydana gelen olaydan dört gün sonra, küçük kız kapatıldığı evin camından atlayarak kaçmak istedi. Kaçıran şahıs yakalayıp tekrar eve kapatmak isterken olayı gören bir vatandaşın jandarmaya haber vermesi üzerine gözaltına alındı. Küçük kız ise babasına teslim edildi. Olaydan kısa süre sonra toplanan aile meclisi, 'namusu kirlendiği' gerekçesiyle küçük kızın infazına karar verdi. Polisin verdiği bilgiye göre, babası Nuran'a, Tepecik'te

---

[92] http://www.zaman.com.tr/gundem_basbakanlik-arastirmasi-tore-cinayetlerinin-altinda-asiret-baskisi-var_43011.html

oturan büyük ablasını ziyarete gideceklerini söyledi. Hiçbir şeyden haberi olmayan Nuran'ı, 5 Nisan günü ablasının evine götüren baba, 17 yaşındaki oğlu ile birlikte küçük kızın boğazını telle sıkarak öldürdü. Cinayetten sonra cesedi çuvala koyan baba, kızının cesedini burada iki gün sakladı. Daha sonra da Polonezköy yolu üzerinde bir çiftlik evinin yakınındaki ormanlık araziye götürdü. Kızını, ağabeyinin yardımıyla ormanlık alana gömen baba, polise kızlarının iki gündür kayıp olduğunu bildirdi. Dedektifler tarafından sorguya alınan baba, kızını kendisinin öldürdüğünü itiraf etti ve verdiği ifadede, 'Kızımı ailemizin namusunu kirlettiği için öldürdüm' dedi. Oğlu ile birlikte tecavüz zanlısını Büyükçekmece Adliyesi çıkışında vurmak için gittiklerini, ancak burada jandarmanın zanlıyı kapının dibine kadar yanaştırdığı arabaya bindirdiği için öldüremediklerini de söyledi. Ormanlık alanda gömüldüğü yerde çuval içerisine bulunan küçük kızın cesedi ise Adli Tıp Morgu'na kaldırıldı. [93]

Büyükçekmece'de işlenen töre cinayetinde baba, 14 yaşındaki Nuran Halitoğulları isimli kızını boğarak öldürdü. Genç kızın, halen cezaevinde bulunan şahıs tarafından 1,5 ay önce Esenyurt'ta kaçırılarak tecavüze uğradığı öğrenildi. Nuran Halitoğulları'nın korkunç sonunu hazırlayan süreç, Van'dan İstanbul'a göç etmeleriyle başladı. 1,5 ay önce kaçırılan genç kızın Esenyurt'ta bir eve kapatıldığı öğrenildi. Ailesinin şikayetçi olması üzerine jandarma, baskın yaptığı evdeki tecavüz zanlısını gözaltına almış, Nuran'ı da ailesine teslim etmişti. Ardından mahkemeye sevk edilen şahıs tutuklanarak cezaevine gönderilmişti. Kızlarının tecavüze uğramasını içine sindiremeyen ailenin ise, Nuran Halitoğulları'nı öldürüp namuslarını temizlemeyi kararlaştırdığı öğrenildi. Edinilen bilgiye göre, yaklaşık 20 gün önce genç kızı, amcası, babası ile birlikte Büyükçekmece Tepecik'teki halasının evine yemeğe çağırdı. Evde toplanan aile üyeleri önce yemek yedi. Ardından baba Halitoğulları, kızını kabloyla boğarak hayatına son verdi. Genç kızın cesedi akrabaları tarafından önce evin bahçesine gömüldü. Daha sonra ceset gömüldüğü yerden çıkartılıp bir çuvala konularak Polonezköy'de ormanlık alanda bir çukura gömüldü. Bir ihbar üzerine polis ekipleri, ormanlık alanda genç kızın cesedini buldu. Bunun üzerine Avcılar İlçe Emniyet Müdürlüğü ekipleri baba ile aileden 13 kişiyi gözaltına aldı. Kızını öldüren baba, emniyet çıkışında "namusumu temizledim" diye bağırarak cinayeti kabul etti.[94]

---

[93] http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=221219

[94] http://www.zaman.com.tr/gundem_tecavuze-ugrayan-genc-kiz-babasi-tarafindan-bogularak-olduruldu_41823.html

Olayın ayrıntılarını *Hürriyet* ve *Zaman* gazetesinde yer aldığı şekilde aktardıktan sonra olaya bir de gazetelerde yer alan haber başlıkları ve yorumlar çerçevesinden yaklaşmamız gerekmektedir.

Hürriyet Gazetesi Haber Başlıkları

- Töre değil canavarlık (26 Nisan 2004)

- Baba, töre için 14 yaşındaki kızı Nuran'ı telle boğdu (27 Nisan 2004)

- Babanın itirafı: Nuran'ı yalvarırken boğdum (28 Nisan 2004)

- Töre cinayetinde baba oğula müebbet (02 Ekim 2005)

- Tecavüzcü kurtuldu (28 Ekim 2005)

- Evlat katili babaya iyi halden indirim (05 Şubat 2008)

Hürriyet gazetesi Güldünya cinayetinde olduğu gibi Nuran cinayetinde de haber başlıklarına töreye vurgu yaparak giriş yapmıştır. Törenin acımasızlığına duygusallaştırma yöntemiyle vurgu yaparak serzenişte bulunmuştur. Ayrıca cinayetin asıl sorumlusu olan tecavüz zanlısının gereken cezayı almamasını da eleştirel bir yaklaşımla gündeme getirmiştir.

Zaman Gazetesi Haber Başlıkları

- Tecavüze uğrayan genç kız babası tarafından boğularak öldürüldü (28 Nisan 2004)

- Töre kurbanı kız toprağa verildi (30 Nisan 2004)

- Kadınlar, Meclis'te töre cinayeti komisyonu kurulmasını istedi (1 Mayıs 2004)

- Başbakanlık araştırması: Töre cinayetlerinin altında aşiret baskısı var (1 Mayıs 2004)

Yorumlar

Zaman gazetesinin haber başlıklarında ise Güldünya cinayetinden farklı olarak "töre" kavramına vurgu yapıldığı görülmektedir. Fakat *Hürriyet* gazetesinin haber başlıklarında yer verilen sanıkların aldıkları cezalara *Zaman* gazetesinin haber

başlıklarında rastlanılmamaktadır. Dikkat çekilecek bir diğer noktada "aşiret" kavramıdır. *Zaman* gazetesi Başbakanlığın açıklamalarına yer vererek olayı Doğu'ya özgü bir faktör olan aşiret baskısına yöneltmektedir.

Ayrıntılarıyla ele alacağımız üçüncü töre cinayeti de Diyarbakır'ın Çınar ilçesinde 25 Temmuz 2006 yılında işlemiştir.

Olay 3:

Diyarbakır'da ailesi tarafından sandıkta saklanan bir kadın, töre cinayetine kurban gitti. Çınar ilçesinde imam nikahlı eşini aldattığı ileri sürülen 1 çocuk annesi Gülistan Gümüş (23), eşi ve akrabaları tarafından uzun namlulu silahla taranarak öldürüldü. Diyarbakır'ın Çınar ilçesi Sırımkesen köyünde yaşayan Gülistan Gümüş, imam nikahı ile yaşadığı bedensel engelli akrabası ailevi sorunlar yaşıyordu. Evden ayrılarak İstanbul'a giden Gümüş, burada yakınları tarafından ikna edilerek tekrar köye getirildi. İstanbul'da eşini aldattığı iddia edilen Gümüş için, eşinin ailesi öldürülmesine karar verdi. İnfazı gerçekleştirmek isteyen imam nikahlı eşi ve yakınları, Gümüş'ü silahla kolundan vurdu. Evden kaçarak baba evine sığınan Gümüş, annesi ve kız kardeşi tarafından bir sandığın içine saklandı. Fakat Gümüş'ü takip eden kişiler, onu saklandığı sandıkta uzun namlulu silahla tarayarak öldürdü. Diyarbakır Devlet Hastanesi morguna kaldırılan Gümüş'ün cesedi yapılan otopsinin ardından köyde defnedildi. Olaya el koyan Jandarma ise, 8 kişiyi gözaltına aldı. Soruşturmanın ardından ardından adli makamlara sevk edilen 8 kişiden 4'ü tutuklandı. Aralarında Gümüş'ün imam nikahlı eşinin de bulunduğu 4 kişi töre nedeniyle adam öldürmek suçundan tutuklanırken, 4 kişi ise tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.[95]

Olayın ayrıntılarını *Hürriyet* ve *Zaman* gazetesinde yer aldığı şekilde aktardıktan sonra olaya bir de gazetelerde yer alan haber başlıkları ve yorumlar çerçevesinden yaklaşmamız gerekmektedir.

Hürriyet Gazetesi Haber Başlıkları

- Yine töre cinayeti (25 Temmuz 2006)

---

[95] http://www.zaman.com.tr/gundem_sandigin-icine-saklandi-yine-tore-cinayetinden-kurtulamadi_315965.html
http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=4810177

- Töreden kaçtığı sandığın içinde kurşuna dizdiler (25 Temmuz 2006)

- Töre adına, aile boyu vahşet (19 Kasım 2006)

- Töre cinayetine ağırlaştırılmış 8 müebbet istemi (20 Kasım 2006)

- Töre değil namus cinayeti işledik serbest bırakın (20 Aralık 2006)

-Tüyler ürperten töre cinayeti itirafı (10 Ocak 2007)

- Ölen kadın masum değildir (8 Nisan 2007)

- Şok töre savunması tartışılıyor (29 Nisan 2007)

Yorumlar

Hürriyet gazetesinin haber başlıklarından önceki iki olayda olduğu gibi "töre" kavramı üzerinde durulduğu anlaşılmaktadır. Töreyi, vahşet olarak nitelendirmesi insanların cinayet işlemelerinin -kendilerine göre haklı bir sebepten dolayı- sıradanlaşmasını ve bunun insanlık dışı bir durum olduğunu öne çıkarmaktır. Ayrıca *Hürriyet* gazetesi, zanlıların kolaylıkla suçlarını töreye yükleyip kendilerini haklı çıkarmalarına da son derece tepkili bir yaklaşımda bulunmaktadır. Olayın sonucunda tutuklanan sanıklara istenen cezayı da gündeme getirmektedir. Burada asıl dikkat edilmesi gereken başlık ise öldürülen kadının masumiyetinin tartışılması ve hatta masum olmadığı, bir nevi ölmeyi hak ettiği düşüncesidir. Gazete bu başlığın ayrıntılarında hangi sebeple olursa olsun bir insanın bu kadar hunharca ve kolayca öldürülemeyeceğini savunmuştur. Bu bağlamda bir sonraki haber başlığında da zanlıların tahliyelerini istemesi ve bunun olabilirliğinin tartışılmasına dahi sert bir şekilde eleştiri getirmektedir.

Zaman Gazetesi Haber Başlıkları

-Sandığın içine saklandı yine töre cinayetinden kurtulamadı (25 Temmuz 2006)

-Eşini aldattığı iddia edilen kadına saklandığı sandıkta kurşun yağdırdılar (26 Temmuz 2006)

-Töre cinayeti sanıklarına müebbet talebi (21 Kasım 2006)

-Hakim amca, annemi öldürenleri önce Allah'a sonra size havale ediyorum (13 Aralık 2006)

-Sandıktaki 'töre cinayeti'ni küçük tanık anlattı (14 Aralık 2006)

-Sanık avukatı: Töre davasında öldürülen kadın da kabahatli (6 Nisan 2007)

-Çeyiz sandığında infaza, töre gölgesi (5 Temmuz 2007)

Zaman gazetesinin haber başlıklarında da *Hürriyet* gazetesine paralel yaklaşımların bulunduğunu görmekteyiz. Aynı şekilde törenin vahşetini gözler önüne serecek haber başlıkları ile birlikte tıpkı *Hürriyet* gazetesinde olduğu gibi *Zaman* gazetesi de sanıklara istenen cezaya yer vermiştir. Bununla birlikte *Hürriyet* gazetesinden farklı olarak öldürülen kadının 12 yaşındaki kızının ifadelerine de yer vermiştir. Küçük kız annesinin katillerinin akrabaları olduğunu ve hepsinin ceza almalarını istemiş ve bu haber de gazetenin haber başlıkları arasında yer almıştır.

Her iki gazetenin olaya ilişkin haber başlıklarına ve yorumlarımıza yer verdikten sonra bu hazin olayın üzerine iki gazetenin de aynı tarihte sayfalarında yer verdikleri bir yazıyı alıntılamak hem töre cinayetlerinin boyutunun hem de gazetelerin ortak yaklaşımlarının anlaşılmasına fayda sağlayacaktır.

3 Ocak 2007 tarihli sayılarında, *Hürriyet* ve *Zaman* gazetelerinin yayınladığı yazı şu şekildedir:

"Diyarbakır'da 2006 yılı içerisinde 799 kadının, şiddet gördüğü gerekçesiyle kadın kuruluşlarına başvurduğu bildirildi. Diyarbakır Barosu Kadın Komisyonu Üyesi Avukat Meral Danış, yaptığı açıklamada, kadına yönelik şiddetin 2006 yılında da gündemde kalmayı sürdürdüğünü söyledi. Kadınların eski yıllara oranla şiddet konusunda ciddi bilgi sahibi olmasının umut verici bir gelişme olduğunu kaydeden Danış, şöyle dedi:

> 2006 yılında kadına yönelik şiddet konusunda çok önemli yasal değişiklikler oldu. Özellikle yayınlanan, 'Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler Genelgesi' şiddetin önlenmesinde çok önemli bilgiler içeriyordu. Ancak bu genelgenin ve yasaların bir an evvel hayata yansıyıp, şiddetin durmasını beklemiyorduk. Uzun yıllardır süren bazı uygulamaların 5-10 yıl içerisinde ortadan kalkması, beklenen bir şey değildir. Yasaların uygulanmasındaki kararlılık ve istikrar, yani şiddetle mücadelede topyekun irade gösterilmesi halinde bu oranın düşeceğine inanıyorum.[96]

Danış, şiddetin artık fazla gizlenemediğini belirterek, kadına yönelik şiddetin çok ciddi bir şekilde kamuoyuna yansıdığını ve gündem oluşturduğunu kaydederek, "Kamuoyunun kadına yönelik şiddete gösterdiği duyarlılık umut vericidir. Bence kadınlar

---

[96] http://www.zaman.com.tr/gundem_kadina-yonelik-siddet-son-bulmuyor_482088.html

açısından 2006 yılı şiddetin devam etmesine rağmen başarılı geçmiştir. Şiddet devam ettiği gibi bu şiddetle mücadele de çok ciddi bir şekilde sürdürülmüştür” diye konuştu.

“799 Kadın Şiddet Gördü”

Edinilen bilgiye göre, Diyarbakır'da 2006 yılı içerisinde toplam 799 kadın, şiddet gördüğü gerekçesiyle kadın kuruluşlarına başvurdu. Diyarbakır'da yıl içerisinde 382 kadın Yenişehir Belediyesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehabilitasyon Merkezi'ne (EPİDEM), 181 kadın Kadın Sorunlarını Araştırma Merkezi'ne (KAMER), 193 kadın Bağlar Belediyesi Kardelen Kadın Evi'ne, 41 kadın ise İnsan Hakları Derneği'ne (İHD) başvurarak yardım talebinde bulundu.

“Kadın Kuruluşlarından Yoğun Çalışma”

Kadına yönelik şiddet olaylarıyla sık sık gündeme gelen Diyarbakır'da kadın kuruluşları, 2006 yılında yoğun bir çalışma yürüttü. Mahalle ve köyleri dolaşan kadın kuruluşu üyeleri, buralarda hem erkeklerle hem de kadınlarla görüştü. Akşam saatlerinde de kahvehaneleri dolaşan kadınlar, erkeklerden kadına şiddet uygulamamalarını istedi. Kadın kuruluşu üyelerinin, 2007 yılında da bu tür bir çalışma yürüteceği bildirildi.

“Nişanı Bozdu, Öldürüldü”

Diyarbakır ve Şırnak 2006'da töre cinayetleri ile de sıkça gündeme geldi. Söz konusu iki ildeki töre cinayetleri kamuoyuna şöyle yansıdı:

“Diyarbakır'da 20 Nisan 2006 tarihinde, nişanlısı N.A'nın nişanı bozması üzerine 24 yaşındaki N.Ö, kardeşi M.E.Ö (17) tarafından bıçaklandı. Yaralanan genç kız, kaçmaya çalışırken babası F.Ö tarafından tabancayla vuruldu. Dicle Üniversitesi (D.Ü) Tıp Fakültesi Hastanesi'ne kaldırılan genç kız yaşamını yitirdi.

“Sandıkta İşlenen Töre Cinayeti”

Diyarbakır'ın Çınar ilçesinde 'berdel' usulüyle evlendirilen Gülistan Gümüş, erkek çocuk doğurmadığı ve evini terk ettiği gerekçesiyle eşi tarafından silahlı saldırıya uğradı. Yaralanarak babasının evine sığınan Gülistan Gümüş, saklandığı sandıkta, uzun namlulu silahla taranarak öldürüldü. Olaydan sonra aralarında Gümüş'ün eşi ve kardeşinin de bulunduğu 8 kişi tutuklandı.

“3 Yerinden Bıçaklandı”

Şırnak'ın Cizre ilçesinde de 5 Temmuz 2006 tarihinde, G.A (30), M.S.S'ye kaçtığı gerekçesiyle, eşi H.A'nın 15 yaşındaki yeğeni S.A tarafından 3 yerinden bıçaklandı. G.A, tedavi gördüğü hastanede 15 gün sonra yaşamını yitirdi. G.A'nın cenazesi, ailesinin sahiplenmemesi nedeniyle kimsesizler mezarlığına defedildi.

“Polis Kapısında Nöbet Tuttu”

Diyarbakır'da 5 Kasım 2006 tarihinde F.T (25), evini terk ettiği için imam nikahıyla birlikte yaşadığı A.A'nın 15 yaşındaki kardeşi İ.A tarafından tabancayla boynundan ve göğsünden vuruldu. Polis, D.Ü Tıp Fakültesi Hastanesinde tedavi altına alınan F.T'nin bir saldırıya uğraması olasılığına karşı başucunda nöbet tuttu. F.T, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünce bir gece gizlice hastaneden alınarak ismi açıklanmayan bir sığınma evine teslim edildi.

“Telefonla Konuştuğu İçin Öldürüldü”

Diyarbakır'da yılın son cinayeti de 26 Aralık günü işlendi. E.A (16), erkek arkadaşıyla gece telefonla konuştuğu gerekçesiyle erkek kardeşi A.A tarafından kurusıkıdan bozma tabanca ile vurularak öldürüldü.”[97]

Diyarbakır Barosu’nun yaptığı açıklamalar 2006 yılını kapsamakla birlikte önceki ve sonraki yıllarda işlenen cinayetler hakkında da fikir vermektedir. Çünkü yazılı ve sözlü medyanın, kamuoyu ve derneklerin çalışmalarına rağmen kadına şiddet ve kadın cinayetleri oranları düşürülememiştir. İnsanlar hala töre adı altında cinayetler işleyerek haklı gerekçeleri olduğuna inanmakta, başkalarını inandırmakta ve açıkça töre adına cinayet işlediklerini beyan etmektedirler. Yukarıdaki açıklama Diyarbakır ve Şırnak illerine özgü gibi görünse de özellikle Doğu-Güneydoğu Anadolu bölgesi ve diğer bölgelerdeki iller ile ilgili de yaklaşık olarak fikir sahibi olmamızı sağlamaktadır. Türkiye’nin genelinde bu tür cinayetler işlenmekte ve katil zanlıları ceza aldıktan sonra herhangi bir vicdan muhasebesi dahi yapmamaktadır.

Şimdi ayrıntılarına değinmemekle birlikte taramasını yaptığımız *Hürriyet* ve *Zaman* gazetesi arşivlerinden töre ve namus cinayetlerinin ele alınışlarındaki farklılıkları görmek amacıyla ortak olayları aktararak töre ve namus cinayetleri başlığımızı noktalayacağız.

---

[97] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=5713416
http://www.zaman.com.tr/gundem_kadina-yonelik-siddet-son-bulmuyor_482088.html

Ortak olay 1:

Tarih: 30 Kasım 2003

Yer: Adana

Hürriyet Gazetesi: Sevgilisinin mezarı başında intihar etti

Zaman Gazetesi: Sevdiğinin ardından intihar etti

Ortak olay 2:

Tarih: 20 Aralık 2004

Yer: Antalya

Hürriyet Gazetesi: Aile meclisine "hayır" diyen kadın evinde ölü bulundu

Zaman Gazetesi: Asiye Soysal cinayeti ile ilgili iki kişi yakalandı

Ortak olay 3:

Tarih: 10 Şubat 2005

Hürriyet gazetesi: Hatun, türbanını çıkardığı için mi öldürüldü?

Zaman gazetesi: Kardeşim 5 sene önce başını açtı şimdi niye başörtüsü yüzünden öldürülsün?

Ortak olay 4:

Tarih: 2 Haziran 2005

Yer: Şırnak / Silopi

Hürriyet Gazetesi: Yine bir töre cinayeti

Zaman Gazetesi: Töre cinayetinde babaya da tutuklama kararı çıktı

Ortak olay 5:

Tarih: 8 Haziran 2006

Hürriyet gazetesi: Töre kurbanı

Zaman gazetesi: Eşi tarafından geri gönderilen kadın törelerden kaçamadı

Ortak olay 6:

Tarih: 24 Mart 2007

Hürriyet gazetesi: Anne ve kızın boğazını kestiler

Zaman gazetesi: Vahşi cinayet: Anne ve kızın boğazını keserek öldürdüler

Ortak olay 7:

Tarih: 11 Nisan 2007

Hürriyet gazetesi: Bayıldı sanılan genç kızın silahla vurulduğu ortaya çıktı. Talihsiz Zeynep töre kurbanı mı?

Zaman gazetesi: Bayıldı denilen genç kızın silahla vurulduğu ortaya çıktı.

Ortak olay 8:

Tarih: 16 Haziran 2007

Hürriyet gazetesi: İstanbul'un göbeğinde töre cinayeti

Zaman gazetesi: Kilise kapısındaki cinayette 'töre' şüphesi

Ortak olay 9:

Tarih: 6 Ağustos 2010

Hürriyet gazetesi: Öldürüp gömdüler çıkarıp yaktılar

Zaman gazetesi: Malatya'daki kayıp kadının aile içi infaza kurban gittiği ortaya çıktı.

Ortak olay 10:

Tarih: 20 Ekim 2010

Hürriyet gazetesi: Korkunç cinayette “aile meclisi kararı” şüphesi

Zaman gazetesi: Adana'daki korkunç cinayette töre izi: 3 gözaltı

Yukarıda görüldüğü gibi *Hürriyet* ve *Zaman* gazetelerinin ortak olarak yer verdiği cinayet haberlerinin sayısı tahmin edildiği kadar fazla değildir. Türkiye gündeminde büyük yankı bulan daha önce de ayrıntılarıyla yer verdiğimiz birkaç töre cinayeti haberinin yanında her iki gazetenin de eş zamanlı ele aldığı ortak haberleri haber başlıklarıyla birlikte aktardık. Bunun yanı sıra araştırmamızın bulgular hakkında bilgilendirme bölümünde bahsettiğimiz 940 cinayet haberinden yaklaşık olarak 100 tanesi töre ve namus cinayeti olup bunların da %55’i *Hürriyet*, %45’i de *Zaman* gazetesinde yer almıştır. Ortak olarak ele alınan haberlerin sayısının az olmasının sebeplerinden daha önce bahsetmiştik.

Bu sebeple tekrara düşmeden çalışmamızın bu bölümünü sonlandırmamız yerinde olacaktır.

B. BOŞANMA SEBEBİYLE İŞLENEN CİNAYETLER VE MEDYADA ELE ALINIŞI

Türk toplumunda boşanma, ayrıntılarıyla incelenmesi gereken bir olgudur. Boşanma talebinde bulunan kadınların eşleri tarafından çeşitli baskı, hakaret ve hatta cinayet işlemeye varacak şekilde şiddete maruz kaldıkları aşikardır. Boşanma talebinde bulunan taraf kadın olduğunda erkek bunu gururuna yediremeyip çoğu zaman öfkeyle kolaylıkla cinayet işleyebilmektedir. Bunun yanında boşanma talebinde bulunan erkeğin bizzat kendisi olduğunda ise durum değişmekte, bu talebini kadına bir şekilde kabul ettirmektedir. Burada şunu da belirtmek de fayda vardır ki erkeğin boşanma talebini kadın kabul etmediğinde yine şiddete uğrayıp bir tartışma anında da katledilebilmektedir. Çalışmanın bu bölümünde boşanma taleplerinden doğan tartışmaların cinayetle sonuçlanması ve bunların yazılı medyada ne şekilde ele alındığına dair açıklama ve aktarmalarda bulunacağız.

Her iki gazetenin çalışmamızın kapsadığı 2000-2010 yılları arası kadın cinayetleri haberlerini incelediğimizde *Hürriyet* gazetesinde 24, *Zaman* gazetesinde ise 21 haberin boşanma sebebiyle işlenen cinayet haberi olduğunu tespit ettik. Bu haberlerin tamamı tek sebebe bağlı olmamakla birlikte bazı haberlerde boşanma talep eden kişinin katil zanlısı olduğu dolayısıyla boşanmayı kabul etmeyen eşini öldürdüğü veya anne ya da babanın boşanmak isteyen kızlarını katlettiği haberlerine de rastlanmaktadır. Aşağıda bu örneklerden birkaçı detay inilmeden sunulmuştur.

Olay 1:

Tarih: 25 Mayıs 2005

Hürriyet Gazetesi Haber Başlığı: Bir kadın daha susturuldu

Zaman Gazetesi Haber Başlığı: Ayrılmak isteyen kadın sokak ortasında bıçaklandı

Kadıköy'de bir kişi, kendisinden ayrılmak isteyen eşini sokak ortasında bıçaklayarak öldürdü. Kadıköy Acıbadem Caddesi üzerinde meydana gelen olayda, katil

zanlısı koca 7 aydır ayrı yaşadığı eşiyle sokak ortasında tartışmaya başladı. Yeniden birlikte olma isteğine karşı çıkan eşini çekiştiren katil koca, elindeki bıçağı kaçmak isteyen eşinin vücuduna sapladı. 8 yerinden bıçaklanan kadın olay yerinde yaşamını yitirirken, kendini de bıçaklayan katil, vatandaşlar tarafından linç edilmek istenince kaçmaya çalıştı. Caddenin karşısına koşan adam, bir taksinin altında kalarak yaralandı. Hastaneye kaldırıldı ve tedavisinin ardından taburcu edildi.[98]

Yukarıda aktardığımız olay boşanma nedeniyle işlenen cinayetlerin en yaygın olanını göstermektedir. Kadın şiddetli geçimsizlik veya benzeri nedenlerle kocasından ayrılmak istemiş, evden ayrılmış ama yine de öfkeli kocasının elinden kurtulamamıştır. Bu tarz cinayetlerin ilk aşaması erkeğin kadını takip edip yolunu kesmesi, daha sonra tartışmaya başlamaları ve tartışmanın alevlenmesi neticesinde kocanın sinirlerine hakim olamayıp karısını öldürmesi şeklindedir. Bunun yanında erkeğin ayrı yaşadığı kadının evine gelmesi, kadını konuşmak için bir yere çağırması veyahut henüz ayrı yaşamaya başlamamışlarsa evde tartışmaları neticesinde de cinayetler meydana gelmektedir. Bu tarz cinayetlerin neticesinde katil koca genellikle pişmanlık duymaktadır ve hatta yukarıdaki olayda olduğu gibi kendini öldürme teşebbüsünde de bulunmaktadır. Bununla birlikte haberlerin bazılarında kocanın öfkeli anında onu durdurmak isteyenlere de zarar verdiği görülmektedir. Örneğin incelediğimiz iki haberde katil zanlısı karısıyla birlikte çocuklarını, bir diğer haberde de kayınvalidesini öldürmüştür. Bu da yine o anki öfkesini kontrol edemediğini göstermektedir.

Olay 2:

Tarih: 12 Mart 2001

Hürriyet Gazetesi Haber Başlığı: Yatak odasında boğazını kestiler

Zaman Gazetesi Haber Başlığı: İzmit'te korkunç cinayet

İzmit'te 2 çocuk annesi genç bir kadın, boğazı kesilerek öldürüldü.

Alınan bilgiye göre, Kuruçeşme beldesinde oturan iki çocuk annesi genç kadın yakınları tarafından, yatak odasında boğazı kesilerek öldürülmüş halde bulundu. Olay

[98] http://www.zaman.com.tr/sehir_ayrilmak-isteyen-kadin-sokak-ortasinda-bicaklandi_176837.html
http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=322290

üzerine başlatılan soruşturmada, genç kadının eşi, davranışlarından şüphelenilmesi sonucu gözaltına alındı. Eşinin, boşanmak ve cebinde fotoğrafı bulunan kadınla evlenmek istediği, ancak eşinin buna yanaşmaması üzerine cinayeti işlemiş olabileceği ihtimali üzerinde duruluyor.[99]

Bu olay diğerlerinin aksine erkeğin boşanma talebinde bulunması ve kadının bunu kabul etmemesi üzerine cereyan etmiştir. Kocasının kendisinden boşanıp başka bir kadınlar evlenmek istediğini öğrenince bunu engellemek maksadıyla boşanmayı kabul etmeyen genç kadın kocasının öfkesinin kurbanı olmuştur. Gazetelerin olayı ele alış biçimleri hemen hemen birbirine yakın olmakla birlikte *Zaman* gazetesi cinayetin vahşice işlendiğine daha çok vurgu yapmıştır.

Olay 3:

Tarih: 26 Şubat 2007

Hürriyet Gazetesi Haber Başlığı: Kızını öldüren baba yakalandı

Zaman Gazetesi Haber Başlığı: Boşanmak İsteyen Kızını Öldürdü

Boşanmak istediği gerekçesiyle Maliye Bakanlığı gelir uzmanı kızını kafasına sıktığı iki kurşunla öldüren baba önceki gün yakalandı. Daha önce de bir cinayet işleyen baba, damadının iyi bir insan olduğunu ve kızını boşanmaması için ikna edemeyince sinirlenerek öldürdüğünü söyledi. Emniyetteki ifadesinde kızının boşanmasına çok sinirlendiğini anlattığı öğrenilen babanın, "Damadım çok iyi biriydi. Kızımın boşanmasını istemiyordum. İki çocuğunun ortada kalacağını düşünüyordum. Çok sinirlenmiştim ve kendimi kaybederek silahımla öldürdüm. Çok pişmanım" dediği belirtildi.

Bu olay da yine katilin eş değil de kadının babası olması yönüyle diğerlerinden farklılık arz etmektedir. Damadını seven bir baba kızının boşanmak istemesine karşı çıkarak onu bu talebinden vazgeçirmeye çalışmış başarılı olamayınca tartışmış ve öfkesine yenik düşerek kızını öldürmüştür. İfadesinde torunlarının ortada kalacağını düşündüğü için kızının boşanmasını istemeyen baba gariptir ki kızını kendi elleriyle öldürüp torunlarını annesiz bırakmıştır. Bu da öfkenin kontrol edilemediği zamanlarda insanların ne kadar tehlikeli olduğunun göstermesi bakımından dikkate değer bir yorum ya da bahanedir. Gazetelerin olayı ele alış biçimine baktığımızda ikisinin de haber başlıkları ve haber

[99] http://arsiv.zaman.com.tr/2001/03/12/marmara/marmaradevam.htm
http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=-231369

ayrıntıları birbiriyle paralellik göstermektedir. Her iki gazete de babanın kızını öldürmesine vurgu yapmıştır.

Olay 4:

Tarih: 25 Haziran 2009

Hürriyet Gazetesi Haber Başlığı: “Sen ölsen iyi olur anne”

Zaman Gazetesi Haber Başlığı: Annesini öldüren zanlı adliyede

İzmir'in Çiğli ilçesinde tartıştığı annesini bıçakla öldürdüğü iddia edilen zanlı adliyeye sevk edildi. Zanlının, cinayet öncesi annesiyle sohbet ederken, "Sen ölsen iyi olur anne." dediği, sonra elleriyle ve kabloyla boğmaya çalıştığı, ölmemesi üzerine bıçakladığı belirlendi. Çiğli ilçesinde, dün akşam yatalak durumdaki annesini öldürdüğü iddiasıyla gözaltına alınan 43 yaşındaki zanlı, adliyeye gönderildi. Polise, bir süredir işsiz olduğunu ve 4 ay önce de karısının boşanma davası açması nedeniyle ayrı yaşadıklarını söyleyen zanlı, olay günü boşanma davasının duruşmasından çıkarak alkol almaya başladığını ifade etti. Zanlı, polise intihar etmeyi düşündüğünü, ancak yatalak annesini bırakacak kimsesi olmadığını ve bu nedenle eve giderek sohbet ettiği annesini “sen ölsen iyi olacak” diyerek öldürdüğünü anlattı.[100]

Bu olayda karşımıza bambaşka bir sebep çıkmaktadır. Eşiyle boşanması, uzun süredir işsiz olması ve bunun yanında alkol alması zanlıyı intihar etmeye sevk etmiştir. Burada annesini öldürmesi ise zanlının psikolojisinin iyi durumda olmadığını göstermektedir. Annesini öldürme sebebi diğer haberlerde olduğu gibi öfke ya da intikam değil, kendisini öldürdükten sonra annesinin zor durumda kalacağını düşünmesidir. Bu haberde cinayet doğrudan boşanma ile ilgili olmamakla birlikte dolaylı olarak cinayetin tetikleyicilerinden biri olması sebebiyle önemlidir.

Bunların dışında meydana gelen boşanma sebebiyle işlenen cinayetlerin haber başlıkları da yukarıdaki olaya benzer şekilde aktarılmıştır. Ayrıntılara girmeden aktaracak olursak

Hürriyet gazetesinden bazı başlıklar şunlardır:

- İki çocuk annesi Cennet’i eski eşi öldürmüş

[100] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=11942993
http://www.zaman.com.tr/gundem_annesini-olduren-zanli-adliyede_862927.html

- Dere kenarında ölü bulunan kadının katili kocası çıktı
- Cinayet saniye saniye kameraya kaydedildi
- Eşinden boşanmak istediği için kendisi ve kızı eşi tarafından öldürüldü
- Boşanma davası açan eşini askerden sonra boğarak öldürdü
- Sık sık işkence gördüğü için boşanmak isteyen kadını tabancayla vurarak öldürdü
- Kendisine boşanma davası açan eşini ve kayınvalidesini öldürdü
- Kendisinden boşanan eşini ve nişanlısını öldürdü
- Erkekliğimle alay etti, boşanmak istedi öldürdüm
- İzmir'de korkunç cinayet! Kızını da yaraladı
- Kimseye yar etmem dedi, öldürdü
- Boşanma davasına kocadan 5 kurşun
- Eşini 25 bıçak darbesiyle öldüren eş: "sevgimden öldürdüm" dedi
- Kayınpederinin evini kalaşnikofla bastı
- Cezaevinden çıkıp eski eşini öldüren hükümlü yakalandı

Zaman gazetesinden bazı haber başlıkları da şu şekildedir:

- Barışmaya ikna edemedi, karısını ve kayınvalidesini öldürdü
- Gebze'de aile faciası
- Kıskanç koca eşini ve kayınvalidesini vurdu
- Mobeseye yakalanan cinayet
- Öfkeli koca eşini ve kayınvalidesini kurşun yağmuruna tutarak öldürdü
- Yanlış numarayla gelen cinayet
- Çocukların gözleri önünde eşini öldürdü
- Boşanmak isteyen eşe 27 bıçak darbesi
- Öğretmenler tuvaletinde cinayet

- Boşanmak isteyen eşini 27 yerinden bıçaklayıp balkondan attı
- Yolcu otobüsünde cinayet
- Boşanmak isteyen eşini pompalı tüfekle öldürüp intihar etti
- Tartıştığı eşini pompalı tüfekle öldürdü
- Boşandığı eşini sokak ortasında öldürdü
- Barışmak istemeyen eşini öldürdü
- Eşini ve kayınvalidesini öldürüp intihar etti

C. KISKANÇLIK SEBEBİYLE İŞLENEN CİNAYETLER VE MEDYADA ELE ALINIŞI

Çalışmamız kapsamında incelediğimiz 940 cinayetten 75 tanesi kıskançlık sebebiyle işlenmiştir. Bu cinayetlerin ele aldığımız iki gazeteye dağılımı ise *Hürriyet* gazetesinde 52 haber, *Zaman* gazetesinde 23 haber olmak üzeredir. Bu cinayetlerin de büyük bir kısmı zan üzerine işlenen cinayetlerdir. Erkek en ufak bir şüphe duyduğunda kolaylıkla öfkelenip kendini kontrol edememekte ve kimi zaman eşini/kız arkadaşını kimi zaman da şüpheye yol açan üçüncü şahsı gözünü kırpmadan öldürmektedir. Bunun yanında bazı olaylarda hem kadın hem de diğer şahıs cinayete kurban gitmektedir. Yine metodumuz üzerine burada birbirinden farklılık arz eden birkaç olayı iki gazetenin yer verdiği ayrıntılarla ele alıp diğer haberlerin de başlıklarını vererek bölümü noktalayacağız.

Olay 1:

Tarih: 18 Haziran 2003

Hürriyet Gazetesi Haber Başlığı: Sevdiği gence aşık kızı kesti

Zaman Gazetesi Haber Başlığı: Kıskançlık nedeniyle arkadaşını öldürdü

Yozgat'ın Sarıkaya ilçesine bağlı Doğansaray köyünde 13 Haziran 2003 günü işlenen cinayetin sır perdesi aralandı. Aynı köyden sevdiği genci kıskanan 21 yaşındaki genç kız, 17 yaşındaki arkadaşını sopa ve bıçak darbeleriyle öldürdüğü ortaya çıktı. Jandarma ekiplerince yakalanıp tatbikata götürülen genç kız, işlediği cinayeti soğukkanlılıkla anlattı.

"Uyardım dinlemedi"

Katil zanlısı genç kız, ‘‘Sevdiğim gençle aramıza girmeye kalkan ve benden daha genç ve güzel olan arkadaşımı, aramızdan çekilmesi için uyardım, ama dinlemedi. Ben de cezasını verdim’’ dedi. Jandarma tarafından tatbikat yaptırılan katil zanlısı genç kız, çıkartıldığı nöbetçi mahkemece tutuklanarak cezaevine gönderildi.[101]

Yukarıdaki haberde gördüğümüz gibi bir genç kız, aşık olduğu erkeğe aşık olan yakın arkadaşını gözünü kırpmadan öldürmüştür. Burada dikkat edilmesi gereken nokta genel kabul gören kıskançlık cinayetlerinin aksine erkeğin değil, bir kadının başka bir kadını öldürmüş olmasıdır.

Olay 2:

Tarih:18 Aralık 2007

Hürriyet Gazetesi Haber Başlığı: Erkeklerle sanal okey oynayan eşini vurdu

Zaman Gazetesi Haber Başlığı: 'Chat' yapan eşini öldürdü

Garson koca, internette chat yapıp, erkeklerle sanal okey oynadığı gerekçesiyle tartıştığı on yıllık eşini üç kurşunla vurarak öldürdü. Ankara’da yaşayan 31 yaşındaki garson koca, 28 yaşındaki eşini onbeş gün önce geç saatte internette başka erkeklerle okey oynayıp chat yaparken görünce sinirlendi. Karı-koca arasında çıkan kavganın ardından genç kadın, 9 yaşındaki oğlunu eşine bırakıp, 1.5 yaşındaki kızını yanına alarak babasının Bahçelievler’deki evine gitti. Kocası önceki gece saat 23.00 sıralarında, oğlunu da yanına alarak eşiyle barışmak için kayınpederinin evine gitti. Çift burada yeniden chat yüzünden tartışmaya başladı. Öfkeli koca, on yıllık eşini "Baş başa konuşalım" diyerek balkona çıkardı ve tabancasıyla üç el ateş ederek öldürdü daha sonra evden çıkıp karakola teslim oldu.

“Flörtü itiraf etmiş”

Katil zanlısı koca Ankara Emniyet Müdürlüğü’ndeki ifadesinde, "eşim, internette bir siteye üye oldu. Orada okey oynuyordu. Bir erkekle tanışmış, flört etmeye başlamış. Ben karımı internette chat’leşirken yakaladım. Karım o erkekle flört ettiğini itiraf edince çekip vurdum" dedi ve tutuklanarak cezaevine gönderildi.[102]

---

[101] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=153918
http://arsiv.zaman.com.tr//2003/06/18/icanadolu/h3.htm
[102] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=7892614
http://www.zaman.com.tr/gundem_chat-yapan-esini-oldurdu_626680.html

Bu haber eşini başka erkeklerle konuştuğu zannıyla öfkelenip öldüren bir kocanın cinayet haberidir. Kıskançlık cinayetlerinin geneline baktığımızda da bu ve benzer olaylar sebebiyle meydana geldiklerini görmekteyiz.

Olay 3:

Tarih:11 Ekim 2006

Hürriyet Gazetesi Haber Başlığı: Kıskanç koca dehşeti

Zaman Gazetesi Haber Başlığı: Haber zaman gazetesinde yer almamaktadır.

Afyonkarahisar'da, "sık banyo yaptığı" gerekçesiyle tartıştığı eşini bıçaklayarak öldüren bir kişi, kavgayı ayırmaya çalışan kızını da yaraladı. Afyonkarahisar'da sık sık banyo yapan eşinin kendisini aldattığını düşünen 35 yaşındaki katil, kıskançlık krizine girip dehşet saçtı. Cinnet getirdi. Bıçakla 33 yaşındaki eşini boğazını kesip öldüren öfkeli koca, kendisine müdahale etmek isteyen 17 yaşındaki kızını da bıçakla yaraladı.

Ambaryolu Caddesinde oturan koca, sabah saatlerinde eşi ile tartışmaya başladı. Yakın köylerdeki tarlalarda işçi olarak çalışan ve çok terlediği için sık sık banyo yapan eşine kızan öfkeli koca, "Neden bu kadar sık banyo yapıyorsun. Yoksa beni aldatıyor musun?" diye çıkıştı. Kıskançlık yüzünden birbirlerine bağıran çiftin tartışması kısa sürede kavgaya dönüştü. Adam mutfaktan aldığı bıçakla eşinin üzerine yürüdü. Saklanmaya çalışan eşini banyoda sıkıştırdı ve bıçakla boğazını keserek eşini öldürdü. Bu sırada evde bulunan ve anne- babasının kavgasını ayırmaya çalışan genç kız da elinden ve göğsünden aldığı bıçak darbeleriyle yaralandı. Nişanlı olduğu öğrenilen yaralı genç kız, polisi arayarak olayı haber verdi. Bu sırada, 4 çocuk annesi eşini öldürdükten sonra öfkesi dinen katil de kanepenin üzerine oturarak polisin gelmesini bekledi. Gözaltına alınan koca, suç aleti bıçakla birlikte İl Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü. Yaralı genç kız ise Afyonkarahisar Devlet Hastanesi'nde tedaviye alındı.[103]

Yukarıdaki haber ise bir kocanın karısı üzerindeki şüphelerinin ne kadar tehlikeli sonuçlar doğurabileceğini gösteren haberlerden bir tanesidir. Kocası, tarlada çalışan eşinin banyo yapmasını kendince farklı yorumlayıp gözünü kırpmadan karısını öldürmüştür.

Yukarıda ayrıntılarıyla ele aldığımız haberlerin yanında her iki gazeteden de değişik haber başlıklarını verip başlığımızı noktalayacağız.

---

[103] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=5238409&tarih=2006-10-11

Hürriyet gazetesinden bazı haber başlıkları:

- 7 çocuk 3 eşli baba dehşet saçtı
- Makam odasında aldatma cinayeti
- Televizyona neden çıktınız cinayeti
- Cep mesajı vahşeti
- Lise öğrencisi aşk kurbanı
- Eşini öldürüp cesedini buzdolabında gizledi
- Emekli asker dehşet saçtı
- Sevgilisini öldürdü eşinin yanına gidip uyudu
- Sevgiliye infaz
- Eşini 25 yerinden bıçakladı
- Öldüren telefon görüşmesini eşiyle yapmış
- Aşk mesajları öldürdü
- Kıskançlık krizine girdi eşini öldürdü
- Adapazarı'nda kıskançlık dehşeti

Zaman gazetesinden bazı haber başlıkları:

- Katil zanlısı chat arkadaşı çıktı
- Aldatıldığı şüphesiyle iki kişiyi öldürdü
- Eski sabıkalı, eşini pala işe öldürdü
- Eşini çocuklarının önünde öldürdü
- Cep telefonu yüzünden eşini öldürdü
- "Vahşi cinayet" Çocuklarının gözü önünde öldürdü
- Pencereden attığı eşini ölmeyince bıçakladı
- Şüphelendiği karısını oğlunun önünde öldürdü
- Eşini sokak ortasında öldürdü

- Kız arkadaşını balkondan aşağıya sarkıtmış

- Eşini bıçaklayarak öldürdü

- Öldürdüğü karısının cesediyle üç gün uyudu

D. CİNNET ANINDA İŞLENEN CİNAYETLER VE MEDYADA ELE ALINIŞI

Cinnet, kişinin aklını kısa süreli kaybetme hali olarak tanımlanabilir. Bu süre zarfında kişi yaptığı hareketlerin söylediği cümlelerin farkında değildir. Öfkenin ve psikolojik problemlerin artması neticesinde ortaya çıkan cinnet halinde kişi çevrede bulunan insanlara ciddi zararlar verebilmekte ve hatta onları öldürebilmektedir. Biz burada çalışmamızın kapsamında ele aldığımız cinnet anında işlenen kadın cinayetlerine kısaca yer vereceğiz. *Hürriyet* ve *Zaman* gazetelerinde 2000-2010 yılları arasında öldürülen kadınlardan tespit edebildiğimiz kadarıyla cinnet anında öldürülenlerin sayısı *Hürriyet*'te 10, *Zaman*'da 17 olmak üzere toplamda 27'dir. Bu cinayetlerde kişiyi cinnete götüren sebeplerin başında işsizlik ve ekonomik sıkıntı gelmektedir. Borçlarından kurtulamayan veyahut eşinin ve çocuklarının isteklerini karşılayamaz duruma gelen koca/baba en ufak bir tartışmada öfkesine hakim olamayarak ailesine veya çevresindekilere saldırmaktadır. Cinnet getirme –kimi kaynaklarda geçirme olarak geçer- hâli denilen bu kontrolsüz hâl kişinin maddi, ailevi, sosyal ve psikolojik problemlerinin onun kaldıramayacağı duruma geldiği noktada ortaya çıkmaktadır. Kişi bu hâli geçirdikten sonra yaptıklarına pişman olmakta ve yaptıklarına inanamamaktadır. Başlıklar ve haberler benzer olmakla birlikte gazetelerimizden birkaç başlık vererek açıklamalarımızı örneklendirelim:

- Cinnet geçiren baba eşini ve çocuğunu öldürdü (*Hürriyet*, 27 Temmuz 2006)
- Mersin'deki aile katliamında borç cinneti (*Hürriyet*, 12 Temmuz 2009)
- Avcılar'da cinnetle gelen 4 ölüm (*Hürriyet*, 28 Ağustos 2010)
- Cinnet getirdi annesini öldürdü (*Zaman*, 12 Mart 2003)
- Kağıthane'de cinnet geçiren üvey anne kayınvalidesiyle üvey kızını bıçakladı (*Zaman*, 7Aralık 2004)
- Cinnet getiren genç, ailesini bıçakla katletti (*Zaman*, 3 Ağustos 2006)

- Cinnet getiren şahıs, boşandığı eşini ve üvey kızını öldürdü (*Zaman*, 23 Aralık 2010)

Haber başlıklarında görüldüğü gibi cinnet getiren/geçiren şahıs düşünme yetisini kaybedip eline geçen bir bıçakla veya herhangi bir aletle çevresindeki insanları farkında olmadan katledebilmektedir.

E. PARA, MİRAS, HIRSIZLIK, GASP CİNAYETLERİ VE MEDYADA ELE ALINIŞI

Tespit ettiğimiz 940 cinayet içerisinde *Hürriyet* gazetesinde 61, *Zaman* gazetesinde 41 olmak üzere toplam 102 cinayet genel anlamda para yüzünden işlenmiştir. Bu cinayetlerin bazılarında hırsızlık amacıyla eve girenler telaşa kapılarak kendilerini gören ev sahibini öldürmüş, bazılarında ise akrabası ya da tanıdığı biri maktulden para istemiş, reddedilince cinayet işlemiştir. Bununla birlikte bir kısım cinayetler ise aile arasında paylaşılamayan miras, ev ya da arazi yüzünden çıkan tartışmada meydana gelmiştir. Yine incelediğimiz cinayetler içerisinde kaçırılıp taciz edilen ve parası, kartları vs. gasp edilip öldürülen kadınlar da bulunmaktadır. Haber sayısının fazlalığından dolayı hepsini burada ayrıntılarıyla ele alamayacağız fakat metodumuz gereği her iki gazetede eşzamanlı haberi yapılan birkaç olayı örnek olarak aktaracağız.

Olay 1:

Tarih: 4Temmuz 2006

Hürriyet gazetesi haber başlığı: Cinayet zanlısı 13 yaşındaki komşu çıktı

Zaman gazetesi haber başlığı: Bıçaklanarak öldürülen kadının katili komşusunun 13 yaşındaki oğlu çıktı

Bursa'nın merkez Yıldırım ilçesinde 3.5 ay önce evinde 14 yerinden bıçaklanarak öldürülen kadının cinayet zanlısının, komşusunun 13 yaşındaki oğlu olduğu anlaşıldı.

Bursa Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğünden yapılan açıklamaya göre, 21 Nisanda Akçağlayan Mahallesinde, bir kadının (48) 14 yerinden bıçaklanarak öldürülmesi olayını araştıran güvenlik güçleri, cinayeti alt katta oturan komşusunun ilköğretim okulu öğrencisi oğlunun (13) işlediğini tespit etti. Gözaltına alınan çocuk, polise verdiği ifadede, cinayeti işlediğini itiraf ettiği bildirildi. Zanlının, daha önce 3 kez hırsızlık amacıyla girdiği evden toplam 29 YTL çaldığını, son girişinde maktul tarafından evde

yakalandığını söylediği belirtildi. Evde yakalandığında kadının evin kapılarını kilitlediğini söyleyen çocuk, "Anneme söyleyeceğinden korkmuştum. Dalgınlığından faydalanarak mutfaktan aldığım bıçakla kendisini bıçakladım. Daha sonra kaçtım" dediği kaydedildi. Ailesiyle birlikte kadının cenaze törenine katıldığı da belirlenen zanlı, Çocuk Şube Müdürlüğüne teslim edildi.[104]

Olay 2:

Tarih: 27 Kasım 2006

Hürriyet gazetesi haber başlığı: Kör karısını doğradı

Zaman gazetesi haber başlığı: Karı kocanın tapu tartışması kanlı bitti

Adana'da görme engelli 55 yaşındaki katil zanlısı, 3 katlı evinin tapusunu kendi üzerine yapmasını isteyen 41 yaşındaki eşini banyo yaparken satırla doğrayarak öldürdü. Daha sonra mahalle muhtarına giden katil, "Muhtar, ben eşimi doğradım polise haber ver" dedi.

Olay, saat 12.30 sıralarında meydana geldi. Uzun süredir aralarında anlaşmazlıklar olduğu öğrenilen katil ile üç çocuk annesi eşi yine tartıştı. Bir süre sonra kadın banyoya girdi. Bunun üzerine iki gözü de görmeyen ve baston yardımıyla yürüyebilen adam da mutfaktan aldığı satırla banyoya girip eşinin vücuduna art arda vurmaya başladı. Kanlar içinde kalan kadın yere yığılırken adam da banyonun kapısını kilitleyip Bahçeşehir Mahallesi Muhtarının yanına gitti. "Muhtar, ben eşimi doğradım polise haber ver" dedi. Muhtarın ihbarıyla olay yerine gelen polis ve acil servis ekibi banyonun kilitli kapısını kırıp ağır yaralı haldeki kadını hastaneye kaldırdı. Numune Hastanesi'ne götürülen kadın yapılan müdahalelere rağmen kurtarılamadı. Çiftin olayı duyup eve gelen 11 ve 12 yaşlarındaki çocukları ise gözyaşlarına boğuldu. Gözaltına alınan adam, 100'üncü Yıl Polis Merkez Amirliği'ndeki ilk sorgusunda, "Eşim, oturduğumuz bana ait olan 3 katlı evin tapusunu kendi üzerine yapmamı istiyordu. Uzun süredir bu yüzden tartışıyorduk. Son olarak yine bu gün tartışmamızın ardından ne yaptığımı hatırlamıyorum" dedi.[105]

---

[104] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=4697794
http://www.zaman.com.tr/gundem_bicaklanarak-oldurulen-kadinin-katili-komsusunun-13-yasindaki-oglu-cikti_300855.html
[105] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=5512043
http://www.zaman.com.tr/gundem_kari-kocanin-tapu-tartismasi-kanli-bitti_462059.html

Yukarıda ayrıntılı olarak aktardığımız iki olay diğerlerinden farklılık arz ettiği için önemlidir. İlk olayda 13 yaşındaki bir çocuğun nasıl cinayet işleyebileceği ve daha da ileri giderek öldürdüğü kişinin cenazesine katılma soğukkanlılığına nasıl sahip olduğu soruları akıllara durgunluk verecek türdendir. Evlere girip hırsızlık yaptığı esnada görülen ve telaşa kapılıp ev sahibini öldüren hırsız sayısı oldukça fazladır fakat bu yaşın asgari sınırının 13'e inmesi burada dikkat edilmesi gereken bir noktadır. Bununla birlikte bizim asıl inceleme alanımız olan gazetelerin olayı ele alış biçimlerinde pek farklılığın olmadığını görüyoruz. Her iki gazete de olayın hırsızlık suçundan çok katilin yaşına vurgu yapmıştır.

İkinci olay ise gazetelerin haber başlıklarında farklı noktalara vurgu yapması sebebiyle önemlidir. Görme engelli bir adamın karısını evin tapusunu istemesi yüzünden öldürmesi üzerine *Hürriyet* gazetesi bu olayda adamın görme engeline vurgu yapmış, bunun aksine *Zaman* gazetesi ise haber başlığında adamın sağlık durumu hakkında herhangi bir bilgi vermemiştir. Tamamen olayın sebebine vurgu yapmıştır. *Hürriyet* gazetesinin bu yaklaşımı insanlarda körlerin ya da diğer engelli insanların cinayet işleyemeyeceği fikrini uyandırmaktadır. Kanaatimize göre bu yaklaşım objektiflikten uzaktır. Aktarım, açıklama ve yorumlama kısımlarımızı da noktaladıktan sonra her iki gazeteden alıntıladığımız bazı haber başlıklarıyla çalışmamızın bu bölümünü de sonlandıralım.

Hürriyet gazetesi haber başlıkları:

- Anneler gününü yaşayamadı
- İkizlere hamile yengesini 5 bilezik için öldürdü
- 87 yaşındaki kadını torunu öldürmüş
- Üniversiteli Muradiye, hırsız komşu kurbanı
- Yaşlı zengin kadını evlatlık adayı kezzap atıp öldürdü
- Otodaki ceset ortağın çıktı
- Telefon ve 20 TL için öldürdüler
- Kadının bileziklerini almak için boğarak öldürdü
- Parası için yaşlı kadını öldürdü evini ateşe verdi
- Cinayeti işleyip kuyumcuya gitti
- Misafirliğe gittiği akrabasını altınları için öldürdü
- 37 Ekran TV için cinayet

Zaman gazetesi haber başlıkları:

- Borç istediği anneannesini vermediği için öldürdü
- Yengesini üç bilezik için bıçaklayarak öldürdü
- Bilezikleri için öldürdü
- Yaşlı kadını öldürüp bileziklerini çaldılar
- Yaşlı kadın fatura ödemek için gittiği yazlığında öldürüldü
- Üvey babaanne bilezikleri için öldürüldü
- Tarla vereceğiz vaadiyle cinayet işlettiler
- Öfkeli baba arazi için elini öpmeye gelen kızını vurdu
- 13 yaşındaki çocuk komşusunu öldürdü
- Sevgilisiyle bir olup annesini öldürdü
- Kız torun, mirası için anneannesini öldürdü
- Kumarbaz koca eşini canice öldürdü
- Üç bilezik için amcakızını öldürdü
- Karı-koca fındık bahçesinde öldürüldü
- Para vermeyen annesini öldürdü
- Takıları vermeyince öldürülmüş

F. PSİKOLOJİK RAHATSIZLIK SEBEBİYLE İŞLENEN CİNAYETLER VE MEDYADA ELE ALINIŞI

Psikolojisi bozuk ya da hasta olan kişilerin herhangi sıradan bir olayı çok farklı şekillerde algılayıp beklenmeyen tepkiler göstermesi görülen bir şeydir. Fakat bu problemin, kişinin çevresindeki insanlara zarar verecek boyutlara gelmeden önce tedavi altına alınması gerekmektedir. Aksi takdirde birazdan aktaracağımız cinayetlerdeki gibi oldukça üzücü olaylar yaşanmaktadır. Yine bir cinayet sebebi olarak başlıklandırdığımız psikolojik problemler sebebiyle işlenen cinayetlere baktığımızda Hürriyet gazetesinde 12, Zaman gazetesinde 18 olmak üzere toplamda 30 kadın cinayetine rastlamaktayız. Bu cinayetlerin hangi olaylar sonucunda meydana geldiğinden çok cinayeti işleyen kişilerin tedavi görmesi gereken hastalar olduğu dikkat çekmektedir. Birkaç olay başlığını örnek olması hasebiyle aktaralım.

- Öldürülen gelin bakire çıktı (*Hürriyet*, 2 Temmuz 2003), psikolojik tedavi gören kocası tarafından bakire değil diye öldürülen kız otopside bakire çıktı.

- Eski polis yine dehşet saçtı (*Hürriyet*, 7 Nisan 2004), akli dengesi bozuk olan adam birlikte yaşadığı kadının annesini ters konuşuyor diye öldürdü.

- Polis memuru tartıştığı eşini öldürdü (*Hürriyet*, 5 Nisan 2007), psikolojik problemleri olan polis memuru tartıştıkları sırada eşini öldürdü.

- Annesinin kafasını keserek öldürdü (*Hürriyet*, 26 Mart 2008), psikolojik sorunları olan genç kız annesini vahşice parçalayarak öldürdü.

- Alo annemi vurdum (*Hürriyet*, 7 Haziran 2009), psikolojik problemleri olan ilköğretim 7. sınıf öğrencisi kız önceki akşam annesinin, "Seviye Belirleme Sınavı'na girmiyorsun" sözleriyle yıkıldı. Sabaha kadar uyku tutmayan küçük kız, ezan okunurken, babasının tabancasıyla annesinin odasına daldı, uyuyan kadının başına tek el ateş etti. Silah sesine koşan 6 kardeşi, odada buldukları annelerinin kanlı bedeniyle dehşete kapılırken, küçük kız tabancayı koyduğu çantayla dışarı çıktı, ankesörlü bir telefondan polisi aradı: "Alo, ben annemi vurdum!"

- Kız arkadaşını filmden etkilenerek öldürmüş (*Zaman*, 1Aralık 2005), testere filminden etkilenen psikolojik problemli genç, kız arkadaşını vahşice öldürdü.

- Rize'de korkunç cinayet (*Zaman*, 23 Ağustos 2007), psikolojik rahatsız olan katil annesini öldürdü. 2000 yılında da baltayla ablasını öldürmüş.

- 7 parçaya ayrılan cesedin katil zanlısı yengesi çıktı (*Zaman*, 7 Kasım 2008), daha önce kızını kaybettiği için psikolojisi bozulan kadın yeğenini öldürdü.

- Annesini öldürüp evi ateşe verdi (*Zaman*, 28 Haziran 2009), Boğaziçi Üniversitesi'nden terk şizofreni hastası adam annesini öldürüp evi ateşe verdi.

Haber başlıklarından da anlaşılacağı gibi psikolojik rahatsızlığı olan kişiler –yaşları kaç olursa olsun- ortada herhangi geçerli bir sebep olmaksızın rahatlıkla cinayet işleyebilmektedir.

G. SEBEBİ BELİRLENEMEYEN CİNAYETLER VE MEDYADA ELE ALINIŞI

Kadın cinayetlerinin hangi sebeplerle işlendiğine dair sınıflandırmamızda ortak haber olup olmaması ve cinayetlerin birbirine benzeyip benzememesi yönünden altı temel başlık oluşturduk. Bu sınıflandırma, medyada uzun süre tartışılan cinayetleri de içermesi bakımından önemlidir. Bu sınıflandırmanın bir amacı da sebebi açık bir şekilde belli olan cinayetlerin sayısını belirlemektir. İncelediğimiz 940 cinayetin kaç tanesi töre, cinnet,

hırsızlık, kıskançlık ve boşanma sebebiyle işlenmiş, medyada bu cinayetler nasıl yansıtılmış ve *Hürriyet* ile *Zaman* gazeteleri bu haberleri nasıl ele almış bunları tespite çalıştık. Bununla birlikte bir de yukarıdaki başlıkların içine dahil edemediğimiz sebeplerle işlenen, medyada geniş yankı uyandırıp sebebi belirlenemeyen veyahut sebebi de faili de belli olmayan cinayetler var ki onları da burada ayrı bir başlık halinde ele almak gerekmektedir.

İlk olarak aşkına karşılık bulamayan, arkadaşlık ya da ilişki teklifini kabul ettiremeyen, evlilik talebi reddedilen ya da barışma teklifi reddedilen kişilerin işledikleri cinayetleri ele alalım. Tespit edebildiğimiz 940 cinayet içerisinde *Hürriyet* gazetesinde 32, *Zaman* gazetesinde 23 olmak üzere toplamda 55 tanesi erkeğin çeşitli sebeplerle reddedilmesi neticesinde öfkelenip kadını öldürdüğü cinayetlerdir. Ayrıntılarına girmeden her iki gazeteden de birkaç haber başlığını kısaca açıklayarak aktaralım.

- Okul bitmeden evlenmem dediği için öldürüldü (Hürriyet, 9 Ekim 2003)
- Eski sevgilisini kalbinden vurdu (*Hürriyet*, 30 Ekim 2004), yeniden barışmaya ikna edemediği eski kız arkadaşını öldürdü.
- Azeri sevgilisini işte böyle öldürdü (*Hürriyet*, 26 Temmuz 2006), evlenme teklifini kabul etmeyen sevgilisini sokak ortasında bıçaklayarak öldürdü.
- İzmir'deki kablolu cinayetin katil zanlısı yakalandı (*Hürriyet*, 12 Ocak 2007), arkadaşlık yaptığı kadın ilişkiye girme teklifini kabul etmediği için kabloyla boğarak öldürdü.
- Zoraki evliliğe direnince dövülerek öldürüldü (*Hürriyet*, 11 Haziran 2009), ağabeyleri ve ailenin diğer üyeleri genç kızı köyün zenginiyle evlendirmek istiyorlardı genç kız evliliğe direnince döverek öldürdüler.
- Sevgisine karşılık vermeyen kadını sokak ortasında öldürdü (*Zaman*, 28 Kasım 2003)
- Evlenmeyi reddeden eski eşini bıçakladı (*Zaman*, 5 Eylül 2004), eski eşiyle tekrar evlenmek istedi, kabul etmeyince çocuklarını istedi onları da alamayınca öldürdü.
- Mamak'ta garson kız bıçaklanarak öldürüldü (*Zaman*, 6 Mayıs 2008), arkadaşlık teklifini kabul etmediği için öldürdü.
- Bıçaklanarak öldürülen 14 yaşındaki kızın katili dayısı çıktı (*Zaman*, 11 Ekim 2009), dayısı ilişkiye girmek istedi kız reddedip bağırınca öldürdü.

- Arnavutköy'de karşılıksız aşk cinayeti (*Zaman*, 18 Mart 2010), eski sevgilisinin başkasıyla nişanlanacağını duyunca çıldırdı.

Aktardığımız haber başlıklarından da anlaşılabileceği gibi her iki gazetede de cinayetlerin aktarımı paralellik arz etmektedir. Bununla birlikte olayların açıklamalarına baktığımızda bu tip cinayetlerin daha önce de bahsettiğimiz gibi aşkına karşılık bulamama ya da barışma teklifinin reddedilmesi durumunda öfkesine hakim olamayan kişilerin işledikleri cinayetler olduğu görülmektedir.

Diğerlerine göre sayıları az olmakla birlikte bir başka cinayet sebebi de kazayla işlenen cinayetlerdir. Silah temizlerken, düğün veya bir kutlama esnasında yahut başka birisiyle kavga anında araya giren diğer kişinin ölmesiyle sonuçlanan cinayetler de mevcuttur. İncelediğimiz cinayetler içerisinde *Hürriyet* gazetesinde 11, *Zaman* gazetesinde 6 tane olmakla birlikte toplamda 17 cinayet yanlışlıkla ya da kazayla işlenmiştir. bu cinayetlerden bazılarını haber başlıklarıyla ve tarihleriyle birlikte aktaralım.

- Eltisini öldürdü 24 yıl hapis yedi (*Hürriyet*, 4 Şubat 2000), kayınpederi ile tartışırken araya giren eltisini kazayla öldürdü.
- Begüm'ü çılgın aşık öldürmüş (*Hürriyet*, 6 Ocak 2006), arkadaşının kına gecesine giden genç kız, arkadaşının eski sevgilisinin yağdırdığı kurşunlardan biri kafasına isabet ederek öldü.
- Namus cinayeti (*Hürriyet*, 9 Eylül 2006), ablasının bakkalla ilişkisi olduğunu öğrenen genç araya giren diğer ablasını öldürdü.
- Babasının tabancasından çıkan kurşunla hayatını kaybetti (*Hürriyet*, 30 Ocak 2010), babası silahını temizlerken yanlışlıkla vurdu.
- Silahla oynarken annesini öldürdü (*Zaman*, 7 Eylül 2000), alkollüydü, silahla oynarken silahın ateş almasıyla annesini öldürdü.
- Silahını temizlerken eşini kafasından vurdu (*Zaman*, 1 Ağustos 2006)

Bir de ortak ya da belirli bir sebebe bağlı olmaksızın herhangi bir mesele yüzünden çıkan tartışmalar esnasında işlenen kadın cinayetleri vardır. Bu tip cinayetlerin sayısı diğerlerine göre oldukça fazladır. Bunun yanı sıra incelediğimiz gazetelerde tartışma esnasında işlenen cinayetlerin çoğu hakkında net bilgiler verilmemekte, cinayet sebebi olarak "bilinmeyen bir nedenden dolayı çıkan tartışmada" , "sebebi belirlenemeyen bir tartışma esnasında" gibi cümleler yer almaktadır. Çalışmamızın bilgilendirici olmasını istediğimizden dolayı sebebi belli olmayan cinayetlerin yerine incelediğimiz cinayetlerden

seçtiklerimizi çok fazla ayrıntıya girmeden aktarmayı doğru bulduk. Kadın cinayetleri ile ilgili haberlerden *Hürriyet* gazetesinde 90, *Zaman* gazetesinde 61 olmak üzere toplamda 151 cinayetin sebebi belirli ya da belirsiz tartışmalar esnasında işlendiğini tespit ettik. Bu cinayetlerden birkaçını aktaralım.

- Eldeki kesik, çoraptaki kan ele verdi (*Hürriyet*, 19 Eylül 2002), evlenmesine yardım etmediği için tartıştığı annesini öldürdü.
- Mezesini hazırlamadı diye karısını öldürdü (*Hürriyet*, 3 Ağustos 2003)
- Savcının dikkati film gibi cinayeti aydınlattı (*Hürriyet*, 12 Şubat 2006), eşinin psikolojik sorunları olduğu ve eve bakmadığı gerekçesiyle tartışmaları neticesinde öldürdü.
- Karım, "Ne biçim erkeksin" deyince kendimi kaybettim (*Hürriyet*, 11 Mayıs 2006), eşinin tartışma anında söylediği cümleyle çılgına dönen adam karısını ve kızını öldürdü.
- Boğulmayınca bıçakladı (*Hürriyet*, 11 Kasım 2006), Konya'da tanışıp aşk yaşadığı kız peşini bırakmayınca İstanbul'a çağırdı tartıştılar ve öldürdü.
- Üvey annesini öldürdü (*Hürriyet*, 27 Ocak 2007), kendisini eve almayan üvey annesiyle tartıştı, öldürdü.
- Kızını öldüren baba (Hürriyet, 19 Mart 2007), boşanmaması için ikna edemediği kızını öldürdü.
- Kendisini döven karısını öldürdü (*Hürriyet*, 13 Nisan 2007)
- Engelli kızını öldürdü (*Hürriyet*, 4 Şubat 2009), engelli kızı yüzünden eşiyle tartışıyorlardı, bu sebeple kızını öldürdü.
- 25 yıllık eşe 25 bıçak darbesi (*Hürriyet*, 7 Mart 2010), "senden boşanmayacağım, senin soyadın altında her şeyi yapacağım" diyen eşine öfkelenen koca eşini öldürdü.
- Annelerini öldürenler gözaltına alındı (*Zaman*, 28 Ekim 2004), anneleri hakkındaki dedikodulardan rahatsız olan oğulları annelerini vurarak öldürdü.
- Kafasına sopayla vurulup öldürülen kızın katil zanlısı kardeşi tutuklandı (*Zaman*, 17 Temmuz 2005), ablasını evde durmadığı, çok gezdiği gerekçesiyle öldürdü.
- Yengesini öldüren kayınbirader 20 yıl hapis cezasına çarptırıldı (*Zaman*, 18 Ekim 2005), eşiyle arasını bozduğu için öldürdü.
- Öz annesini bakıcısına öldürttü (*Zaman*, 7 Ocak 2007), tartıştığı annesini birlikte plan yaptığı bakıcıya öldürttü.

- Kayıp telefon hattı yüzünden karısı ve kızını bıçakladı (*Zaman*, 12 Aralık 2008), kaybolan hattını kızına sordu, bilmediğini söyleyince tartışıp bıçakladı.
- 20 yaşındaki genç, annesi, ablası ve kardeşini öldürdü (*Zaman*, 16 Ekim 2010), ablasının çalışmasını istemeyen genç çıkan bir tartışmada üç cinayet işledi.
- "Bana yüksek sesle cevap verme" diyen üvey annesini öldürdü (*Zaman*, 9 Kasım 2010)

Yukarıda alıntıladığımız haber başlıkları sebebi belirlenen cinayet haberlerinden bazılarıdır. Aynı sebeple işlenen cinayetlerden de birer örnek vermekle yetindik. Zaman gazetesinin haber başlıklarına baktığımızda gazetenin, cinayetlerin sonucuyla daha çok ilgilendiğini görmekteyiz. *Zaman* gazetesi katillerin aldıkları cezaya haber başlığında yer vererek dikkatleri sonuca yönlendirmiştir. *Hürriyet* gazetesi ise haber başlıklarında olayların vahşetine daha çok vurgu yapmıştır. Bununla birlikte *Hürriyet* gazetesi tartışma sebebiyle işlenen cinayetlerin sebeplerini ileri tarihte de olsa aktarmaya çalışmış ya da şüphelenilen zanlı ya da zanlılardan bahsetmiştir. *Zaman* gazetesi ise sebebin belirlenemediğini ifade etmiş, ilerleyen tarihlerde de aynı habere tekrar yer vermemiştir. Bu da bizim *Hürriyet* gazetesi arşivinden daha sağlıklı ve daha çok cinayet bilgisine ulaşmamızı kolaylaştırmıştır.

Son olarak ele alacağımız cinayetler yukarıdaki sınıflandırmanın dışında ve bahsi geçen cinayetlerden tamamen farklı tarzda işlenmiş cinayetlerdir. Bu cinayetlerin sayısı *Hürriyet* gazetesinde 32, *Zaman* gazetesinde 16 tane olmak üzere toplamda 48 tanedir. İntikam, uyuşturucu, kadın ticareti, tecavüz, büyü, kan davası gibi sebeplerle işlenen kadın cinayetlerinden medyada uzun süre gündemden düşmeyen ve çalışmamızda bulunması gereken birkaç cinayet haberini ayrıntılarıyla ele almamız gerekmektedir.

Bunlardan bir tanesi olan ve *Hürriyet* ile *Zaman* gazetelerinin her ikisinde de yer verilen cinayet 2002 yılında Trabzon'da gerçekleşmiştir. Altınlarını kaybeden bir adam çevredekilerin tavsiyesi üzerine altınlarını bulması için falcı kadına gitti. Falcı kadın adama altınlarını bir ay sonra bulacağını söyledi. Bir ay sonra altınları geri gelmeyen adam sinirlenerek kadının yanına gitti. Kadının kendisini tanımaması üzerine sinirlenip tartışmaya başlayan adam yanında getirdiği benzini her yere dökerek evi yaktı. Bunun üzerine katil yerine başka bir adamı tutukladılar 10 ay hapis yattıktan sonra asıl katil ortaya çıktı ve tutuklandı. Bu olay *Hürriyet* gazetesinde bütün ayrıntılarıyla birkaç gün boyunca yer aldıktan sonra sonraki yıl gerçek katilin ortaya çıkmasıyla birlikte tekrar gündemde

kalmıştır. *Zaman* gazetesi ise yalnızca "Suçsuz yere 10 ay hapis yattı" başlığı ve birkaç ayrıntı yer almıştır.[106]

Bir başka olay da 2004 yılının Aralık ayında İzmir'de meydana gelmiştir. Ailesinin, annesini ve kendisini dışladığı, diğer torunlar gibi ilgi görmediği gerekçesiyle babaannesini 37 yerinden bıçaklayarak öldürdü.

"Beni ve annemi dışladılar" diyen genç, babasının ölümünden sonra annesi ve kendisinin, "ailenin diğer bireyleri tarafından dışlandığını, diğer torun ve çocuklara gösterilen ilgi ve sevginin kendilerine gösterilmediğini, bu nedenle çıkan tartışmada da babaannesini öldürdüğünü" anlattı. Babaannesi ile bir süredir görüşmediğini, olay günü yurtdışından gelen halasının ısrarıyla ziyarete gittiklerini ve halasıyla birlikte evden ayrıldığını ifade eden genç, uyuşturucu hap aldığını, akşam saati tekrar babaannesinin evine dönerek "dışlanması" nedeniyle tartıştığını, kendini kaybetmesi üzerine yanında bulunan bıçakla yaşlı kadını bıçakladığını söyledi. Zanlı, "Kendine geldiğinde olaydan pişmanlık duyduğunu ve olaya hırsızlık süsü verme" amacıyla çekmeceleri karıştırdığını, camı kırdığını ve evden 120 milyon lira para, 1 bilezik ve cep telefonunu alarak kaçtığını belirtti. Para, cep telefonu ve bilezikleri arkadaşlarına bıraktığını ve olaydan duyduğu pişmanlık nedeniyle intihar etmeyi bile düşündüğünü söyleyen zanlı, sabaha karşı polisler tarafından yakalandığını belirtti.[107]

Hürriyet ve *Zaman* gazetelerinde eşzamanlı verilen bu haberin sunumunda iki gazete arasında farklılık görülmemektedir. İki gazete de olayı ayrıntılı bir şekilde ele almıştır.

Yine başka bir olay da 2006 yılının Haziran ayında İstanbul'da meydana gelmiştir. "Babaannemi yabancı mı vuracak, ben vururum" cümlesi ölen 76 yaşındaki gayri menkul zengini kadının torununa aittir. Aralarında iki torununun da dört kişi talihsiz kadını kurşunlayarak öldürdü. Plan yapılırken küçük torunun büyüğüne: "Ağabey manyaklaşma. Ailemizden birine, dışarıdan birine mi mermi sıktıracaksın? Eğer öldürülecekse bütün aileyi kurtarmak için ben yaparım" dediği iddia edildi. [108] Burada haber başlıklarına dikkat

---

[106] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=101874
http://www.zaman.com.tr/search.action?category=0&dt=2002&columnists=&media_type=allType&words=fatma/-/20berber
[107] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=284911
http://www.zaman.com.tr/sehir_baskanin-annesi-torunu-tarafindan-oldurulmus_126663.html
[108] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=4520232

çekecek olursak *Hürriyet* gazetesi haberi "Babaannemi yabancı mı vuracak, ben vururum" başlığı, *Zaman* gazetesi ise "Babaannelerini öldürmekten sanık 2 kardeşe müebbet hapis istendi" başlığı ile aktarmıştır. Burada da yine *Zaman* gazetesinin olayın örgüsünden çok sonuç kısmına vurgu yaptığını görmekteyiz.

Dikkatimizi çeken bir başka olay da Batman'da gerçekleşmiştir. 2005 yılının Ocak ayında Batman'da pantolon giydiği için tartıştığı kız kardeşi Halime B.'yi silahla yaralayan ağabey, olaya intihar süsü vermek için kardeşini damdan aşağı attı. Batman Özel Şifa Hastanesi'ne getirilen yaralı Halime B., ilk müdahalenin ardından sevk edildiği Diyarbakır Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yaşamını yitirdi. Hastanede kardeşinin intihar ettiğini öne süren katil zanlısı, durumun fark edilmesi üzerine gözaltına alındı. Polisteki sorgusunun ardından mahkemeye sevk edilen zanlı, tutuklandı.[109] Bu olay ise her iki gazetede de hemen hemen aynı başlıklarla ele alınmıştır. "pantolon giydiği için öldürüldü", "kardeşini pantolon giydiği için öldürdü" gibi cümleler kullanılmıştır.

2008 yılının Mayıs ayında Bursa'da gerçekleşen olay ise ayrıntılarıyla incelenmesi gereken cinayetlerden bir tanesidir. 17 yaşında annesiyle sık sık tartışan, uyuşturucu kullandığı ve satanist bir gruba katıldığı iddia edilen bir genç, internette "annemi nasıl öldüreyim?" başlıklı bir anket düzenleyerek en çok oyu alan şıkkı uygulayacağını söyledi. Lisede iki yıl üst üste sınıfta kaldıktan sonra okuldan ayrılan genç, bir kafede çalışıyordu. İş dışında zamanının çoğunu bir internet kafede geçiren genç, Finlandiyalı rock müzik grubu 'HIM' ve grubun solisti Ville Valo'nun hayranıydı. M.F., son dönemde saçlarını kırmızıya boyattı, Valo gibi tırnaklarına siyah ve kırmızı ojeler sürdü ve onun gibi giyinmeye başladı. İnternet kafede tanıştığı arkadaşlarıyla satanist bir gruba katıldığı ve uyuşturucu kullandığı ileri sürülen genç son zamanlarda, evdeki eşyaları satmasına karşı çıkan annesi ile sık sık tartışmaya başladı. Tartışmalarla bunalan genç sonunda internette bir arkadaşlık sitesinde grup kurup, 'Annemi nasıl öldürebilirim?' başlığı altında (a) bıçakla, (b) boğarak, (c) tabancayla, (d) zehirleyerek seçeneklerinin yer aldığı anket düzenledi. Eve geldiğinde bir tanıdığıyla sohbet eden annesinin yalnız kalmasını bekledi. Misafir gittikten sonra annesini önce bıçakladı, can çekişirken de boğarak 13 parçaya ayırdı. Sonra da odasına gidip yattı. Sorgusunda, "Ben satanist değil ateistim" dediği ileri sürülen katilin sürekli gittiği internet kafedeki tüm bilgisayar incelemeye alındı ve

---

http://www.zaman.com.tr/sehir_babaannelerini-oldurmekten-sanik-2-kardese-muebbet-hapis-istendi_290608.html
[109] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=287502

annesinin cesedini satanistlerin kutsal saydığı 13 rakamından esinlenerek 13 parçaya ayırdığı ileri sürüldü.[110]

Yine yukarıdaki tüyler ürperten cinayete benzer bir başka cinayet de 4 Mart 2009 tarihinde Etiler'de meydana geldi. Etiler'deki bir çöp konteynerinde, öldürüldükten sonra gövdesi gitar çantası, başı ise çöp poşetine konulmuş genç bir kadına ait ceset bulundu. Cesedin 18 yaşındaki Münevver Karabulut'a ait olduğu tespit edildi. Delilleri yok etmemek için içinde arama yapılmayan konteyner, bir çekiciye konularak daha detaylı inceleme yapılabilmesi için Beşiktaş İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü. Bu arada genç kızın Adli Tıp Kurumu'ndaki otopsisi tamamlandı. Amcası tarafından alınan cenaze Kozlu Mezarlığı'ndaki gasilhanede yıkandıktan sonra bir ambulansla memleketi Bolu Mengen'e götürüldü. Karabulut'un amcası gazetecilere bir açıklama yapmadı. Bir başka yakını ise, "Bilinen bir şey yok. Söylenecek bir şey yok." dedi. Polisin olayla ilgili incelemesi devam ediyor.[111]

Yukarıdaki iki olayı birlikte ele alacak olursak her iki cinayetin de belirlenemeyen sebeplerle işlenmiş olduğunu görmekteyiz. İlk olaydaki genç ile ikinci olaydaki genç arasında birtakım benzerlikler bulunmaktadır. Örneğin her ikisinin de yaşlarının aynı olması birtakım satanist vs gruplara bağlı olmaları ve psikolojik yapılarının diğer insanlardan farklı olması dikkat çekicidir. İnceleme alanımızdaki *Hürriyet* ve *Zaman* gazetelerinin her iki olaya bakışı da benzerlik göstermektedir. Fakat ikinci olay olan Münevver Karabulut cinayeti medyada oldukça fazla ses getirmiştir. Bunun sebebi ise katilin ailesinin iş hayatında tanınan kişiler olmasıdır. İlk olay sebebi belirlenemeden kapanıp gittiyse de ikinci olay birçok yönüyle araştırılmıştır. Medyayı uzun süre meşgul eden bu olayla ilgili çok fazla ayrıntıya girmeyi gerekli görmemekle birlikte incelediğimiz ve aktardığımız cinayetlerle ilgili ileride genel bir değerlendirme yapılacaktır.

---

[110] http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=9047649
http://www.zaman.com.tr/gundem_vahset-annemi-nasil-oldureyim-diye-internette-anket-yapti-sectigi-yontemle-oldurdu_695062.html

[111] http://arama.hurriyet.com.tr/arama.aspx?t=m%C3%BCnevver+karabulut&a=&s=&d=200903&p=1&r=tarih
http://www.zaman.com.tr/search.action?category=0&columnists=&firstDate=2009-03-01&lastDate=2009-03-31&words=m%C3%BCnevver+karabulut&media_type=allType

III. YERLEŞİM YERİ VE BÖLGELERE GÖRE KADIN CİNAYETLERİ VE MEDYAYA YANSIMALARI

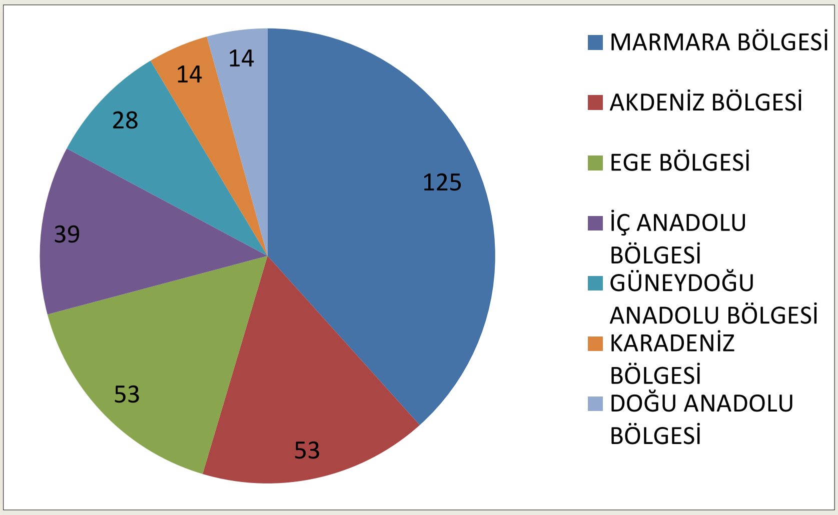
Çalışmamızın bu kısmında, incelenen iki gazetenin haberlerinin Türkiye'nin coğrafi bölgelerine göre dağılımı sayısal ve grafiksel olarak gösterilmeye çalışılacaktır. Bu veriler öncelikle *Hürriyet* ve *Zaman* gazeteleri ayrı ayrı ele alınarak aktarılacak, ardından genel bir veri tablosu oluşturularak konu sonlandırılacaktır. İllerin yüz ölçümü ve nüfus bakımından birbirinden farklı olması cinayet haberlerinin sayılarının ilden ile farklılık göstermesine yol açmaktadır. Bununla birlikte bazı illerde ulaşım şartlarının yetersiz olması veya işlenen cinayetlerin katilin ailesi ve çevredekiler tarafından gizlenmesi gibi sebepler, meydana gelen bütün olayların haber yapılamamasına neden olmaktadır.

Gazetelerde yer alan haberlerin bölgelere göre dağılımına bakıldığında ilk sırayı Marmara bölgesinin aldığı görülmektedir. *Zaman* gazetesinde 125, *Hürriyet* gazetesinde 255 olmak üzere toplamda 380 cinayet haberi Marmara bölgesine aittir. İller bazında incelediğimizde ise İstanbul cinayet haberlerinde en çok adı geçen il olmuştur. *Zaman* gazetesinde 15, *Hürriyet* gazetesinde ise 115 olmak üzere toplamda 130 haber İstanbul sınırlarına aittir. Daha sonra sırayla Bursa, Kocaeli, Sakarya, Balıkesir, Tekirdağ ve Edirne'de işlenen cinayetler de gazetelerde yer almıştır. Akdeniz bölgesi cinayet haberlerinin yoğunluğu sıralamasında ikinci bölge konumundadır. *Zaman* gazetesinde 53, *Hürriyet* gazetesinde 101 haber bu bölgeye aittir. Bu bölgede de ilk sırayı Adana almaktadır. Adana sınırlarına ait cinayet haberleri *Zaman* gazetesinde 25, *Hürriyet* gazetesinde 50 olmak üzere toplamda 75 tanedir. Cinayet haberlerinin sayısına göre sırayı Antalya, Mersin ve Hatay takip etmektedir. Üçüncü bölge ise *Zaman* gazetesinde 53, *Hürriyet* gazetesinde 93 cinayet haberiyle Ege bölgesidir. Burada da ilk sırada yer alan il ise *Zaman* gazetesinde 34, *Hürriyet* gazetesinde 80 cinayet haberiyle İzmir'dir. Daha sonra ise Muğla, Aydın, Denizli, Manisa ve Afyon illeri gelmektedir. Bölge sıralamasında dördüncü bölge İç Anadolu'dur. Bu bölgede meydana gelen kadın cinayetlerinden gazetelere yansıyanlar ise *Zaman* gazetesinde 39, *Hürriyet* gazetesinde 75 olmak üzere toplamda 114 haberdir. Buradaki il sıralamalarına baktığımızda *Zaman* gazetesinde 17, *Hürriyet* gazetesinde 37 cinayet haberiyle Ankara'nın ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. Onu, Konya, Kayseri, Eskişehir, Aksaray, Kırıkkale ve Sivas takip etmektedir. Cinayet haberlerinin sayısına ve yoğunluğuna göre yaptığımız sıralamada beşinci bölge Güney

Doğu Anadolu Bölgesidir. Bu bölgede yer alan haberlerden *Zaman* gazetesinde 28, *Hürriyet* gazetesinde 46 olmak üzere toplamda 74 cinayet haberi yer almıştır. Bununla birlikte bu bölgede cinayet haberlerine konu olan il sıralamasında ilk sırayı *Zaman* gazetesinde 12, *Hürriyet* gazetesinde 17 haberle Gaziantep almaktadır. Onu izleyen iller ise sırasıyla Şanlıurfa, Kahramanmaraş ve Mardin'dir.

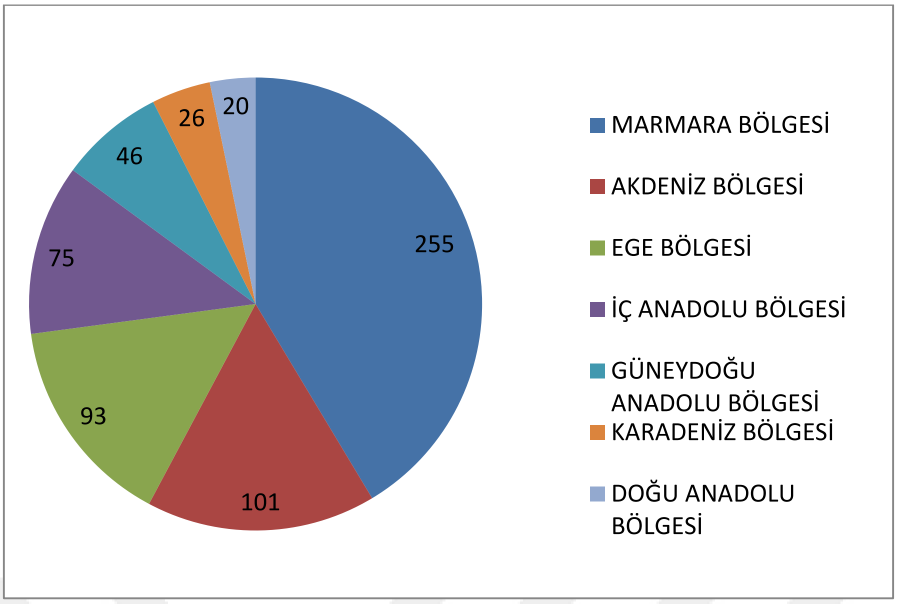
Bölge sıralamamızda altıncı bölge Karadeniz'dir. Burada işlenen cinayetlerin yapılan haberlerine baktığımızda *Zaman* gazetesinin 14, *Hürriyet* gazetesinin 26 habere yer verdiğini görürüz. Bununla birlikte il sıralamalarında ilk sırayı *Zaman* gazetesinde 6, *Hürriyet* gazetesinde 11 haberle Trabzon almaktadır. Onu takip eden iller ise Samsun, Giresun, Bayburt, Zonguldak ve Rize'dir. Sıralamamızda cinayet haberlerinin gazetelerimizde en az yer aldığı son coğrafi bölgemiz Doğu Anadolu Bölgesi'dir. *Zaman* gazetesinde 12, *Hürriyet* gazetesinde 20 olmak üzere toplamda 32 cinayet haberi bu bölgeye aittir. Bölgedeki illere baktığımızda ise en çok haberin Erzincan, Elazığ, Ardahan ve Batman illerine ait olduğu görülmektedir.

ZAMAN GAZETESİ

Tablo 3

HÜRRİYET GAZETESİ

Tablo 4

Yukarıda, incelediğimiz 940 cinayeti sebeplerine, coğrafi bölgelerine ve ortak noktalarına göre sınıflandırmaya çalıştık. Bu sınıflandırmada sebeplerine göre cinayetleri altı temel başlık ile birlikte bu başlıkların dışında kalan ve ele alınması gereken birkaç cinayeti de ayrıca aktardık. Cinayet haberlerinin bölgelere ve illere göre dağılımını ise istatistiki verilere göre belirledik. Çalışmamızı her ne kadar incelikleriyle ve büyük bir titizlikle yapmaya çalışmış olsak da incelediğimiz iki gazetenin arşivlerinde bulduğumuz kadarıyla yetinmek zorunda kaldık. Bu sebeple cinayetlerin bölgelere göre dağılımı ya da sebeplerine göre incelenmesi değil; cinayet haberlerinin dağılımını ele aldığımızı belirtmemiz gerekmektedir. Cinayet haberlerini aktarırken tezimizin ortaya koymaya çalıştığı kadın cinayetleri-din ilişkisini belirlemeye yardımcı olacak birtakım tespitlerde de bulunduk. Tezimizin son bölümünde, incelediğimiz ve yorumladığımız cinayet haberlerinin dini sebeplerinin bulunup bulunmadığı, bununla birlikte tamamen din ile ilişkilendirebileceğimiz herhangi bir cinayet haberinin olup olmadığı üzerinde durulacaktır.

III.BÖLÜM

MEDYADA KADIN CİNAYETLERİ-DİN İLİŞKİSİ

I. GAZETELERDE DİN İLE İLİŞKİLENDİRİLEN HABERLER VE HABERLERİN YORUMLARI

Yaşadığımız çağ, modern insanın geleneksel değerlerden önemli ölçüde koptuğu ve yerine günün koşulları gereğince farklı yaşam deneyimlerini esas aldığı bir zaman kesiti olma özelliğini taşımaktadır. Modern hayat, bir taraftan insanoğluna bazı kolaylıkları ve farklı yaşam seçeneklerini sunarken, diğer taraftan da *'insan oluş'* a dair bir takım değerlerin buharlaşmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda bize sunulan bazı güncel imkânlar yanında, insanlar arası ilişkiye dair erdemlerin, toplumsal yaşamın dinamikleri olarak görülen dayanışma örüntülerinin ve dinen yaşanılması öngörülen manevi atmosferin önemli ölçüde örselendiğini görmek kaçınılmaz olmuştur. Güncel basında hemen her gün görmeye alıştığımız aile dramları, kapkaç vurgunları, töre cinayetleri, kadın ve çocuklara yönelik şiddet ve hasılı benzer felaket haberleri neredeyse sıradan hadiseler haline gelmiştir. Hiç şüphesiz bu olayların nedenleri sorgulanırken bunları tek bir sebebe irca etmek doğru değildir. Sorunun hem dinî ve kültürel, hem sosyal ve psikolojik, hem de küresel boyutlarının bulunduğunu söylemek daha gerçekçi bir yaklaşım olsa gerektir.[112] Ancak çalışmamızın amaç ve kapsamı dahilinde bu bölümde, daha önce ele aldığımız cinayet haberlerinden farklı olarak din ile ilişkilendirilen veyahut bir yönüyle dine dayandırılan cinayet haberlerinden ulaşabildiklerimizi ayrıntılarıyla ve yorumlarıyla aktarmaya çalışacağız. Şimdi bu haberleri başlıkları, içerikleri ve yorumlarıyla ele alıp daha sonra bunların din ile ilişkisini ortaya koymaya çalışacağız.

1.Haber

Tarih: 29 Kasım 2003

Yer : Başakşehir / İstanbul

Haber Başlıkları

Zaman: Başakşehir'de işlenen cinayet aydınlatıldı

Hürriyet: 4 bilezik için evde öldürüldü

Haberin Yer Aldığı Gazeteler: Zaman ve Hürriyet

---

[112] Osman Güner, "İslam Düşüncesinde Kadına Yönelik Şiddet Söylemine Bir Bakış" *19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* Sayı:23, Samsun, 2007, s.54.

Küçükçekmece / Başakşehir'deki evinde geçen hafta bıçaklanarak öldürülen N. P.'yi, kızının ailesi evlenmesine karşı çıktığı için sevgilisi ile birlikte öldürdüğü belirtildi. Bıçaklanarak öldürülmüş halde bulunan kadının 4 adet altın bileziği ile yaklaşık 500 milyon lira parası çalınmıştı. Polis, maktulün kızını sorgularken genç kızın, Mersin'de tanıştığı başka dine mensup bir gençle evlenmek isterken ailesinin karşı çıktığı öğrenildi. Genç kız suçunu itiraf ederek, "Sevdiğim gençle beraber bir araya gelmenin tek yolunun onları ortadan kaldırmak olduğuna karar verdik. Erkek arkadaşım eve hırsız gibi girerek annemi öldürdü. O sırada babam evde olmadığı için kurtuldu." dediği öne sürüldü. Genç kızın polisteki ifadesinin ardından sevgilisi de yakalandı. Cinayeti işlediği belirtilen iki genç sevgili, tutuklanarak cezaevine gönderildi. [113]

Yukarıdaki haberde Süryani bir gençle aşk yaşayan genç kızın ailesinin bu evliliğe onay vermediği gerekçesiyle, sevgilisiyle plan yapıp ailesini öldürme girişiminde bulunduğu, babası evde olmadığı için annesini öldürttüğü ifade edilmektedir. *Hürriyet* ve *Zaman* gazeteleri bu haberi benzer şekilde aktarmıştır. Bu haberi diğer kaynaklardan ve gazetelerden incelediğimizde farklı durumlar da ortaya çıkmaktadır. Görünüşte dînî bir gerekçeyle işlenen cinayet farklı kaynaklarda genç kızın üniversiteyi bırakmak istemesi ve ailesinin buna izin vermemesi üzerine sürekli tartıştıkları ve bunun üzerine ailesini öldürme planını çok önceden tasarladığı şeklinde de ele alınmıştır.[114] Ancak genel kabule göre genç kız, ailesiyle, sevgilisini başka bir dine mensup olduğu gerekçesiyle kabul etmemeleri yüzünden tartışıyordu ve evlenmelerine engel olmamaları için sevgilisini ikna edip annesini öldürttü. Biz çalışmamızın kapsadığı gazeteleri kaynak olarak aldığımız için bu cinayet haberinde ve diğerlerinde de dînî gerekçelerin ne denli rol aldığını tespit etmek durumundayız.

İslam dini Türkiye'de kuralları ve gelenekleriyle de bütünleşerek varlığını sürdürmektedir. Toplumun geneli tarafından kabul gören İslami kural ve normlar, uygulanması sekteye uğradığında veyahut değiştirilmeye çalışıldığında o kuralların uygulayıcıları tarafından büyük bir tepkiyle karşılanmaktadır. Bu, tamamına yakını Müslüman olan bir ülke için son derece normal bir durumdur. Bazı yasak ve kurallar zamanla değişime uğrayabilir; fakat bu değişim toplumun kabul edebileceği ölçülerde ve din adamlarının başkanlığında meydana gelmektedir. Bununla birlikte bir de değişmesi

---

[113] http://www.zaman.com.tr/ekonomi_basaksehir-de-islenen-cinayet-aydinlatildi_126.html
http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=188388
[114] http://arsiv.sabah.com.tr/2003/12/21/gun126.html

imkansız veya zor olan kurallar ve normlar vardır ki yukarıdaki olay da bu bahsin bir örneğini oluşturmaktadır. Müslüman bir kadının Müslüman olmayan bir erkekle evlenmesi hususunda dinin apaçık hükümleri vardır ve bu hükümler İslamiyet'in ilk halinden beri devam etmektedir. Bu hükümler toplumun gelenekleriyle de bütünleşmiştir ve artık değişmesi mümkün olmayacak hale gelmiştir. Bir taraftan dînî gelenek diğer taraftan ise toplumsal normlar ve "mahalle baskısı" denilen toplumun kişi üzerinde uyguladığı sosyolojik baskı, yukarıdaki genç kızın ailesinin bu evliliğe onay vermemesini zorunlu kılmış, bunu kabul etmek istemeyen genç kızı da cinayet tasarlamaya sevk etmiştir.

Bu olayın din ile ilgisinin bulunduğunu söylemekle birlikte doğrudan din yüzünden bu cinayetin işlendiğini ifade etmek tek taraflı olacağı için pek sağlıklı değildir. Çünkü olayın farklı geliştiğine ve öncesinde de planlanmış olabileceğine dair birtakım haberler de bulunmaktadır. Genç kızın ailesiyle daha önceden öğrenimi ile ilgili problemler yaşaması ve sık sık tartışması da bu cinayetin tek sebebe bağlı olarak işlenmiş olamayacağını göstermektedir.

2.Haber

Tarih: 2 Temmuz 2003

Yer: İstanbul

Haber Başlıkları

Zaman: Devletten koruma isteyen doktoru, babası sokak ortasında öldürdü

Hürriyet: Tarikata girdi diye kızını öldürdü

Haberin Yer Aldığı Gazeteler: Zaman ve Hürriyet

İstanbul Kartal Devlet Hastanesi'nde görevli Doktor C. Ç. (26), babası tarafından pompalı tüfekle öldürüldü. 20 yıldır eşine ve çocuklarına eziyet ettiği öne sürülen babanın, kızını, kardeşlerini ve annesini yanına aldığı için sürekli tehdit ettiği öğrenildi. Ayrıca Afyon depreminde sahte kimlikle gazetecilik yaptığı ve daha önce uyuşturucu yüzünden 10 ay hapis yattığı belirlendi. Afyon'da oturduğu öğrenilen baba dün sabah saatlerinde kızının Cevizli Mahallesi Bankalar Caddesi'ndeki evinin önüne geldi. Bir süre bekleyen baba, hastaneye gitmek için evden çıkan kızıyla tartışmaya başladı. Görev yaptığı hastaneye gitmeye çalışan kızına, "Tarikata girdin, annenle beni sen ayırdın. Olayların sorumlusu

sensin." dedi ve elindeki tüfeği kaçmaya çalışan kızına doğrultarak peş peşe ateş etti. Başına kurşun isabet kız olay yerinde hayatını kaybetti. Ablasıyla evden çıkmak isteyen kardeşi ise saçlarını düzeltmek için gecikince babasının saldırısından kurtuldu. Baba, kızını öldürdükten sonra caddede rastgele ateş açarak 2 kişinin hafif şekilde yaralanmasına da sebep oldu. Çağlar, olay yerine polisin gelmesi üzerine pompalı tüfeği çenesinin altına dayayarak intihar edeceği tehdidinde bulundu. Eşinin boşanma isteğiyle ilgili mahkeme celbinin eline ulaşmasıyla deliye döndüğünü söyleyen baba, olaydan doktor kızını sorumlu tutarken kaymakam ve belediye başkanını da suçladı.

'Tarikata girdiğinde ölmüştü'

Cinayet yerine gelen polislere teslim olmamak için, tüfeği çenesinin altına dayayarak direnen baba, ''Kızım 1994 yılında tarikata üye oldu. Bu tarihten sonra ailem parçalandı. Eşim evi terk etti. Konuyu defalarca Çay Kaymakamlığı, Afyon Valiliği ile milletvekillerine anlatarak yardım istedim" dedi.

Polislerin ''Kızınız ölmedi. Yaralı olarak hastaneye kaldırıldı. Gelin size de gösterelim" diye ikna etmeye çalıştığı adam, ''Kızım, 1994'te tarikata girdikten sonra zaten ölmüştü. Şu anda da öldüğünü biliyorum" dedi. [115]

Yukarıdaki olay, haber başlıklarına bakıldığında doğrudan din ile ilgili görülmektedir. Olayın içeriğine bakıldığında bu haber, cinayeti gerçekleştiren babanın kafasında yıllarca kurduğu bir senaryoya kendini inandırması ve neticesinde öz kızını gözünü kırpmadan öldürmesini ifade etmektedir. Bizim incelediğimiz gazeteler olan *Hürriyet* ve *Zaman* gazeteleri olayı farklı şekilde ele almıştır. Her ikisi de babanın ifadelerine yer vermiş ve buna göre kızının bir tarikata girmesinden rahatsızlık duyarak ailesinin parçalanmasından kızını sorumlu tutan ve onu gözünü kırpmadan öldüren bir baba profili çizmiştir. Fakat haberin ayrıntılarına bakıldığında *Hürriyet* gazetesi cinayetin tarikata girme ile alakalı olduğunu daha fazla vurgulamıştır. Bununla birlikte *Zaman* gazetesi cinayetin tarikat ya da din ile ilgili olmadığını, babanın psikolojik problemleri ve hayatının sabıkalı olmasından kaynaklandığını ön plana çıkarmıştır. Örneğin *Zaman* gazetesinin ileri tarihli başka bir haberinde katil babanın daha önce farklı suçlardan dolayı

[115]http://www.zaman.com.tr/search.action?category=0&columnists=&firstDate=2003-07-01&lastDate=2003-07-30&words=ali+r%C4%B1za+%C3%A7a%C4%9Flar&media_type=allType
http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=156649

yargılandığı ve zamanında öz annesine de kötü davrandığı, paralarını yeyip dövdüğü ve parası bitince sokağa attığı, annesinin şuanda huzurevinde kaldığı bilgileri yer almaktadır.

Olayın ayrıntıları için farklı kaynaklara başvurulduğunda ise daha farklı verilerle karşılaşılmaktadır. Ailesinin tüm üyelerinin tarikatçı olduğunu ve dolayısıyla kendisini dışladıklarını söyleyen babayı oğlu da "babam yuvamızı kendi elleriyle yıktı. Rusya'ya çalışmaya gitti, başka bir kadınla birlikte oldu annemin üstüne kuma getirmeye kalktı ve ailemiz dağılma tehlikesiyle karşı karşıya kaldı" dedi.[116] Yine bir başka haberde ölen genç doktorun halası da babayı suçlayarak kardeşinin dindarları sevmediğini, yeğeninin ve ailesinin namaz kılmasını istemediğini söyledi. Daha önce onu esrar bulundurma ve iftira suçlarından mahkum ettiren avukat da katil babanın geçimsiz, kavgalı ve herkesle problemleri olan biri olduğunu ifade etti.[117]

Bu haberin gazetelerde işlenişi ile ilgili olarak *Zaman* gazetesi, diğer gazetelerin olayı tamamen tarikat ile ve din ile bağdaştırmalarının yanlış olduğunu, haberin işlenişinde ve ayrıntılarının aktarılışında daha geniş çerçeveden bakılması gerektiğini vurgulamış ve birçok gazeteyi bu konuda eleştirmiştir.[118]

Bu haberin başlıklarını geçip de ayrıntılarına inildiğinde, diğer gazete ve medyanın olaya bakışı değerlendirildiğinde; olayın gerçekleşmesinde birçok faktörün etkili olduğu görülmektedir. Daha önceden sabıkalı ve ailesiyle problemleri olan, düzensiz bir hayata sahip ve psikolojik olarak da çok sağlıklı olmadığı anlaşılan bir babanın bütün bu yaşadıklarından kızını sorumlu tutması ve kendinde hata görmediği için hayatını düzene sokmak için çabalamadığı anlaşılmaktadır. Öfke kontrolü probleminin de olduğu iddia edilen katil baba manevi yönden eksikliğinin de verdiği, dine karşı nefretini yenememiş ve kızını da bu öfkesinin kurbanı olarak seçmiştir.

Bu cinayetin sebebini dine bağlamak için ölen kızın tarikata girmesi veyahut dindar olması yeterli ve geçerli bir sebep değildir. Babanın tarikattan ya da dinden nefret etmesi de cinayet sebebi olarak gösterilmemelidir. Baba, asıl olarak dinden nefret ettiği için değil; ailesinin tarikata girip de kendisini dışladıklarını düşündüğü için ve bunu başlatan kişi olarak kızını gördüğü için öfkesini cinayetle sonuçlandırmıştır. Katil babanın böyle bir yargıya kapılmasında hayatının psiko-sosyolojik açıdan dengesiz olması ve kendisini bu

[116] http://arsiv.sabah.com.tr/2003/07/02/g08.html
[117] http://arsiv.zaman.com.tr//2003/07/03/haberler/h4.htm
[118] Zaman gazetesinin diğer gazeteleri eleştirdiği ve ölen doktorun tarikatçı olarak adlandırılmasının yanlış olduğunu vurguladığı paragraflar için bkz. http://arsiv.zaman.com.tr//2003/07/03/haberler/h4.htm

durumda, tarikat istedi diye yalnız bıraktıklarını düşündüğü ailesinin onun isteklerini kabul etmemesi son derece önemli rol oynamıştır. Bu durumda bu cinayet haberinin de doğrudan din sebebiyle işlendiği söylenememektedir.

3.Haber

Tarih: 1 Şubat 2010

Yer: Söke / Aydın

Haber başlıkları

Zaman: Haber gazetede yer almamaktadır.

Hürriyet: Miras değil büyü için katil oldu

Haberin Yer Aldığı Gazeteler: Hürriyet

Ağabeyi ve yengesini öldürdüğü iddia edilen D.K., cinayeti miras için değil, yengesinin yaptığı büyüler nedeniyle işlediğini söyledi.

Aydın'ın Söke İlçesi'ne bağlı Bağarası Beldesi'nde, ağabeyi ve yengesini öldürdükleri iddia edilen zanlı ile oğlunun yargılanmasına başlandı. Söke Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın duruşmasına, tutuklu sanıklar ile tutuksuz yargılanan tanıklar katıldı. Zanlı, cinayetin miras yüzünden değil, yengesinin ailesine yönelik "Etki ve büyülerinden" kaynaklandığını iddia etti.

"Karşıma çıkınca vurdum"

Kıvılcım, ifadesinde, "Yengem bizlere yönelik yaptığı etki ve büyülerden ailece ruh sağlığımız bozuldu. Büyülerin etkisinden kurtulmak için hocalara gittik. Cinayet gününde hem gelinim hem de evde bulunan oğlumun ruh sağlığı iyi değildi. Öfkeyle duvarda asılı olan tüfeği ve tabancamı alarak dışarı fırladım. Yengemi bir anda karşımda görünce kendimi kaybettim. Bir anlık öfkeyle üzerime gelen yengeme ateş ettim. Daha sonra da ağabeyimi tabanca ile ateş ederek vurdum" dedi. Cinayete karıştığı iddia edilen oğlu da, "Evde yatıyordum. Silah sesini duyunca dışarı fırladım ve başka birilerini daha vurmasını önlemek için babamın elinden tüfeği aldım" diyerek, tahliyesini talep etti. Duruşmada, öldürülen kadının kızları da annelerinin etki ve büyü ile işi olmadığını savunarak, cinayetin

miras yüzünden işlendiğini, amcalarının, anne ve babalarını sık sık tehdit ettiğini öne sürdü. Duruşma 25 Şubat'a ertelendi.[119]

4.Haber

Tarih: 12 Aralık 2010

Yer: Fatih / İstanbul

Haber Başlıkları:

Zaman: Yeni evli çift otomobilde öldürüldü

Hürriyet: 10 Günlük evli çifte kanlı infaz

Haberin yer aldığı gazeteler : Hürriyet ve Zaman

Yukarıda aktardığımız olay da birinci haberde yer alan olay ile birtakım benzerliklere sahiptir. Yine bu haberde de farklı dine mensup birbirini seven iki kişi ve bu birlikteliği onaylamayan bir aile yer almaktadır. Ancak bu olay diğerinden önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Ermeni bir genç kız ile Müslüman bir genç, ailelerden onay alamamalarına rağmen habersizce evlenmişler ve evliliklerinin onuncu gününde ailelerle barışma niyetiyle yenilen yemekten sonra kızın abisi tarafından öldürülmüşlerdir.

Bu haber, çalışmamızın kapsadığı yıllar arasında hemen hemen bütün basın yayın organlarının, dini gerekçeyle işlendiği yönünde en çok ısrar ettikleri ve bunu da açık bir şekilde ifade ettikleri cinayet haberi olması yönünden bize daha net bilgiler vermektedir. Çünkü bundan önceki haberlerde medya, haberi ele alırken onun doğrudan din sebebiyle ya da dine bağlı olarak işlenmiş bir cinayet haberi olduğunu açık bir şekilde ifade etmemektedir . Fakat bu cinayet haberini farklı kaynaklardan incelediğimizde de aynı cümleleri görmekteyiz. Ermeni genç kızın abisi, damadın daha önce: "Dinimi değiştirip Hristiyan olacağım" demesi, daha sonra ise bu fikrinden cayması[120] üzerine sinirlenmiş, bunu ailesi kabul edemeyeceği için ve çevresinin böyle bir şeye tepki vereceğini bildiği için ısrar etmiştir. Bu ısrarlar neticesinde kendilerinin dînî geleneklerini küçümsediğini ve hatta hakaret içerikli konuştuğunu iddia eden abi, yanında getirdiği silahıyla damadı da kendi kız kardeşini de öldürmüştür.[121]

[119] http://www.hurriyet.com.tr/ege/13645812.asp
[120] http://www.radikal.com.tr/turkiye/bu_nasil_tore-1032556
[121] http://www.hurriyet.com.tr/gundem/16520999.asp

Bu haber bize din-gelenek-kültür algılarının, çatıştığı zaman ve mekanlarda kişileri cinayet işlemeye sevk edecek kadar önem arz ettiğini göstermektedir. Müslüman genç, sevdiği kız için dinini değiştirseydi hiçbir problem olmayacaktı. Ama dinini değiştirmediği zaman bu durum, o kişilerin bulunduğu toplumun kültürüne ve geleneklerine ters olduğu için çevredekiler tarafından şiddetle eleştirilecek, bu da psiko-sosyolojik anlamda bir baskı unsuru olarak bu kişilerin yaşamını olumsuz etkileyecektir. Bu durumu göze alamayacak olan abi de kendisine göre haklı olduğunu düşündüğü bir sorumlulukla bu meseleyi kendi yöntemleriyle çözüme kavuşturmaya çalışmıştır. Başarılı olamayınca öfkesine hakim olamayıp bu cinayeti işlemiştir.

II. DEĞERLENDİRME

Yukarıda ayrıntılı bir şekilde ele aldığımız 'din ile ilişkilendirilen cinayet haberleri'nin ve bu tarz haberlerin toplumsal algıda nasıl bir anlama sahip olduğunun anlaşılması için bu olgu daha geniş bir perspektiften ele alınmalıdır.

Böyle olayların nedenleri araştırılırken öncelikle sınıfsal ve sosyo-ekonomik farklılıklara bakmak gerekmektedir. Toplumda tepkiyle karşılanması gereken böylesine ilkel bir şiddeti artık basmakalıp bir düşünce sistematiği ile kolaycılığa da kaçarak belli bir dinin "gereğini yerine getirme" olarak görmek pek sağlıklı bir değerlendirme gibi görünmemektedir. Bu olayın ve öncekilerin ardında yatan şiddete eğilimi körükleyen baskıcı bir sosyal yapıdır. Hangi gruptan olursa olsun, çağın dışında kalmış bir toplum ve aile yapısı ister istemez şiddeti doğurmaktadır.

Din adı altında işlenen cinayetleri ve akıl almaz vahşetleri yazılı ve sözlü medyada sık sık görmekteyiz. Bir haberin işlenişi farklı yayın organlarında her ne kadar başka şekillerde ele alınsa da, bir gazetenin ya da televizyon kanalının diğerlerine paralel cümlelerle haberi aktardığını görmekteyiz. Öldürülen bir kadının haberi aktarılırken "başka dinden birini sevdi, ailesi katletti", "büyü yaptı diye öldürüldü", "tarikatçı oldu, öldürüldü" gibi başlıklarla insanların dikkatleri dîne yönlendirilmektedir. Ancak her şeyden önce şunu sorgulamak gerekmektedir: "Din insanın nasıl yaşamasını ister ve insana ne kazandırır?"

Din, öncelikle Allah'ın buyruklarına, emirlerine ve yasaklarına, daha sonra da Ahiret gününe inanmayı gerektirir. Yani, herhangi semavî bir din mensubu, yaratılışında başıboş olmadığını ve dünyada yaptıklarının hesabını mutlaka vereceğini bilir. Yine bu

inanç sahibi mü'minse, bir insanı haksız yere öldürmenin bütün bir insanlığı katletmekle aynı olduğunu bilir ve böyle inanır. Yani, bu kötülüğün hesabının verilemeyeceğinin farkındadır. Buraya kadar genel anlamda bahsettiğimiz 'din adına işlenen cinayetler' in daha ötesinde, 'din adına işlenen kadın cinayetleri' ile ilgili, İslam dininin başlangıcından günümüze toplumda kadının konumunu da dikkate alarak birtakım tespitlerde bulunmamız gerekmektedir.

İslamî gelenekte kadının konumu ve kadına yönelik bakış ile ilgili bazı metinleri ve uygulamaları göz önüne alarak çalışmamız boyunca incelediğimiz cinayet haberlerinin temelinde dinin etkisinin olup olmadığını değerlendirmeye çalıştığımız bu bölümde, İslam'ın doğduğu coğrafyada Arap toplumunun genel yapısı içerisinde kadın ve özellikle kız çocukları hakkındaki telakkilere kısaca bakmakta yarar vardır.

Kaynakların bize verdiği bilgiler, Cahiliye dönemi Araplarının kız çocuğuna karşı takındıkları tavrın, sosyal bir yara ve hatta açık bir cinayet şekline dönüştüğünü göstermektedir. Kız çocuğu ailede bakımı ve büyütülmesi istenilmeyecek kadar değersiz bir meta ve sosyal yönden varlığı utanç duyulacak kadar sorun edinilen bir konuma düşmüş durumdaydı.[122] Nitekim Kuran-ı Kerim'de de işaret edildiği gibi, ekonomik ve sosyal endişelerle öldürülen bu çocukların durumu, adeta toplumun yüzkarası haline gelmişti. Kur'an-ı Kerim bu durumu eleştirel ve uyarıcı bir dille ifade etmektedir: "Onlardan birine bir kızının dünyaya geldiği müjdelenince, öfkesinden ve üzüntüsünden, yüzü mosmor kesilir. Müjdelendiği bu kötü haberin etkisiyle utanıp eşinden dostundan saklanmaya çalışır. Şimdi ne yapsın: Hor, hakir, itilip kakılan bir bela olarak onu hayatta mı bıraksın, yoksa toprağa mı gömsün, ne yapsın? diye kara kara düşünür! Dikkat ediniz, ne fena hükümlerdi verdikleri bu hükümler!" [123]

Câhiliye devrinde bazı kimseler, fuhşa düşebilecekleri korkusuyla veya evde kalıp da ailesine yük olması endişesiyle kız çocuğuna babalık yapmayı bir utanç vesilesi olarak görürdü.[124]

Cahiliye insanı, her ne kadar kaynaklarda aktarılan ve istisna kabilinden sayabileceğimiz bazı tecrübeler, aksine bir kanaati desteklemiş olsa da,[125] genel olarak

---

[122] Güner, a.g.m, s.54.
[123] Nahl Sûresi, 16/58-59; ayrıca bk. En'âm Sûresi, 6/140; İsrâ Sûresi, 17/31; Mümtehine Sûresi, 60/12; Tekvîr Sûresi, 81/8-9.
[124] Rıza Savaş, *Hz. Muhammed (sav) Devrinde Kadın,* Ravza Yayınları, İzmir, 1991, s.30.
[125] Savaş, a.g.e., s.22-23.

bakıldığında kadına değer vermez ve adeta onu alelade bir meta gibi görürdü. Kız çocuklarına reva görülen cinayet ve aşağılama görüntüleri de, esasen temelde *"kadın oluş"*a yönelik Cahiliye dönemi telakkisinin bir vakıa olduğunu göstermektedir. İslam öncesi dönemde kadına karşı takınılan bu aşağılama tavrı konusunda Hz. Ömer'in (r.a.) şu sözleri de meseleyi tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır:[126]

"Biz Cahiliye döneminde kadınları bir şey yerine koymazdık. İslam gelip de Allah onlar (la iyi ilişkiler kurmamız konusunda bizi) uyarınca, onların da bizim üzerimizde hakları olduğunu anladık.."[127]

Öncelikle ifade etmeliyiz ki, İslam dini, gerek İslam öncesi Arap toplumundaki dinî anlayış ve gerekse yerleşmiş örf ve adetlere nispetle kadının sosyal, ekonomik ve hukukî konumunda çok önemli değişiklikler yapmıştır. Her şeyden önce Kur'an-ı Kerim, insan olması bakımından kadını erkekle eşit bir varlık olarak kabul etmiştir. Yüce Allah, insanların birbirleriyle kaynaşıp daha huzurlu ve mutlu yaşamaları için erkek ve kadını birbirlerine eş olarak yaratmıştır: "Kaynaşmanız için size kendi (cinsi)nizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet peyda etmesi de O'nun (varlığının) delillerindendir. Doğrusu bunda, iyi düşünen bir kavim için ibretler vardır."[128]

Hadis ve sünnette de geçtiği üzere, Hz. Peygamber'in kadınlara yönelik sözleri ve uygulamaları, Kur'an'da belirtilen bu çizgiye uygun düşmektedir. Kadınlar her zaman O'nu, sorunlarıyla ilgilenen, eşleriyle olan anlaşmazlıklarda ara buluculuk yapan, haklarını koruyup kollayan, erkeklere eşlerine iyi davranmalarını öğütleyen ve kendi yaşantısıyla da buna örneklik eden sıcak bir dost ve koruyucu olarak bulmuşlardır. Peygamber (a.s.)'ın beyan ve uygulamalarında bu tavrın örneklerini tüm ayrıntılarıyla görebilmek mümkündür. Nitekim O (a.s.): "Sizin en hayırlınız, eşlerine karşı en iyi davrananlarınızdır. İçinizde eşlerine karşı en iyi davrananız da benim."[129] diye buyururken hem bizatihi kendisinin kadınlara karşı gösterilmesi gereken hayırhahlığa örnek teşkil ettiğini, hem de ashabının buna uygun davranışlar geliştirmesini öngörmektedir.[130]

Gerek kadınlara ve gerekse çocuklara yönelik şiddet olayları, sadece bizim gibi halkı Müslüman toplumların ve bu günün problemi değildir. Bu olaylar hemen her

---

[126] Güner, a.g.m, s.55.
[127] Buhari, Libâs, 31; Tefsîr 66, 2.
[128] Rûm Sûresi 30/21; bkz. Nisâ Sûresi 4/1.
[129] İbn Mâce, Nikah, 50.
[130] Güner, a.g.m, s.57.

toplumda görülebilmektedir. Modern Batı dünyasında da aile içi şiddet, oldukça yüksek oranda görülen bir hadisedir. Nitekim Belçika'da kadınlara yönelik şiddet ile ilgili olarak 1997'den bu yana başlayan birçok yasama çalışmasına rağmen, kadınların aile içi şiddet ile ilgili şikâyetlerinin büyük çoğunluğunun bir dava ile sonuçlanmadığı görülüyor. Bununla birlikte, 1998'de yapılan bir çalışma; kadınların % 50'sinden fazlasının aile içi şiddete maruz kaldığını, bunun da % 30'unun eşleri tarafından uygulanan şiddet biçiminde olduğunu göstermektedir.[131] Dünya Sağlık Örgütünün yedi yıl süren çalışması sonucunda yayınladığı bir raporda, Batı'da her altı kadından birinin aile içi şiddete maruz kaldığı belirtilmektedir. Türkiye'de ise durum yukarıdakinden farklıdır. Devletin dini kurumları hiçbir zaman ve hiçbir sebeple kadının işkence görmesini ya da öldürülmesini desteklememiştir. Tam aksine İslamiyet nazarında kadının önemini vurgulayarak onların ezilmesine karşı çıkmıştır. İstatistiklerin verdiği bilgilere göre, Batı'da Müslüman toplumlara göre aile içi şiddet oranı daha fazladır. Bu da meselenin sadece dini boyutlu olmadığını ya da sorunun dinî bir yönlendirmeden kaynaklandığına ilişkin bir değerlendirme yapılamayacağını göstermektedir.[132]

Konuyu biraz daha spesifik açıdan değerlendirecek olursak kadına karşı şiddet ve kadın cinayetleri konusunda dinin hem kaynak hem de engel olabileceğini görürüz. Aslında bu konuda dini suçlayanlar da savunanlar da ampirik bilgilere sahip değildir. Bu nedenle bu konuda zihinlerin temizlenmesi başka bir ifadeyle zihniyet değişiminin sağlanması gerekmektedir. Her ne kadar Hıristiyanlık, Yahudilik ve İslam aile ve evliliğin korunmasını en temel değer olarak gördüğünü ifade etmişse de, kutsal metinler ve öğretilerin ataerkil sistem içinde erkeğin kadın ve çocuklar üzerinde hâkimiyet kurmasına imkân sağladığını söylemek gerekir. Bu durum zaman zaman kadınların güvenlik sorunlarını gündeme getirmiştir. Böylece yüzyıllar boyunca din kadına yönelik şiddeti doğuran baskın sosyal normlarla mücadele etmek yerine ataerkil sisteme hizmet eden bir kurum görüntüsü vermiştir. Maalesef dinler tarihine baktığımızda açıkça görüyoruz ki, dini kurumlar açıkça kadına yönelik şiddeti tolere eden değerler manzumesine sahiptir. Dinsel geleneğin korunmasını sağlayan temel metinlerde kadınların toplumsal cinsiyet ayrımcılığına uğradığı görülmektedir. Ancak dini öğretiler, şiddete maruz kalmış kimselerin tedavisinde ve onlara daha güvenli bir yer bularak korunmasına yardımcı olacak söylemlere sahiptirler. Bunlar aynı zamanda şiddet içeren davranışları mazur gösteren ve

131 http://www.amnesty-turkiye.org/sindex.php3?sindex=vifois1003200403.
132 Güner, a.g.m, s.53.

görmezden gelinmesini sağlayan bir suistimal aracı da olabilirler. Dini öğretilerin geleneksel yorumları ile yaratılan kadın karşıtı hava, bu engellemelerin tekrar tartışılmaya açılması ile dağıtılabilir. Dinin kadın karşıtı söyleme sahip olduğunu söylemenin pratik ve pragmatik olarak yararının olmadığı bunun en çok kadınları yaraladığı, onları hem dinden hem de toplumdan ve toplumun değerlerinden uzaklaştırdığı söylenebilir. Bunun yerine dinin kadına yönelik şiddeti desteklemediği söylenebilir ki kutsal kitaplara bakıldığında bunu destekleyen birçok ifade görülebilir. Kadına yönelik şiddetin dinden ziyade feodal kültür, aşiret kültürü, geleneksel kültür başka bir ifade ile töreler tarafından desteklendiği belirtilmektedir. Sonuçta, töreler dün vardı, bugün varlar ve yarın da var olmaya devam edecekler.

Konuyu sonlandırmadan önce Türkiye'nin başlıca dini kurumu olan Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 2004 yılında Kadınlar Günü münasebetiyle yapılan basın açıklamasını aktarmamız yerinde olacaktır:

> Töre veya namus cinayeti denilen olay, ülkemizde kadınların maruz kaldığı sorunlardan sadece biridir. Esasen kadınların, modern Batı toplumları da dahil günümüzde yaşadığı daha pek çok sorun vardır. Bu sorunların arka plânında sosyal, kültürel, ekonomik birçok sebep, dinden değil tarih ve coğrafyadan gelen pek çok unsur bulunmaktadır. Töre cinayetlerinin temelinde ise büyük ölçüde ataerkil zihniyetin, erkek varlığını ve haklarını önceleyen ya da merkeze alan bir anlayışın kadınlarla ilgili algı ve kabulleri yatmaktadır. Kadını kendi varoluş serüveninin öznesi kabul etmeyen bu anlayış, doğumundan itibaren onu erkekten aşağı ve ikinci bir cins olarak algılama ve kodlama yanlışına düşmekte, ikinci aşamada da bu yanlışı dine onaylatma gayretine girmektedir. Hâlbuki İslâm kadın ve erkeği Yaratıcı karşısında eşit bireyler olarak tanıtmakta, Kur'an, her dönem toplumunda az veya çok varlığını sürdüren bu anlayışı açıkça kınamaktadır. [133]

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki, İslamiyet'in içinde de şiddet uygulayan erkeklerin davranışlarını haklı çıkarmak için kullanılan metinler ve yorumlar bulabilirsiniz. Ancak kadın konusunda yerleşmiş önyargıların İslami olduğunu söylemek, İslami olmadığını söylemekten çok daha zor cüretli ve riskli bir iştir.[134]

---

[133] Diyanet İşleri Başkanlığının 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Münasebetiyle Yaptığı Basın Açıklaması, Ankara, 2004.

[134] İlhan Yıldız, "Kadına Yönelik Şiddet: İnançlar ve Gelenekler", Uluslararası Sempozyum: *Niçin Kadın-Erkek Eşitliği?,* Jyväskylä Üniversitesi, Finlandiya, 2009.

SONUÇ

Çalışmamızda Türkiye'de 2000-2010 yılları arasında meydana gelen kadın cinayetlerinin yazılı medyada ne ölçüde yer aldığı ve medya vasıtasıyla okuyucuya aktarılma biçimi *Zaman* ve *Hürriyet* gazeteleri kapsamında incelenmiştir.

Türkiye'de on yıl içerisinde meydana gelen kadın cinayetlerini ayrıntılı bir şekilde ele aldığımız çalışmamızda cinayetlerin sebepleri medyada sunulduğu ölçüde ayrıntılarıyla incelenmiştir. Öncelikle "töre", "namus", "din" ve "annelik" kavramları kapsamlı olarak açıklanmış daha sonra kadının toplum içerisindeki konumu geçmişten günümüze ve farklı coğrafi bölgelerin özelliklerine göre aktarılmıştır. Geleneksel ve modern toplum yapıları karşılaştırmalı olarak ele alınarak, işlenen cinayetlerin yapı itibariyle farklı bu iki tür toplumda hangi ölçüde ve hangi sebeplerle meydana geldiği açıklanmaya çalışılmıştır. Türk toplumunda kadının konumunun değişimi ele alınırken kadının iş hayatına dahil olmasıyla önceleri sadece erkeğe ait meslek alanlarında söz sahibi olmaya başlaması, ailesine ayırdığı zamanın bir kısmını iş hayatına ayırması, erkeğin bu konudaki tavrı ve bunun aile içerisinde doğurduğu sonuçlar ve sorunlar üzerinde durulmuştur. Kadının toplum içerisindeki konumunun günden güne değişmesi ve farklı iş alanlarında çalışma oranlarının artması neticesinde kendi sosyo-ekonomik özgürlüğünü bir güvence olarak görmesi onu "geleneksel kadın" imajından sıyırmıştır. Bu özgürlük kadına kendi kararlarını daha rahat verebilme imkanı sağlamıştır. Artık eskiden olduğu gibi eşine bağımlı olarak yaşamayan kadın, önceleri sabretmesi gerektiğini düşündüğü birtakım problemlere tahammül etmeyi gerekli görmeyip kolaylıkla boşanma kararı alabilmektedir. Kadının bu yükselişini benimseyemeyen erkek ise bu durumda şiddete başvurma yoluna gitmektedir. Genellikle geleneksel moderne geçiş sürecine yeni girmiş aile ve toplumlarda cinayet sebeplerinin başında bu olgu gelmektedir. Modernleşme sürecini tamamlamış olan ve genellikle Türkiye'nin batısında yaşayan aile ve toplumlarda meydana gelen cinayetlerin sebepleri oldukça çeşitlilik göstermektedir. Çoğunlukla kadın ve erkeğin her ikisinin de çalıştığı ailelerde erkekten bağımsız bir sosyal çevreye sahip olan kadının erkek tarafından kısıtlanmak istemesi veya kıskanılması kimi zaman erkeğin kadını öldürmesine kadar varan şiddetli kavgalara sebep olmaktadır. Bununla birlikte ekonomik bunalımlar neticesinde meydana gelen cinnet vakıaları da cinayetle sonuçlanabilmektedir. Miras, gasp,

hırsızlık gibi nedenler ve psikolojik problemler sebebiyle işlenen cinayetler geleneksel toplumlarda da modern kabul edilen toplumlarda da meydana gelmektedir.

Geleneksel ataerkil aile yapısındaki değişim ve modernleşmenin benimsenmeye çalışıldığı toplumlarda, bu değişimin doğal bir sonucu olarak, kadının sosyal ve ekonomik hayata aktif katılımı başlangıçta sorun teşkil etmezken, kadının zamanla erkeğin rolüne müdahalesi ve ailesine ayırdığı zamanın kısıtlanması ilerleyen zamanlarda erkek için problem oluşturmaya başlamaktadır. Bir taraftan ailesiyle diğer taraftan iş hayatıyla ilgilenmeye başlayan kadın, iş hayatının getirmiş olduğu sıkıntılar sebebiyle evinde de stresli ve yoğun bir hayatla başa çıkmaya çalışmaktadır. Bu da kadının ve doğal olarak tüm ailenin problemi haline gelmektedir. Bu durumun ilerlemesi neticesinde tartışmalar ve kavgalar artarak büyük sorunlara dönüşmektedir. Boşanmaların artış sebeplerinden biri olarak görülen modernleşen toplumların ailedeki rol karmaşası problemi aynı zamanda kadınlara kocaları tarafından uygulanan şiddet ve cinayetlerin de sebeplerinden biri olmaktadır. Diğer yandan geleneksel aile yapılarına baktığımızda ise yukarıdaki olgunun tam aksine birbirine bağlı ve dışa kapalı ailelerde de kadına şiddet ve cinayetlerin sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu tür toplumlarda kadının baskı altında tutulması, boşanmak istemesi, evlenmek istememesi veya itiraz etmesi çoğu zaman şiddet görmesi ve hatta öldürülmesi için yeterli bir sebep olmaktadır. Türkiye'nin doğusunda yaşayan toplumlara göre kadınların daha özgür olduğu batıdaki toplumlarda kadınlar, özgürlüklerinin kendilerine sağladıkları özgüvene dayanarak boşanma ya da ayrılma kararını daha kolay alabilmektedir. Fakat doğuda kadının böyle bir karar alması, öldürüleceğini kabul etmesi anlamına gelmektedir. Bu durum bu iki toplum arasındaki gelenek ve kültür farkından kaynaklanmaktadır.

Tümüyle geleneksel yapıya sahip olan, modern yapıyı benimseyemeyen aile ve toplumlarda ise cinayet sebepleri olarak genellikle töre ve namus gösterilmektedir. Çoğunlukla Türkiye'nin doğusunda yaşayan, oranın kültürünü, örf ve adetini benimsemiş toplumlarda yaşayan aileler modern toplumdaki küçük çekirdek aileler yerine büyük geniş aileler halinde hayatlarını sürdürmektedir. Bu tür toplumların geçmişten bugüne kadar sürdüregeldikleri, kendi ataları tarafından oluşturulmuş ve "töre" adı verilen birtakım toplumsal hukuk kuralları bulunmaktadır. Törenin kapsamı içerisinde, o toplumun yapısına ters bir davranışta bulunan bireye kendi hukuk kuralları neyi emrediyor ise o yaptırım uygulanmaktadır. Bu tür toplumlarda yaşayan kadınların öldürülme sebepleri de işte bu

töre denilen toplumsal hukuk kurallarıdır. Çoğu zaman kadının, geniş ailenin reisi olan kişinin sözünün dışına çıkması açıkça ölümü göze alması anlamına gelmektedir. Bu tarz geleneksel yapıya sahip geniş ailelerde evliliğe zorlanan kadınların buna karşı çıkmaları, evlilik dışı hamilelikler, kadının boşanmak istemesi, genç kızların okumak için şehir dışına çıkma talepleri vb. etkenler cinayetlerin başlıca sebepleri olmaktadır.

Türkiye'nin yapısı itibariyle kültürel ve geleneksel çeşitliliğe sahip bir ülke olması çalışmamızın konusu olan kadın cinayeti haberlerinde birtakım kavramların birbirinin yerine kullanılması sorununu doğurmuştur. İncelediğimiz haberlerin aktarımında kullanılan kavramların birbirine yakın anlamlar taşımaları, bu haberlerdeki bazı olayların gerçek sebeplerinin haberciler tarafından açıklanmasını zorlaştırmıştır. Bu kavram kargaşası kimi zaman da okuyucunun zihninde yanlış intibalar uyandırmıştır. Din, gelenek, töre, örf, adet kelimelerinin birbirine yakın ve birbiriyle bağlantılı olması, bazı haberlerin sunumunda veya yorumunda bu kavramlar üzerinde gerekli hassasiyetin gösterilmemesi sebebiyle cinayetin asıl sebebinin ortaya çıkmasını zorlaştırmıştır. Çünkü esasında bu kelimelerin her birinin karşıladığı anlam birbirinden farklıdır. Bu kavramların yapıları itibariyle dinin kapsamı içerisinde yer alması, gelenek ya da töre sebebiyle işlenen bazı kadın cinayetlerinin haberleri yapılırken, başlık ya da ayrıntılarda haberin kadının birtakım dini kurallara ters düştüğü gerekçesiyle öldürüldüğü şeklinde aktarılmasına neden olmuştur. Halbuki dinin içerisinde töre ya da bir toplumun gelenekleri gereğince cinayet işlemek gibi bir olgu yer almamaktadır. Yazılı veya sözlü medyada zaman zaman duyulan ya da görülen haberlerin, insanların zihninde farklı algılamalara yol açması haberlerin objektifliğine zarar vermiştir. Bazı cinayet haberlerinde din, gelenek, töre kavramlarının bir arada kullanıldığı ve bu durumun okuyucunun zihninde karmaşıklığa yol açtığı görülmektedir. Töre ve din kavramlarının geleneksel bakış açısı içerisinde birbirine benzetilmesi cinayetin tamamen töre veya tamamen din sebebiyle işlendiğinin kanıtlanmasını zorlaştırmıştır.

İncelediğimiz cinayet haberlerinden birkaçında din ile alakalandırılan başlıklara rastlanmıştır. Ele aldığımız gazetelerden *Zaman* gazetesinin hiçbir haberinde dini literatüre ait herhangi bir kelime bulunmamakla birlikte, *Hürriyet* gazetesinde bulunan birkaç haberin sunumunda dini öğeler haber başlıklarında yer almıştır. Her iki gazetede de ortak olan bu cinayet vakıalarının bu şekilde farklı sunumu çalışmamızın işlevselliğine olumlu katkı sağlamış ve sonuca daha kolay ulaşılmasına yardımı olmuştur. Bahsi geçen haberler tüm ayrıntılarıyla ve başka birçok kaynaktan incelendiğinde bu haberlerdeki cinayetlerin

din saikiyle değil; töre, namus, kıskançlık ve psikolojik birtakım rahatsızlıklar sebebiyle işlendiği açıkça görülmüştür.

Sonuç olarak, tümüyle modernleşmiş veya modernleşme sürecine girmiş aile ve toplumlarda meydana gelen kadın cinayetleri, geleneksel veya dışarıya tamamen kapalı aile ve toplumlarda benzer şekillerde meydana gelmektedir. Bu durum dinin cinayetlere referans edilişi açısından ifade edildiğinde kadın cinayetlerinin, dini toplumsal hayatta otorite olarak görmeyen, başka bir ifade ile dini kurallardan uzak toplumlarda meydana geldiği gibi, dine oldukça önem veren ve onu toplumsal hayatı yöneten kurallar bütünü olarak gören toplumlarda da bu tür cinayetler işlendiği görülmektedir. Bu durum dinin, cinayetlerin işlenmesinde referans olamayacağını ve onun böyle bir yaptırımının bulunmadığını göstermektedir. Buna bir kanıt olarak İslâm dininin her ne sebeple olursa olsun bir insanın canına kastetmeyi gerek Kur'an-ı Kerim vasıtasıyla gerek Hz. Peygamber'in sözleriyle sert bir tavırla reddetmesi gösterilebilir.

BİBLİYOĞRAFYA

ADEM Mahmut, "Atatürkçü Düşünce Işığında Eğitim Politikamız", **Cumhuriyet Kitapları,** Çağdaş Matbaacılık, Ankara, 2000.

AKBABA Zeynep Burcu, "Töre, Namus ve Töre Saikiyle Kasten Öldürme", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 75** Türkiye Barolar Birliği yay. Ankara, 2008.

AKINTÜRK Turgut, **Türk Medeni Hukuku, II. Cilt – Aile Hukuku,** Yenilenmiş 11. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2008.

AKKAYAN Taylan, Göç ve Değişme, İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1998.

ARASLI Oya, "Siyasal Katılma ve Kadın", **Hukukta Kadın Sempozyumu**, 2. Baskı, Ankara, 2000.

AVCI Gültekin, **Kıyamet Kadınları, İslamcı ve Modern Kadının Yozlaşması**, Metropol Yayınları, İstanbul, 2007.

AYDIN Mehmet S.,_ **Din Felsefesi**, Dokuz Eylül Üniversitesi yay. İzmir, 1990.

BAĞLI Mazhar, ÖZENSEL Ertan, **Türkiye'de Töre ve Namus Cinayetleri**, Destek Yayınları, İstanbul, 2011.

BAHAR Halil İbrahim, **Sosyoloji,** Karınca Yayınları, Ankara.

BALCIOĞLU İbrahim, **Şiddet ve Toplum**, Bilge Yayınları, İstanbul, 2011.

BARBARA Pınar F. "Frischmuth'ta Çalışan Kadının Sorunları ve Kültürel İlişkiler". (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 2008.

BAŞARAN, A.R., "Kırsal Kesimde: Aile Kurma Çözme, Aile İçi Etkileşim ve İlişkiler", **Türkiye'de Ailenin Değişimi Toplumbilimsel İncelemeler,** Maya Matbaacılık, Ankara, 1984.

BERGER Peter L., **Dinin Sosyal Gerçekliği**, Çev. Ali Coşkun, İnsan Yay. İstanbul, 1993.

BERKES Niyazi, **Batıcılık, Ulusçuluk, Toplumsal Devrimler**, Kaynak yayınları, İstanbul, 2002.

BERKES Niyazi, **Türkiye'de Çağdaşlaşma**, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1973.

BHASİN Kamla, **Toplumsal Cinsiyet "Bize Yüklenen Roller"** Dayanışma Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003.

BİLGİN Birgül, "Çalışma Yaşamında Kadın Ve Yasal Düzenlemeler", **TBB Dergisi Nisan Sayısı**, İstanbul, 2012.

el-BUHÂRÎ, Libâs, 31; Tefsîr 66, 2.

CANSEL Erol, " Boşanmanın Dayandığı Esaslar", **Boşanma Hukuku Haftası, Ankara Hukuk Fakültesi 50. Yıl Armağanı,** Sevinç Matbaası, Ankara, 1977.

DİREK Zeynep, **Cinsiyetli Olmak**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2007.

DURKHEIM Emile, **Toplumsal İşbölümü**, Çev. Özer Ozankaya, Cem Yayınevi, İstanbul, 2006.

ERKAL Mustafa, **Sosyoloji**, Der Yayınları, İstanbul,2011

ERSÖZ G.A. "Yönetici Kadınların ve Eşlerinin Ev İçi İş Bölümü Konusundaki Tutum ve Davranışlarına İlişkin Sosyolojik Bir Araştırma" **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi,** Ankara, 1993.

ERTÜRK Yakın, "Uluslararası Rejimler Bağlamında Namus Adına Uygulana Şiddet" **Namus Adına Şiddet Kuramsal ve Siyasal Yaklaşımlar.** Der: Shahrzad Mojab ve Nahla Abdo, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006.

EŞSİZOĞLU Altan, **"Aile Yapısı Ve İlişkileri",** Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eskişehir, 2012.

FİTCHER Joseph, **Sosyoloji Nedir**, Çev. Nilgün Çelebi, Selçuk Üniv. Yayınları, Konya, 1990.

GERNİ G.M. **Yönetimde Kadınlar,** Beta Yayınları, İstanbul, 2001.

GIDDENS Anthony, **Sosyoloji,** Ayraç Yayınevi, Ankara, 2000.

GÜNER Osman, "İslam Düşüncesinde Kadına Yönelik Şiddet Söylemine Bir Bakış" **19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,** Sayı:23, Samsun, 2007.

GÜROL Mehmet Ali, **Türkiye'de Kadın Girişimci ve Küçük İşletmesi,** Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2000.

İBN MÂCE, **Nikah**, 50.

İÇDUYGU Ahmet ve ÜNALAN T. Türkiye'de İç Göç: Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri. **Türkiye'de İç Göç (Konferans): Bolu-Gerede**, İstanbul Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998.

İÇLİ Tülin, "Sosyal Değişme Sürecinde Kadının Suçluluğu" **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi Cilt no: 5**, Ankara, 1988.

İKBAL Muhammed**, İslâm'da Dini Tefekkürün Yeniden Teşekkülü**, Tercüme eden: Sofi Huri, Kırkambar, İstanbul, 2002.

İLKKARACAN Pınar-İpek İLKKARACAN, "1990'lar Türkiye'sinde Kadın ve Göç", **75 Yılda Köylerden Şehirlere,** Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999.

KANDİYOTİ Deniz, "Aile Yapısında Değişim ve Süreklilik: Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım**", Türkiye'de Ailenin Değişimi, Toplumbilimsel İncelemeler,** Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, Der: K. Canatan ve E. Yıldırım, İstanbul, 2011.

KAYACAN Gülay, "Kızıltepe'den İstanbul'a Kemerburgaz 'Çadır Köyü'", **75 Yılda Köylerden Şehirlere,** Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999.

KIRAY M.B., "Büyük Kent ve Değişen Aile" **Türkiye'de Ailenin Değişimi - Toplumbilimsel İncelemeler** (Der: N. Erder), Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayını, Ankara, 1984.

KOCA Bennur, "Çalışma Hayatında Kadının Önemi**" İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi,** Malatya, 2011.

KONGAR Emre, **İmparatorluktan Günümüze Türkiye'nin Toplumsal Yapısı**, Cilt 1-2, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1995.

Kongar, Emre “Türkiye’de Aile Yapısı Evrimi ve Bürokratik Örgütlerle İlişkisi”, **Hacettepe Üniversitesi Dergisi**, Ankara, 2000.

KORAY Meryem, **Çalışma Yaşamında Kadın Gerçekleri,** BASİSEN Eğitim Ve Kültür Yayınları 23.cilt, İzmir, 1993.

KSSGM(Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü), “Kadın İstihdamı İçin Yeni Perspektifler ve Kadın İşgücüne Muhtemel Talep”, KSSGM Yayınları, Ankara, 2000.

LİPOVETSKY Gilles, **Üçüncü Kadın- Kadında Süreklilik ve Yenilik,** Çev: Filiz Nayır ve Deniz Tekin, Varlık/Deneme Yayınları, İstanbul, 1999.

MARSHALL Gordon, **Sosyoloji Sözlügü,** Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1999.

Nahl, En’âm, İsrâ, Mümtehine, Tekvîr, Rûm, Nisâ sureleri, **Kur’an-ı Kerim.**

NURUAN Mustafa –Tacettin GÜNEŞ - Rahime BEDER ŞEN - Tacettin GÜNEŞ, A.Rasim KALAYCI, **Federal Almanya’da Yaşayan Türklerin Aile Yapısı Ve Sorunları Araştırması,** Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2005.

OKUMUŞ Ejder ,“Değer ve Din İstismarı”, **The Journal of Academic Social Science Studies**, France.

ONAT, Ü., “Gecekondu Kadının Kente Özgü Düşünce ve Davranışlar Geliştirme Süreci” **Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı,** Kılıçaslan Matbaacılık, Yayın No:73, Ankara, 1993.

ÖNAL Ayşe, **Namus Cinayetleri**, İstanbul Kültür Yayınları, İstanbul, 2012.

ÖNCÜ Ayşe “Uzman Mesleklerde Türk Kadını”, **Türk Toplumunda Kadın,** Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayını, Ankara, 1979.

ÖZBAY Ferhunde, **Kadının Statüsü ve Doğurganlık**, Say Yayınları, İstanbul, 1992.

ÖZBAY Ferhunde “Türkiye’de Kırsal Kentsel Kesimde Eğitimin Kadınlar Üzerine Etkisi**”, Türk Toplumunda Kadın,** Türk Sosyal Bilimler Derneği, Ankara, 1982.

PARSONS Talcott, The Social System, Routledge, England, 1951.

PERVİZAT Leyla “Namus Cinayetlerinin Kavramsal Tartışması”, **Ankara Barosu Hukuk Kurultayı**, Ankara, 2006.

SAYIN Önal “Aile İçi İlişkilerin Toplum ve Birey Boyutunda Çözümlenmesi”, **Aile Yazıları 4,** Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, Ankara, 1991.

SAVAŞ Rıza, **Hz. Muhammed (sav) Devrinde Kadın**, Ravza Yayınları, İzmir, 1991.

SEVİM Yelda, “Terör Nedeniyle Elazığ’a Göç Edenlerin Sorunları Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Elazığ, 2000.

TEKELİ İlhan, “Türkiye’de İçgöç Sorunsalı Yeniden Tanımlanma Aşamasına Geldi”, **Türkiye’de İçgöç,** İstanbul Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998.

TEKİN YILMAZ Tülay, “Göç’ün Kadın Yaşamı Üzerindeki etkileri”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2005.

TEZCAN Mahmut, **Türkiye’de Töre (Namus) Cinayetleri**, Ankara, 2003.

TÖNNİES Ferdinand, **Cemaat ve Cemiyet Nazariyesi**, Çev. Z. Fındıkoğlu, İstanbul, 1944.

Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, 2. cilt, K-Z

Türk Medeni Kanunu, Madde 192, TBMM, Ankara, 2001.

UMUNÇ Canay, “Töre Cinayetlerinin Basına Yansımaları: Hürriyet, Radikal, Zaman Gazeteleri 2000-2006 Yılları Arası”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2008.

YILDIZ İlhan, "Kadına Yönelik Şiddet: İnançlar ve Gelenekler”, **Uluslararası Sempozyum: Niçin kadın-erkek eşitliği?**, Jyväskylä Üniversitesi, Finlandiya, 2009.

YILMAZ Tuncay, FİDAN Fatma “Kadın Açısından Boşanma; Yeni Bir Başlangıç mı? Ya Da Son Mu?”, **Tabuları Aşmak Temalı II. Uluslararası Kadın Araştırmaları Konferansı**, Kıbrıs, 2006.

YILMAZ Berrin OKTAY “Geleneklerin Ardındaki Ölümler”: **Töre Cinayetleri, Kadın Araştırmaları Dergisi,** Sayı:8, İstanbul, 2003.

WEDEL Heidi**, İstanbul Gecekondularında Kadınların Siyasal Katılımı,** Metis Yayınları, İstanbul, 2001.

WHO (World Health Organization), **Gender and Health**, Technical Paper, Geneva, 1998.

RAPORLAR

TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, T.C Başbakanlık Kadının Statüsü Derneği, Ankara, 2006.

Diyanet İşleri Başkanlığının 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Münasebetiyle Yaptığı Basın Açıklaması, Ankara, 2004.

"Türkiye'deki Namus Cinayetlerinin Dinamikleri Eylem Programı İçin Öneriler Sonuç Raporu," **Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu**, Ankara, 2005.

Türkiye İnsan Hakları Derneği Töre ve Namus Cinayetleri Raporu, (http://ihd.org.tr/index.php/raporlar-mainmenu-86.html)

"2001 Yılı Aile Raporu Aile İçi İlişkiler Komisyonu", **Ailede Rol ve Sorumluluklar,** T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara, 2001.

Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı, **Töre ve Namus Cinayetleri Raporu** Ankara, 2008.

"Kadın İstihdamının Artırılması Operasyonu" **Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı AB Koordinasyon Dairesi Başkanlığı Projeleri**, Ankara, 2010.

İNTERNET SİTELERİ

http://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%B6%C3%A7

http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=205465

http://arsiv.sabah.com.tr/2003/07/02/g08.html

http://arsiv.zaman.com.tr//2003/07/03/haberler/h4.htm

http://www.radikal.com.tr/turkiye/bu_nasil_tore-1032556

http://www.amnesty-turkiye.org/sindex.php3?sindex=vifois1003200403**.**

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1068

http://www.aile.gov.tr/files/almanya.

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Yeri ve Yılı: Dereli / 1989

Öğrenim Gördüğü Kurumlar:	Başlama Yılı	Bitirme Yılı	Kurum Adı
Lise:	2003	2006	Tokat İmam Hatip Lisesi
Lisans:	2006	2010	Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Yüksek Lisans:	2010	2014	Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Sosyolojisi Ana Bilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi: İngilizce(Orta) Arapça(İyi)

Çalıştığı Kurumlar:	Başlama Tarihi	Bitirme Tarihi	Çalıştığı Kurumun Adı
-Fahri öğretmenlik	Eylül 2010	Aralık 2010	Bursa Faik Çelik Kız Teknik ve Meslek Lisesi
-Kadrolu Öğretmenlik	Aralık 2010	Ağustos 2013	Kocaeli-Gebze Anadolu İmam Hatip Lisesi
-Kadrolu Öğretmenlik	Ağustos 2013	-	İstanbul-Kadıköy Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi